

Nemzeti Közzolgálati Egyetem
Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar
Intézményi Tudományos Diákköri Konferencia

**A TITKOS HÁBORÚ:
IZRAELI FEDETT MŰVELETEK A 2023.
OKTÓBER 7-EI TERRORTÁMADÁS TÜKRÉBEN**

2024. 11. 13.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	5
1. A kutatás célja és módszere.....	7
1.1. A kutatás célja.....	7
1.2. A kutatás módszertana.....	7
2. A résztvevő felek és kapcsolatuk.....	9
2.1. Izrael.....	9
2.1.1. Bemutató és rövid történeli áttekintés	9
2.1.2. Célok, motívációk, eszközök	10
2.1.3. Kapcsolata a terrorizmussal	12
2.2. Hamász	13
2.2.1. Bemutató és történeli	13
2.2.2. Céljai, eszközei, lehetőségei	15
2.3. A Hamász-izraeli kapcsolatok fontosabb eseményei	18
2.3.1. Összegzés	24
3. Fedett műveletek	26
3.1. A szempontrendszer.....	26
3.2. Náci háborús bűnösök elleni fedett műveletek	27
3.2.1. Rövid bemutatása	27
3.2.2. A műveleteket kiváltó cselekmény.....	27
3.2.3. A műveletek.....	27
3.2.4. A műveletek időtartama.....	30
3.2.5. A műveletek végrehajtásának helyszínei.....	30
3.2.6. Összegzés	30
3.3. Isten haragja művelet	31
3.3.1. Rövid bemutatása	31
3.3.2. A műveletet kiváltó cselekmény.....	31
3.3.3. A műveletek.....	32
3.3.4. A művelet időtartama	35
3.3.5. A műveletek végrehajtásának helyszínei.....	35

3.3.6. Összegzés	35
3.4. Khaled Mashal elleni merénylet.....	36
3.4.1. Rövid bemutatása	36
3.4.2. A műveletet kiváltó cselekmény.....	36
3.4.3. A művelet.....	36
3.4.4. A művelet időtartama	37
3.4.5. A művelet végrehajtásának helyszíne	38
3.4.6. Összegzés	38
3.5. Irán atomfegyver programja elleni merényletek.....	38
3.5.1. Rövid bemutatása	38
3.5.2. A műveletet kiváltó cselekmény.....	38
3.5.3. A művelet.....	39
3.5.4. A művelet időtartama	42
3.5.5. A műveletek végrehajtásának helyszínei.....	42
3.5.6. Összegzés	42
3.6. Plazma képernyő művelet	43
3.6.1. Rövid bemutatása	43
3.6.2. A műveletet kiváltó cselekmény.....	43
3.6.3. A művelet.....	44
3.6.4. A művelet időtartama	45
3.6.5. A művelet végrehajtásának helyszíne	46
3.6.6. Összegzés	46
3.7. Az október 7-ei támadás óta történt fontosabb merényletek.....	46
4. Eredmények és a hipotézisek vizsgálata	49
4.1. A Moszad szervezeti felépítése	49
4.1.1. A fedett műveleti csoport feladatkörei és modus operandija	50
4.2. A fedett műveletekből levonható következtetések	52
4.3. Hipotézisek vizsgálata.....	54
4.3.2. I. Hipotézis	54
4.3.3. II. Hipotézis	56

4.3.1. III. Hipotézis.....	58
Összefoglalás.....	60
Felhasznált irodalom	63
Könyvek	63
Cikkek	64
Tanulmányok	68
Internetes tartalmak	71
Videók.....	83
Ábrákhoz tartozó források.....	84
Függelékekhez tartozó források	88
Függelékek	92

BEVEZETÉS

Dolgozatom elkészítése során arra kerestem a választ, hogy a 2023. október 7-ei terrortámadás milyen hatással lesz az izraeli titkosszolgálatok által végrehajtott fedett műveletekre. Izrael Állam (továbbiakban Izrael), függetlenségének kikiáltása óta különböző intenzitással harcol létéért, az ország, lakossága és a zsidó közösségek biztonságaért. Az arabok ellenszenve miatt, Izrael megszületésétől kezdve, a környező arab országok által indított háborúk során kellett megvédenie határait. E háborúk, konfliktusok és kisebb összecsapások mellett az izraeli titkosszolgálatok folyamatosan, nagy intenzitással tevékenykedtek. Az ország ellen elkövetett támadásokat Izrael keményen megtorolta katonai és titkosszolgálati eszközökkel.

Az első fejezetben meghatározom a kutatás céljait, amelyeket az általam megfogalmazott hipotézisek vizsgálatával kívánok elérni. Emellett részletezem a kutatás módszertanát, amely alapján a negyedik fejezetben levonom az eredményeket és tendenciákat.

A második fejezetben bemutatom a résztvevő felek történelmét, társadalmi viszonyait és egymáshoz viszonyított kapcsolatát. Ezt követően részletezem a Hamász által végrehajtott terrortámadást, az utána történt háborús eseményeket és az ezzel kapcsolatos következményeket.

A harmadik fejezetben az izraeli titkosszolgálatok által végrehajtott fedett műveleteket elemzem. Ezek során arra keresem a választ, hogy a jelenleg is folyó Izrael-ellenes cselekmények kitervelői, szervezői és végrehajtói megtorló vagy megelőző műveletekkel számolhatnak az elkövetkező időszakban. A kiválasztásnál arra törekedtem, hogy egymástól jelentősen eltérő helyszínen, időtartamban és eredményességében (esetenként sikertelenül vagy ügynökök elfogásával végződő) végrehajtott műveletek kerüljenek feldolgozásra.

A negyedik fejezetben a fedett műveletekből származó eredményeket és tendenciákat részletezem. Az összegyűjtött eredményeket a dolgozatomban említett hipotézisekkel összevetem, majd azok tényszerűségét a kutatásom során feldolgozott anyagokat elemezve megállapítom.

A titkosszolgálatok működéséből értelemszerűen következik, hogy nem minden műveletről érhető el nyilvános információ. Ennek következtében nemzetközi tanulmányokból, kimutatásokból, könyvekből és újságcikkekből származó információkat használtam fel. Mivel az említett dokumentumok és cikkek tartalmazhatnak – akár részrehajló – fikciókat, a műveletek dolgozatban való megjelenítése előtt több, különböző (magyar, angol, arab, héber) forrásból tájékoztam az adott eseménnyel kapcsolatban. A kutatásomban használt – főleg

arab – személy- és tulajdonneveket az egységes megjelenítés érdekében az angol átírás szerint használom.

Az anyag gyűjtését 2024. november 13-án fejeztem be, a később történt eseményeket egy új kutatás keretében tervezem feldolgozni.

1. A KUTATÁS CÉLJA ÉS MÓDSZERE

1.1. A kutatás célja

A kutatásom során arra keresem a választ, hogy az izraeli titkosszolgálatok a mai napig alkalmasak-e fedett műveletek és célzott merényletek végrehajtására. Amennyiben alkalmasak, milyen módon befolyásolja a jövőben lévő műveleteket az október 7-ei terrortámadás. A fenti állítások megvizsgálásához az alábbi hipotéziseket állítottam fel:

- I. Hipotézis: Izrael képes és hajlandó a terrrorszervezetek vezetői ellen ellenséges, semleges vagy szövetséges országok területén merényleteket végrehajtani.
- II. Hipotézis: Izrael a megelőző jellegű merényletek végrehajtását részesíti előnyben a megtorló jellegű merényletek helyett.
- III. Hipotézis: Izrael a 2023. október 7-én az országot ért támadás miatt fedett műveleteket folytat a Hamász katonai és politikai vezetői ellen.

Úgy gondolom, hogy ezen hipotézisek bizonyítása vagy megcáfolása esetén értékes következtetésekre juthatunk a közel-keleti régió jövőben történő eseményeivel kapcsolatban.

1.2. A kutatás módszertana

A kutatás során egy adatbázist állítottam össze, amely az Izrael titkosszolgálatok által végrehajtott fedett műveleteket taglalja. Az adatbázis két részre bontható, az egyik az összes feldolgozott forrásban található, valószínűleg Izraelhez köthető célzott likvidálásokat (1. függelék), míg a másik a dolgozatban bemutatott fedett műveleteket (2. függelék) tartalmazza. Ezek elkülönítésére azért van szükség, mivel nem mindegyik merénylet esetén van információ arról, hogy a listán hány személy neve szerepelt, mennyi műveletet hajtottak végre és hogy ezek milyen eredménnyel végződtek. E két táblázatnak a mintája összesítve közel hatvan műveletet tartalmaz, amelyet nyílt információk felhasználásával gyűjtöttem össze. Ezek csupán töredékei az Izrael által végrehajtott összes műveletnek. Az egyik forrásban említettek szerint, Izrael csak a második intifáda alatt megközelítőleg ezer műveletet hajtott végre¹. Az izraeli titkosszolgálatok által végrehajtott műveletek és célzott merényletek pontos száma valószínűleg több tízezer körül lehet².

Az adatbázisban kizárólag olyan célzott merényletek szerepelnek, amelyeket fedett műveleti csoportok alkalmazásával hajtottak végre. Ebből következik, hogy az izraeli légierő

¹ BERGMAN 2018 (7. oldal).

² BERGMAN 2018 (7. oldal).

által légicsapással végrehajtott célzott mérőnyletek nem szerepelnek benne.

A fentebb említett okokból kiindulva kutatásom során induktív módszereket alkalmaztam.

2. A RÉSZTVEVŐ FELEK ÉS KAPCSOLATUK

2.1. Izrael

2.1.1. Bemutató és rövid történeti áttekintés

Izrael a Közel-Keleten helyezkedik el, nyugatról a Földközi-tenger, keletről a Jordán folyó határolja. Négy országgal (Egyiptommal, Jordániával, Libanonnal és Szíriával) határos. Fővárosa Jeruzsálem, gazdasági és technológiai központja Tel-Aviv. Izrael miniszterelnöke 2022. december 29-e óta Benjamin Netanyahu³. Népessége 2023. novemberi adatok szerint 9835000 fő, melyből a zsidó lakosság létszámát nagyjából 7,2 millióra, míg az arabok létszámát 2,1 millióra becsülik⁴. Az ország GDP per capita-ja 52 ezer dollár⁵ körül volt 2023-ban, míg a védelmi kiadásokra 19,2 milliárd dollárt⁶ használt fel. Az állam neve az Izráelnek elnevezett Jákobtól származik⁷, hivatalos nyelve a héber.

A zsidók történelme egészen az időszámításunk előtti (továbbiakban i.e.) 17. századig, Ábrahám Jerikó területén történő letelepedéséig vezethető vissza. Leszármazottaik éhínség miatt Egyiptomba kényszerültek, majd folyamatos atrocitások miatt Mózes vezetésével elmenekültek onnan és negyven évig a Sínai-félszigeten éltek. Mielőtt letelepedhettek volna a mai Izrael területén az i.e. 12. században, meg kellett küzdeniük a filiszteusokkal⁸. Az ellenük folytatott védekezés vezére Saul volt, aki egyesítette Izrael tizenkét törzsét, majd az i.e. 11. században Sámuel próféta királlyá jelölte őt, s megalakult az izraeli királyság. Salamon, a negyedik izraeli király felépítette a jeruzsálemi templomot i.e. 957-ben. Halála után a királyság Izraelre és Júdeára szakadt szét. I.e. 722-515 között először az Asszír Birodalom, majd az Újbabiloni Birodalom foglalta el Izraelt és Júdeát, lakosságuk többségét deportálták, mindeközben Jeruzsálem épületeinek zömét és a jeruzsálemi templomot elpusztították. Történetüket a Biblia Ótestamentuma tartalmazza, amely a zsidók szent könyve (Tóra). A perzsáknak köszönhetően a fogságból hazatérhettek, melyet követően i.e. 515-ben újjáépítették

³ Benjamin Netanyahu (1949.10.21-) a Likud párt tagja. Izrael miniszterelnöke 1996-1999 és 2009-2021 között, illetve 2022-től egészen napjainkig.

⁴ Izraeli Központi Statisztikai Hivatal (Central Bureau of Statistics):
<https://www.cbs.gov.il/he/publications/doclib/2024/yarhon0324/b1.pdf>

⁵ WORLD BANK GROUP 2024: *Israel*

⁶ THE MILITARY BALANCE 2024.

⁷ Jákob tizenkét fia, a tizenkét zsidó törzs elődje. Ezen a vérvonalon keresztül jött létre később az Izraeli Királyság.

⁸ A filiszteusok egy agresszív, tengeri kereskedelemmel foglalkozó nép volt, akik a mai Izrael területén éltek. A Római Birodalom ideje alatt, időszámításunk után a 2. században, Hadrianus császár a filiszteusok után átnevezte Júdea Provincia területét Palesztinának. A filiszteus név, a héber "palash/peleshet" szóból ered, melynek a jelentése: támadó, vándor. A filiszteusok (angolul: Philistines), tehát a támadó tengeri nép után kapta Palesztina (angolul: Palestine) a nevét.

Források: BALASHON 2020; BERNARD 2010; Origins of the Name "Palestine" and Palestinian Nationalism (2023).

a jeruzsálemi templomot. A következő évszázadok során a mai Izrael területét különböző csoportok (görögök, rómaiak, keresztések) hódították meg.

A terület 1517-től az Oszmán Birodalom fennhatósága alá tartozott, akiket 1917-ben a britek elűztek és elfoglalták a területet. Ugyanebben az évben a britek előterjesztették a Balfour-nyilatkozatot, amely a zsidók nemzeti otthonának létrehozását támogatta Palesztinában. Az arabok ellenkezése hiábavaló volt, 1922. júliusában a Népszövetség elfogadta a Brit Mandátumot⁹, amely magába foglalta a nyilatkozatot. A második világháború borzalmai után a zionisták¹⁰ Palesztina területén egy zsidó állam létrehozását szorgalmazták. 1947-ben az Egyesült Nemzetek Szervezete (továbbiakban ENSZ) közgyűlése 181. számú határozatával elfogadta Palesztina területének egy Palesztinára és egy zsidó államra történő felosztását szorgalmazó tervet. Ezt a zsidók elfogadták, az arabok viszont nem.

1948. május 14-én, a Brit Mandátum lejártával kikiáltották Izrael függetlenségét, amelynek első miniszterelnöke David Ben-Gurion lett. Másnap kitört az első arab-izraeli háború, miután az Izraelt körülvevő arab országok megtámadták a zsidó országot. A háború 1949-ben, fegyverszünettel ért véget. Innentől számítva, egészen napjainkig, a konfliktus Izrael és az arabok között folytatódott. Számos háború és fegyveres konfliktus (Hatnapos háború, Jom kippuri háború, Libanoni háború, Első és Második Intifáda) tört ki a felek között¹¹. Izrael 2023. október 7-e óta terrorellenes háborút folytat, mely során célja a túsok kiszabadítása, a Hamász terrorszervezet teljes felszámolása, a vezetők elfogása és/vagy likvidálása.

2.1.2. Célok, motivációk, eszközök

A történelem folyamán a zsidó nép ellen egyre erősödtek az antiszemita megnyilvánulások, amelyek jogfosztáshoz, üldöztetéshez és etnikai tisztogatáshoz vezettek. Ezért a zsidó nép prioritása saját közösségének védelme lett, melyet a környező országokhoz viszonyított technológiai és katonai erőfölénnyel érnek el. Vallási és történelmi kötődésük miatt a Szentföld kiemelt fontosságú terület számukra. Földrajzi elhelyezkedésük miatt a folyamatosan változó nemzetközi és regionális helyzettel, a megoldhatatlannak tűnő arab-izraeli konfliktussal és stratégiai mélység hiányával kell számolniuk. Ebből adódóan egy külső támadás elleni védekezést megelőző csapással kell elhárítania vagy amennyiben erre már nincs lehetőség, gyors győzelmet kell kivívnia¹². Történelmi tapasztalataikból kiindulva csak saját

⁹ Nemzetközi jogi megbízás egy bizonyos terület feletti gyámságra.

¹⁰ Zsidó nacionalista mozgalom és ideológia tagjai.

¹¹ KIMMERLING 2008 (303 – 334. oldal).

¹² CSEPREGI 2022 (7. oldal).

magukra számítanak. Az erre létrehozott biztonsági stratégiájuk négy részre van felosztva: előzetes figyelmeztető rendszer, döntő hadszíntéri győzelem, elrettentés és hátországvédelem.¹³ Előtérbe helyezik a szabadságot, békét és az igazságszolgáltatást, lehetőség szerint békés módon kívánják rendezni politikai igényeiket, akaratukat.

Az izraeliek eleinte a szovjet, majd később a nyugati támogatásnak, illetve a diaszpórákból bevándorló értelmiségi zsidóknak köszönhetően, az államalapítás óta katonailag, gazdaságilag, valamint technológiailag előnyt szereztek az arabokkal szemben. Fejlettségük és katonai erejük világszinten is kiemelkedő. Ez lehetővé tette számukra, hogy az eddigi összes konfliktusból győztes, míg az arabok és a palesztinok vesztes félként kerüljenek ki. Ebből adódóan mindig az izraeliek – akár az ENSZ különböző határozatai ellenére is – határozhatták meg a területi követeléseik mértékét és a betartandó szabályokat a másik fél számára.

A fegyveres szervezetek állandó harckészültségét, a széleskörű hírszerzési hálózatot, a legújabb katonai eszközök és technológiák fenntartását és folyamatos magas színvonalú fejlesztését ösztönzik az Izrael létét befolyásoló fenyegetések a körülvevő országok és/vagy fegyveres csoportok részéről. Katonai stratégiájának része az állam létének, területének és lakosságának védelme. E tényezők biztonságát fenyegető támadás esetén akár megelőző csapást is indíthat. Izraeliek ellen elkövetett váratlan támadás során elszenvedett veszteségeiket kíméletlenül megtorolják, melynek célja az ellenségeik hasonló jövőbeli tevékenységtől való elrettentése és megakadályozása.

Amennyiben a múltban lehetőségük volt rá, igyekeztek politikai és diplomáciai együttműködés keretében rendezni nézeteltéréseiket. Nagy hangsúlyt fektettek szövetségek létrehozására, diplomáciai kapcsolatépítésre. Izrael többször igyekezett megállapodásokkal rendezni az arab országokkal való konfliktusait (Camp David-i egyezmény (1979), Oslói megállapodások (1993 és 1995), Ábrahám-megállapodások (2020)). Az izraeli külügyminisztérium honlapján megtalálható 1969-ben kiadott tizenegy külpolitikai irányelv közül három arra utal, hogy Izrael nyitott a közte és az arab országok közötti szövetségre és békére, amennyiben az arab országok is hajlandóak ezek megkötésére¹⁴.

A nemzetközileg javasolt kétállami megoldást Izrael támogatta, de a tárgyaló felek egyet nem értése, a kompromisszum hiánya vagy a megállapodások gyakorlatba ültetésének nehézségei miatt az eddigi kísérletek kudarcba fulladtak. Az október 7-ei terrortámadás után valószínűsíthető, hogy Izrael nem támogatná a kétállami megoldást abban az esetben, ha a

¹³ TABANSKY 2020; CSEPREGI 2023 (8. oldal).

¹⁴ MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS 1969.

megalapításra kerülő másik állam bármiféle kapcsolatban állna a Hamással.

2.1.3. Kapcsolata a terrorizmussal

A terrorcselekmény fogalmát az izraeli kormány a következőképpen határozza meg: olyan tevékenység vagy fenyegetés, amelynek indítéka politikai, vallási, nemzeti vagy ideológiai alapú; szándéka a félelemkeltés; célja egy kormány vagy kormányhivatal, nemzetközi szervezet befolyásolása vagy működésének megakadályozása; mely során súlyos veszélybe kerül az emberi élet, a személyes szabadság, a közegészségügy, a közbiztonság, a magántulajdon, a vallási imahelyek, temetők és jelképek vagy az infrastruktúra¹⁵. Az állam megalakulása óta rengeteg határon belüli terrorcselekmény történt, melyek közül a leggyakrabban az öngyilkos merényletek elkövetése, rakétatámadások, tömeges gázolások, késelések és a kődobálások¹⁶ fordultak elő. Az ország belső területeinek védelme az Izraeli Védelmi Erők¹⁷ (továbbiakban IDF), az izraeli rendőrség és a Shin Bet¹⁸ feladata. A Gázai övezetben és Ciszjordániában lévő speciális feladatokat a Duvdevan¹⁹ egység, illetve a Yamas²⁰ végzi, míg az ország területén kívülről érkező fenyegetések, támadások felderítése és megelőzése a Moszad²¹ és az Aman²² feladatkörébe tartozik. Az országhatáron kívül is előfordulnak izraeli állampolgárok/zsidó közösségek és létesítmények ellen elkövetett támadások. Az ilyen típusú támadásokra mindig azonnali politikai és/vagy katonai válaszreakció érkezik. Nem probléma számukra, ha az általuk keresett személy az országhatáron kívül található, mivel egységeik képesek külső segítség nélkül, észrevétlenül műveleteket végrehajtani. A külföldön végrehajtott fedett műveletek során a különleges műveleti csoport összeállítása, az általuk történő elfogások, emberrablások, célszemélyek ellen elkövetett merényletek előkészítése a Moszad feladatkörébe tartozik.

Az Izrael ellen elkövetett terrortámadások közül messzemenőleg az eddigi legsúlyosabb terrorcselekmény a 2023. október 7-én, a Hamász által elkövetett támadás volt, amely során

¹⁵ The Counter-Terrorism Law, 5776-2016: https://www.gov.il/BlobFolder/dynamiccollectorresultitem/counter-terrorism-law-2016-english/he/legal-docs_counter_terrorism_law_2016_english.pdf

¹⁶ THE ISRAELI DEFENSE FORCES (2014): *8 Terror Attacks You Should Know About*.

¹⁷ Izrael hadereje, melynek célja az állam szuverenitásának és területi integritásának védeleme. Angolul: Israel Defense Forces (IDF).

¹⁸ Általános Biztonsági Szolgálat. (Belbiztonságért felelős titkosszolgálat.)

¹⁹ Arabul beszélő titkos kommandós egység, amely főként Ciszjordánia területén hajtott végre elfogásokat, merényleteket. A Duvdevan héberül cseresznyét jelent.

²⁰ Mélységi behatoló és magát arabnak álcázó egység, akik főként szemtől szembe fogtak el vagy öltek meg terroristákat. A szervezet főként arab anyanyelvű, kinézetű, a palesztin szokásokat és gondolkodásmódot ismerő embereket alkalmazott.

²¹ Hírszerzés és Különleges Műveletek Intézete. (Külföldi hírszerzésért, elhárításért és különleges műveletek végrehajtásáért felelős titkosszolgálat.)

²² Katonai Hírszerzés. (Katonai hírszerzésért felelős titkosszolgálat.)

közel ezerkétszáz ember vesztette életét, amely harmincszorosa(!) az addigi legnagyobb Izraelben történt terrortámadás (Coastal Road Massacre²³) áldozatai számánál²⁴. Ez a nap a médiában az „Izrael 9/11-e” nevet kapta.

A legfőbb különbséget az eddigi támadásokhoz képest a Hamász által ejtett túsok mennyisége jelenti. Az izraeli vezetés számára a túsok biztonsága és kiszabadítása legalább annyira fontos, mint a mozgalom vezetőinek, a terrortámadás megszervezőinek megtalálása. Egyrészt a történelem folyamán számos alkalommal volt megfigyelhető, hogy pár izraeli katonáért/állampolgárért cserébe akár ezer hadifoglyot/rabot engedtek el²⁵. Másrészt a túsok hazahozatala érdekében a lakosság rendkívül nagy nyomást helyez az izraeli kormányra.

Október 7-e után az izraeli kormány hozzáállása az volt, hogy nem tárgyal terroristákkal, amelyet Tzachi Hanegbi (Nemzetbiztonsági Tanács vezetője) is megerősített²⁶. 2024. január 31-e körül mégis közvetlen tárgyalásokra került sor a két fél között, melyet nem hivatalos alkudozások előztek meg²⁷. Ezek a hivatalos és nem hivatalos tárgyalások kisebb-nagyobb megszakítással azóta is folynak a két fél között, nemzetközi közvetítők segítségével. Egy-két esetet leszámítva, amikor túsokat engedtek el, a felek érdekeinek ütközése miatt napjainkig nem sikerült a Gázában lévő százegy túszt csere útján kiszabadítani²⁸.

2.2. Hamász

2.2.1. Bemutatása és története

A Hamász egy palesztin szunnita iszlamista mozgalom, melynek neve az Iszlám Ellenállási Mozgalom (arabul: Harakat al-Muqawama al-Islamiya) rövidítéséből származik. A mozgalmat 1987-ben Ahmed Yassin²⁹ sejk alapította. Szervezeti felépítése rendkívül komplex, mivel politikai, katonai és társadalmi feladatokat is ellát³⁰. 2006 óta a Gázai övezet felett gyakorol hatalmat, amelynek 360 km²-es területén, 2024-es adatok szerint 2,1 millió ember él³¹.

²³ Izrael területén végrehajtott addigi legtöbb emberi életet követelő terrortámadás.

²⁴ BYMAN-MCCABE-PALMER-DOXSEE-HOLTZ-DUFF 2023

²⁵ Például: 1985 Jibril egyezmény (három izraeli hadifogolyért cserébe ezeregy százötven terroristát engedtek el), 2004-ben három izraeli katona holttestéért és egy élő túsért (Elhanan Tannenbaum) cserébe négyszázharmincöt rabot engedtek el, 2011-ben Gilad Shalit elrabolt izraeli katonáért cserébe ezerhuszonhét rabot engedtek el.

Források: Timeline of Jewish History 1985; SCHWEITZER 2012 (1-2. oldal); BERGMAN 2011; Israeli Freed by Hizbullah Admits he Went to Lebanon for Drug Deal (2006); Gilad Shalit (1986 -); PRIME MINISTER'S OFFICE 2010.

²⁶ KELLER-LYNN 2023.

²⁷ INSTITUTE OF THE STUDY OF WAR 2023.

²⁸ THE INSTITUTE FOR NATIONAL SECURITY STUDIES 2024.

²⁹ Ahmed Jászín (1936.06.28-2004.03.22.), palesztin imám és politikus.

³⁰ ROBINSON 2024.

³¹ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY 2024.

Az övezet Izraellel és Egyiptommal határos, a területet az izraeliek által épített fal veszi körbe. A Földközi-tengerre való kihajózás 10 km mélységig halászat céljából engedélyezve van³². A Gázai övezet és Ciszjordánia együttes GDP per capitája 2023-ban 3 ezer dollár³³ körül volt. A Politbüro³⁴ vezetője a 2023-ban kezdődő háború során, egészen haláláig Ismail Haniyeh volt, akinek a pozícióját 2024. augusztus 8-tól Yahya Sinwar³⁵ töltötte be. 2024. október 16-ai haláláig egyszemélyben volt a Politbüro, a Hamász katonai műveletekért felelős Izz ad-Dín al-Kassám Brigádok (létszáma nagyjából 20.000 és 25.000 fő közötti volt a háború előtt³⁶) vezetője is. A Hamász politikai pártjának miniszterelnöke Essam al-Da'alis. Míg számos ország és nemzetközi szervezet terrorszervezetként tartja nyilván (többek között az Amerikai Egyesült Államok, az Egyesült Királyság és az Európai Unió is), addig a legtöbb arab ország és a palesztinok nagy része szabadságharcosként tekint a szervezet tagjaira.

1973-ban Ahmed Yassin sejk megalapította az Iszlám Központ (arabul: Mujama al-Islamiya) nevű jótékonyági szervezetet, a Hamász elődjét. E jótékonyági szervezet által rengeteg intézmény és létesítmény épült, amelyet később a Hamász harcosok képzésére is használtak.

1987 decemberében, az első intifáda (18. oldal) idején, a sejk és Abdel Aziz al-Rantisi³⁷ létrehozták a Hamászt, mint a Muszlim Testvériség³⁸ egyik politikai ágát. Az 1988-ban megjelent alapító okiratukban Izrael elpusztítását és a történelmi Palesztina területén az iszlám közösség létrehozását hirdették³⁹. 1991-ben létrejött az al-Kassám Brigádok, melynek vezetője Yahya Ayyas⁴⁰ lett. 1992-ben egy izraeli határőr meggyilkolása után négyszáz Hamász tagot és palesztint deportáltak az izraeli megszállás alatt álló Dél-Libanonba, ahol a szervezet kiépítette a kapcsolatait a Hezbollah⁴¹-val. 1994-ben a hebroni mészárlásra⁴² reagálva a Hamász öngyilkos merényletek sorozatát követte el. 1995-ben a II. oslói egyezmény (19. oldal)

³² UNITED NATIONS OFFICE FOR THE COORDINATION OF HUMANITARIAN AFFAIRS OCCUPIED PALESTINIAN TERRITORY 2014;

³³ WORLD BANK GROUP 2024: *West Bank and Gaza*

³⁴ Hamász legfontosabb döntéshozó szervezete.

³⁵ Yahya Sinwar 2024.

³⁶ CICUREL-TOBIN-SCHILDCROUT-SCHAFTTEL 2024.

³⁷ Abdel Aziz al-Rantisi (1947.10.23-2004.04.17.) palesztin politikus.

³⁸ Egyiptomi alapítású iszlamista szerveződés.

³⁹ The Hamas Covenant (1988); The Covenant of the Islamic Resistance Movement (1988).

⁴⁰ Yahya Ayyash (1966.03.06-1996.01.05.), a Hamász fő bombakészítője. Beceneve: a Mérnök.

⁴¹ Libanoni síita terrorszervezet, mely katonai és politikai ággal is rendelkezik. A szervezet legfőbb támogatója Irán.

⁴² Baruch Goldstein (a támadás elkövetője) a ramadán ideje alatt, imádkozás közben meggyilkolt huszonkilenc muszlimot. Yitzhak Rabin (izraeli miniszterelnök) elítélte a támadást, majd a Goldstein tetteit dicsőítő Kach pártot betiltotta és terrorista szervezetként elítélte.

aláírásával megszületett a Palesztin Hatóság⁴³.

Izrael 2005-ben egyoldalúan kivonta az izraeli biztonsági erőket és az összes (nagyjából 8000 fő) izraeli állampolgárt Gáza területéről. Továbbá megszüntette a meglévő huszonegy telepet a területen, amely így teljes mértékben palesztin ellenőrzés alá került. Kihasználva a kialakult helyzetet, 2006-ban a Hamász került hatalomra, amikor megnyerte a palesztin törvényhozási választásokat a Gázai övezetben. Egy évvel a választások után, kitört a gázai háború, mely során a Hamász kiszorította a Palesztin Hatóságot a területéről és átvette a hatalmat. Ennek következményeképpen a Palesztin Hatóság – mivel Ciszjorádánia területére szorult vissza - megfosztotta a Hamászt a Gáza feletti de jure hatalmától.

2009-től kezdődően fegyveres konfliktusok zajlottak le Izrael és a Hamász között, melyeket hosszabb-rövidebb tűzszünetek szakítottak meg. A két fél közötti tárgyalások inkább időszerezés, mint tényleges megállapodás céljából történtek. 2018-2019 folyamán heti rendszerességgel több ezer gázai lakos vett részt a határnál tartott tüntetéseken, mely során követelték az izraeli határok megnyitását. A tüntetésekre reagálva Izrael megemelte az ott szolgálatot teljesítő katonák létszámát.

A 2021-es izraeli-palesztin konfliktust követően, nagyrészt elkészült Izrael Gáza körüli 'okos' fala, melyet biztonsági zónával, kamerarendszerrel, szenzorokkal és távirányítású géppuskákkal szereltek fel⁴⁴. A Gázai övezet határainak ellenőrzése lehetővé tette Izrael számára, hogy felügyelje és befolyásolja a Gázába irányuló áru- és segélyforgalmat, valamint a víz, az áram és az üzemanyag beáramlást. E tényezők miatt Izrael úgy vélte, hogy ilyen szigorú ellenőrzés folyamatos fenntartásával képtelen bárki is katonai műveletet indítani Gázából. Erre rácafélt a Sabbat – zsidó heti nyugalomnap – napján történt meglepetésszerű támadás, amellyel a Hamász soha nem látott haragot és ellenszenvet váltott ki az izraeli vezetésben és állampolgárokból.

2.2.2. Céljai, eszközei, lehetőségei

Ahogy az alapító okiratban is megfogalmazták, a Hamász fő célja Izrael Állam⁴⁵ teljes megsemmisítése, továbbá egy önálló, független és szabad palesztin állam létrehozása a történelmi Palesztina területén. Főként irreguláris hadviselést folytatnak (támadások kis egységekkel, nagy mozgékonyaság, rakéták beszerzése, gyártása és kulcsfontosságú helyeken való elhelyezése, civil öltözet viselése, házi készítésű robbanóeszközök alkalmazása),

⁴³ Palesztin Felszabadítási Szervezet jogutódja.

⁴⁴ H. CORDESMAN 2023.

⁴⁵ ISRAEL FOREIGN MINISTRY 1988.

terroristacselekményekkel (civiliek ellen elkövetett merénylettekkel, emberrablásokkal és félelemkeltéssel) kiegészítve. Erre egyrészt azért van szükségük, mert reguláris hadviselés esetén, semmilyen esélyük nem lenne felvenni a harcot a jól kiképzett izraeli katonák és fejlett haditechnikai eszközök ellen. Másrészt ezzel a hadviseléssel képesek a legnagyobb veszteséget és zavart okozni az IDF és az izraeli állampolgárok számára.

A Hamász vezetősége a korlátlan hatalom megtartására törekszik Gázában. 2006 óta tudatosan nem tartanak választásokat, amely nagyban hozzájárul az autokratikus rendszer fenntartásához⁴⁶.

A palesztinokat manipulálással, fenyegetéssel, illetve saját ideológiájuk súlykolásával próbálják befolyásolni céljaik elérése érdekében. Ezt támasztja alá az is, hogy az október 7-ei támadásról megjelentettek egy kiadványt⁴⁷, melyben az indokok, kérések és követelmények mellett, a következő állításokat fogalmazták meg (lásd: 1. ábra):

- „A [október 7-ei] támadás egy védekező szándékú művelet volt, amely az izraeli elnyomás ellen, a szabadság és önállóság visszaszerzése céljából történt.”
- „Az al-Kassám Brigádok harcosai számára a civiliek, különösen a gyerekek, nők és idősök elleni erőszak alkalmazásának elkerülése vallási és morális elkötelezettség.”
- „A gyanú, amely szerint a palesztin harcosok izraeli nőket erőszakoltak meg, teljesen meg lett cáfolva, amelyet a Hamász mozgalom is tagadott.”
- „Az izraeli megszállók által terjesztett vádak, mely szerint az al-Kassám Brigádok október 7-én izraeli civileket támadtak meg, nem más, mint teljes hazugság.”
- „Ismerve azt, hogy csak az izraeli hadsereg rendelkezik olyan katonai repülőgépekkel, amelyek [embereket] ölték, izraeli területeket pusztítottak és romboltak le október 7-én; azok, akik megölték a harcosokat [értsd: Hamász terroristákat], azok ölték meg az izraelieket is.” (Utalva ezzel arra, hogy az izraeli védelmi erők ölték meg az izraeli civileket.)

1. ábra: A Hamász október 7-ei támadásról szóló kiadványa.

Ezen kijelentések célja, hogy cselekedeteikre létjogosultságot szerezzenek, azaz, hogy tetteik

⁴⁶ MILTON-EDWARDS 2008.

⁴⁷ Our Narrative... Operation Al-Aqsa Flood (2024).

vallási, morális és erkölcsi szempontból is helyes cselekedetek. Az ilyen mondatok és érvek segítségével sikerült a civil lakosságot több szempontból is megtévesztetni, maguk mellé állítani és kihasználni.

Először is, a területen lévő, de facto hatalmuknak köszönhetően kontrollálják és szabadon rendelkeznek a Gázába befolyó összes áruval, pénzzel és segéllyel. Így a nemzetközi szervezetek (UNRWA⁴⁸) által civileknek nyújtott segélyek nagy részét vagy teljes egészét a fegyveres ellenállás támogatására használják fel⁴⁹.

Másodszor, a civilek által sűrűn lakott területek, kórházak, vallási helyek és az oktatási intézmények alatt a rejtett fegyveres küzdelem érdekében alagútrendszereket hoztak létre. A jelenlegi rendelkezésre álló információk alapján a felderített, több, mint 500 kilométer hosszú⁵⁰ alagútrendszert két ok miatt helyezték el ilyen helyeken. Egyrésről, az ilyen épületek folyamatos áramot, vizet és szennyvízelvezetést biztosítanak az alagútrendszerben található kiépített vezetési pontok, lakórészek, kommunikációs központok és bunkerek számára. Így, ameddig ezek a létesítmények a civilek ellátása érdekében megkapják a szükséges erőforrásokat, addig a terrrorszervezet is hozzájut azokhoz. Másrésről tudják, hogy a nemzetközi jog hatálya alá tartozó szerződések betartása miatt az IDF nem támadhatja ezeket az épületeket (mivel magas lenne a civil járulékos veszteségek száma), ezért ilyen szempontból a palesztin lakosságot élő pajzsként használják⁵¹. Ugyanezt az ismeretet kihasználva a Hamász vezetőit, felszereléseket, fegyvereket és foglyokat szállítanak mentőautókban⁵². Ezek a rendszerek lényegében korlátlan és észrevétlen mozgást, illetve kommunikációt biztosítanak a harcosoknak, amely hatalmas előny számukra.

Harmadszor, Gázában az állami szektorban való elhelyezkedéshez a civileknek csatlakozniuk kell a mozgalomhoz, amely lehetőséget nyújt a Hamásznak, hogy politikai befolyását és információszerzési képességét kiterjessze. A közszolgálatot ellátó személyek (közigazgatás, egészségügy, rendfenntartás, oktatás) akaratuktól függetlenül valamilyen szerepet töltenek be a Hamász hatalomban tartásában.

Negyedszer, az al-Kasszám Brigádok utánpótlását a palesztin gyermekekből és fiatalokból toborozzák. Sok tizenhét év alatti kiskorú vesz részt a harcokban a Hamász

⁴⁸ ENSZ által a palesztin menekültek részére létrehozott segélyszervezet.

⁴⁹ The Sun 2023.

⁵⁰ Összehasonlítás céljából, Magyarország kiterjedése nyugat-keleti irányban, légvonalban ~500km hosszúságú. Gáza területe pedig nagyjából Budapest kétharmadának felel meg.

⁵¹ NATO STRATEGIC COMMUNICATIONS CENTRE OF EXCELLENCE 2022.

⁵² Israel National News – Arutz Sheva 2023 (3p 41mp-től 5p 12mp-ig).

egységei között, amely adat azért nem meglepő, mivel Gázában az átlagéletkor 18,9 év⁵³. Legkésőbb 2016 óta nyári táborokat tartanak tizenéves fiatalok számára, ahol a Koránt tanulmányozzák, Izrael-ellenes ideológiát tanulnak és katonai kiképzést kapnak. Továbbá a palesztin gyermekek az UNRWA által fenntartott oktatási intézményekben szintén radikális Izrael-ellenes ideológiát kapnak, amely jelentős mértékben hozzájárul a konfliktus és ellentétek fennmaradásához.

A mozgalom tagjai korlátozzák a lakosság mozgását, különösen akkor, amikor az IDF szólítja fel arra őket, hogy hagyják el a kijelölt területet. Ezzel a terroristák és a vezetők saját maguk védelmét, illetve a civil áldozatok maximalizálását próbálják elérni. Míg a legtöbb palesztin civil a Gázai övezeten belül szenvedett, addig a Hamász legfontosabb vezetői (Ismail Haniyeh és Khaled Mashal) Katarból irányították a szervezetet, ahol a katari emír vendégszeretetet élvezve öcsillagos luxusszállodákban éltek családjaikkal, miközben hivatalos állami védelem alatt álltak. A még életben maradt vezetők közül néhányan Katarban, Törökországban, Libanonban és Szíriában tartózkodtak⁵⁴.

2.3. A Hamász-izraeli kapcsolatok fontosabb eseményei

1973-ban, az Iszlám Központ megalakulását követően, 1979-től kezdve Izrael abból az okból támogatta a szervezetet, hogy az akkori legbefolyásosabb palesztin hatalom, a Fatah túlhatalmát ellensúlyozza, hogy az ne legyen képes egy egységes palesztin állam létrehozására. A szervezet támogatását a két fél közötti ideológiai szembenállás és folyamatos konfliktus miatt Izrael abbahagyta. Az elkövetkező években drasztikus mennyiségben növekedett az izraeli telepek és telepések száma Gáza és Ciszjordánia területén, részben emiatt ismételten felerősödött az igény egy palesztin állam létrehozására. Mivel egyik problémára sem találtak megoldást, 1987-ben felkelés tört ki az izraeli elnyomás ellen.

2. ábra: A Hamász és Izrael közötti főbb konfliktusok és megállapodások.

Az első intifáda⁵⁵ 1987-ben kezdődött Gáza és Ciszjordánia területén, miután egy közlekedési baleset során egy izraeli sofőr négy palesztin halálát okozta. Kezdetben békés, majd

⁵³ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY 2024.

⁵⁴ 10 Things to Know About Hamas (2023).

⁵⁵ UNITED NATIONS RELIEF AND WORKS AGENCY FOR PLESTINE REFUGEES IN THE NEAR EAST 2013.

folyamatosan erősödő és radikálisabb eszközökhöz nyúltak a palesztinok, melyre az izraeliek katonák felsorakoztatásával és katonai erő alkalmazásával reagáltak⁵⁶. A két fél között folyamatossá váltak a robbantások és lövöldözések. 1988-ban a Palesztin Felszabadítási Szervezet⁵⁷ (továbbiakban PFSZ) beleegyezett, hogy tárgyaljon az izraeli kormánnyal. A felkelés politikailag és gazdaságilag is káros volt Izraelnek, ezért 1993-ban titkos tárgyalások kezdődtek Izrael és a PFSZ között, melyek az 1993-as és 1995-ös oslói megállapodásokhoz vezettek. Izrael és a PFSZ (mint a palesztinok hivatalos képviselője) elismerték egymást és támogatták a kétállami megoldást. Létrehozták a Palesztin Hatóságot, amelynek feladata a palesztin (Gáza és Ciszjordánia) autonóm területek feletti kormányzás lett. A Hamász az oslói egyezményt, Izrael elismerését és a kétállami megoldást teljes mértékben elutasította, mivel a szervezet a palesztin iszlám állam létrehozását Palesztina történelmi területén képzelte el. Emiatt az 1990-es években öngyilkos merényletek sorozatban robbantották fel magukat izraeli célpontok ellen. A tárgyalások hosszútávon nem vezettek eredményre, melynek következtében a két fél közötti erőszak folytatódott.

2000-ben, Ariel Sharon izraeli miniszterelnök-jelölt meglátogatta a szerinte Izrael fennhatósága alá tartozó al-Aksza mecsetet (amely az iszlám vallás harmadik legszentebb helye). Ennek következtében tüntetések és erőszakos cselekmények folyamata bontakozott ki, amellyel elkezdődött a második intifáda. Ez a felkelés jóval több áldozatot követelt, mint az első. Az Izrael ellen elkövetett robbantásokra, a zsidó állam a Védelmi Pajzs hadművelettel válaszolt, mely során célzott merényleteket követtek el palesztin vezetők ellen⁵⁸. Ez volt az első olyan hadművelet, amelyet a terrorizmus felszámolása céljából indítottak el⁵⁹. A második intifáda 2005 februárjában ért véget. Amint megépült a Gázát körülvevő biztonsági fal, az izraeli telepeseket és az IDF csapatokat kivonták a területről. Részben ennek is köszönhetően a Hamász 2006-ban megnyerte a palesztin választásokat. Mivel a Fatah nem ismerte el a győzelmet, a Hamász 2007-ben kiszorította ellenfelét Gáza területéről. A Hamász innentől kezdve gyakorolja a de facto hatalmat Gáza felett.

2008-ban a Hamász ismétlődő rakétatámadásaira az izraeliek az Öntött ólom hadművelettel⁶⁰ válaszoltak. A sikeres hadművelet tizenöt napig tartott, melynek célja az volt, hogy megszüntessék a dél-izraeli területeket érintő biztonsági kockázatot azáltal, hogy

⁵⁶ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY 2013.

⁵⁷ 1964-ben kisebb palesztin csoportokból létrejött a PFSZ, amelynek célja egy egységes palesztin szervezet létrehozása és egy szabad palesztin állam megalapítása volt a történelmi Palesztina területén.

⁵⁸ ARAJ-BRYM 2024.

⁵⁹ KIS-BENEDEK 2005 (96. oldal).

⁶⁰ THE ISRAEL DEFENSE FORCES 2017: *Operation Cast Lead*.

lecsökkentik a rakétatámadásokat és meggyengítik a Hamászt⁶¹. A hadművelet befejezése után kivonultak Gáza területéről, de ettől függetlenül az agresszió a két fél között folytatódott. 2012-ben, miután Izrael ismét súlyos rakétatámadást szenvedett el, elindította a Védelmi oszlop hadműveletet, melynek célja magas rangú célszemélyek mellett egy Hamász vezető megölése volt. A konfliktus nyolc napig tartott, mely során a Hamász számos rakétát lőtt ki. Izrael a szárazföldi csapatok alkalmazása nélkül, csak a légierő bevetésével harcolt. A konfliktust tűzszüneti egyezményrel zárták le.

2014-ben Gázában politikai és gazdasági válság alakult ki, mivel az izraeliek korlátozták a határokon keresztüli áruszállítást. Az erőszak növekedése után elkezdődött az Erős szikla hadművelet⁶², amely két fő lépcsőből állt. Az első lépcsőben a légierőt vetették be, amelynek a célja a Hamász vezetők megsemmisítése volt. A második lépcsőben szárazföldi erők hatoltak be Gázába és feladatuk az Izrael területére vezető alagutakat felszámolása volt. A két lépcsőt követően folyamatosan váltották egymást a különböző tűzszünetek és az egyik vagy a másik fél általi támadások⁶³. A békével kapcsolatos nemzetközi tárgyalások hiábavalóak voltak, mivel egyik fél sem volt képes engedni követeléseiből.

A folyamatos politikai, gazdasági és társadalmi válságok miatt, a palesztinok kilátástalansága egyre növekedett, mely további kisebb demonstrációkat és konfliktusokat szült. A palesztinok frusztrációja a 2018-2019-es gázai határmenti tüntetésekből öltött formát, mely során embertömegek követelték Izraeltől, hogy a lezárt határokat nyissák meg, illetve, hogy a menekülteket engedjék vissza a történelmi palesztin területekre. Bár főként békés tüntetéseket tartottak, a Hamász részéről számos alkalommal előfordult az erőszak alkalmazása, melyre az izraeli haderő fokozott erővel reagált. 2020-ra a tüntetések megszűntek, melyet a Hamász által elkövetett hőlégballonos- és rakétatámadások, illetve a Covid-19 pandémia követett⁶⁴.

A 2021-es ramadán ideje alatt, Kelet-Jeruzsálemben (az arabok szent helyén) imádkoztak és vonultak fel izraeliek. Hatalmas palesztin tüntetések kezdődtek, melyek idővel egyre erőszakosabb formát öltöttek. Az erőszakra reagálva izraeli rendőrök vonultak be az al-Aksza mecsetbe tömegoszlatás céljából. Ennek következtében elkezdődött a 2021-es konfliktus. A Hamász nemtetszését kinyilvánítva rakéták százait lőtte ki Izrael területe felé – tizenkettő

⁶¹ CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE 2009.

⁶² THE ISRAEL DEFENSE FORCES 2017: *Operation Protective Edge*.

⁶³ COHEN-JOHNSON -THALER-ALLEN-BARTELS-CAHILL-EFRON 2017.

⁶⁴ The Great March of Return (March 2018 – April 2021) (2018); UNITED NATIONS RELIEF AND WORKS AGENCY FOR PLESTINE REFUGEES IN THE NEAR EAST 2019; CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY 2024.

halálos áldozatot okozva⁶⁵ –, melyre Izrael légicsapással és rakétatámadással válaszolt.

A 2021-es konfliktus lezárását követően a Hamász titokban, felderítés fokozásával, fegyverek felhalmozásával, részletes információszerzéssel és a harcosok hatékony felkészítésével, széleskörű katonai tudás elsajátításával készült fel az Izrael elleni támadásra.

Pontosan ötven évvel és egy nappal a jom kippuri háborút követően⁶⁶, 2023. október 7-én, reggel öt óra körül, a Gázában lévő mecseteknél a Hamász terroristái megkapták aznapi feladatukat. Erről a speciális feladatról egészen addig a pontig maximum négy-öt ember, a Hamász legfelső vezetése tudhatott. Még az Izraelt körülvevő, Izrael-ellenes terrorcsoportokat sem értesítették előre a műveletről. Hat óra tizenöt perckor a Hamász terroristák elindultak a Gázát körbevevő fal különböző pontjaihoz. Hat óra harminc perc körül elkezdődött a rakéták kilövése Izrael irányába⁶⁷, amely az izraeli szárazföldi erők figyelemelterelésére és a légvédelmi rakétarendszer túlterhelésére szolgált. A szirénák megszólalása és a Vaskupola működésbe lépése után, az izraeli lakosság és a fegyveres erők tagjai a megszokott eljárás szerint a kijelölt bunkerekbe menekültek, ahol a külvilágtól elzárva várták a légiriadót jelző sziréna elcsöndesedését.

Hat óra harminc perc és hét óra között a Hamász terroristái elkezdtek a Gázát körülvevő fal ostromát. Először megbénították a kommunikációs hálózatot, utána hatástalanították a falon elhelyezett távirányítású géppuskákat, majd a begyakorolt módszerek alkalmazásával áthatoltak az izraeli falon. A fal és a műszaki akadályok megnyitása, majd az azokon való behatolás Izrael területére rövid ideig tartott.

A terroristák rendszeresen kaptak képzéseket lövészetből, épületharcászatból, (öngyilkos) drónok használatáról és az izraeli fal leküzdéséről szolgáló módszerekről. Emellett folyamatos hírszerzést végeztek a különböző kommunikációs pontok, tornyok helyszínéről, a fal környékén lévő katonai bázisok elhelyezkedéséről, felépítéséről és feltöltöttségéről, a faltól nem messze lévő kibucokról és városokról. Ezeket az információkat többek között az Izraelbe munkavállalási engedéllyel rendelkező (több, mint 100000⁶⁸) palesztin munkásoktól szerezték be.

Hét óra körül több, mint háromezer palesztin (Hamász terrorista és civil⁶⁹ egyaránt) jutott

⁶⁵ DEKEL 2021.

⁶⁶ WESTLAKE 2023.

⁶⁷ A támadás első órájában körülbelül három és hétezer közötti rakétát lőttek ki Izraelre. Összehasonlítás céljából: A 2014-es, ötven napig tartó gázai háború alatt lőtt ki a két fél összesen négyezer rakétát.

Forrás: FABIAN 2023.

⁶⁸ We must speak about the Palestinian workers: the occupation of labor, version 2024 (2024).

⁶⁹ CIECHANOVER 2024.

be Izrael területére gyalog, motorkerékpárral, autóval és sárkányrepülővel, azzal a küldetéssel, hogy minél több embert öljenek meg vagy ejtsenek túszul. A civilek elrablásáért cserébe a Hamász jutalmat ígért a palesztinoknak⁷⁰.

Az ezt követő órákban a meglepetés erejének, erőszakos hozzáállásuknak és létszámfölényüknek köszönhetően, nagyobb ellenállás nélkül tudták végezni a feladatukat. A fal mentén lévő katonai bázisokat megtámadták, az ott szolgálatot teljesítő katonákat megölték, elfogták. A kibucokban, a védelemért felelős személyeken rajtaütöttek, akiknek a legtöbb esetben semmi esélyük nem volt a hatalmas túlerővel szemben. A kibucokban élő, házakban és a bunkerekben elbújt embereket megpróbálták kicsalogatni. Amikor ez sikerült, a család tagjait élő adásban végezték ki vagy rabolták el. A gyerekeket kényszerítették, hogy a kibuc területén lévő többi ház ajtaján kopogjanak és kihívják az ott lakókat. A házak megerősített helyiségeiben, illetve a kibucok bunkereinek védelmében maradó emberekre rágyújtották a házat.

A városokban mindenkire lőttek, akit megláttak. Az áldozatok számának maximalizálása céljából a főutakon és kereszteződéseknél a Hamász fegyveresei lesállításokat és rajtaütéseket hajtottak végre. Az érkező fegyveres erőket rakétákkal, gránátvetőkkel, robbanószerekkel és nagy teljesítményű automata fegyverekkel támadták.

A Nova zenei fesztiválon szórakozó embertömegre tüzet nyitottak, melynek következtében azok konténerhez hasonló kinézetű bunkerekbe, az autókhoz, illetve a helyet körülvéő mezőkre menekültek. A bunkerekbe menekült embereket lemészárolták, míg az autójukhoz igyekvő embereket menet közben lőtték le. A mezőn menedéket keresők közül is sokakat megöltek. Az izraeli civileket elrablásuk közben a Hamász terroristái és az Izraelbe betört palesztinok megverték, illetve meggyalázták.

Az éppen nyugalomnapot ünneplő izraeliek nem tudták mi folyik az ország déli részén. Az első híreket követően a fegyverrel rendelkező polgárok egyből a megtámadottak segítségére siettek.

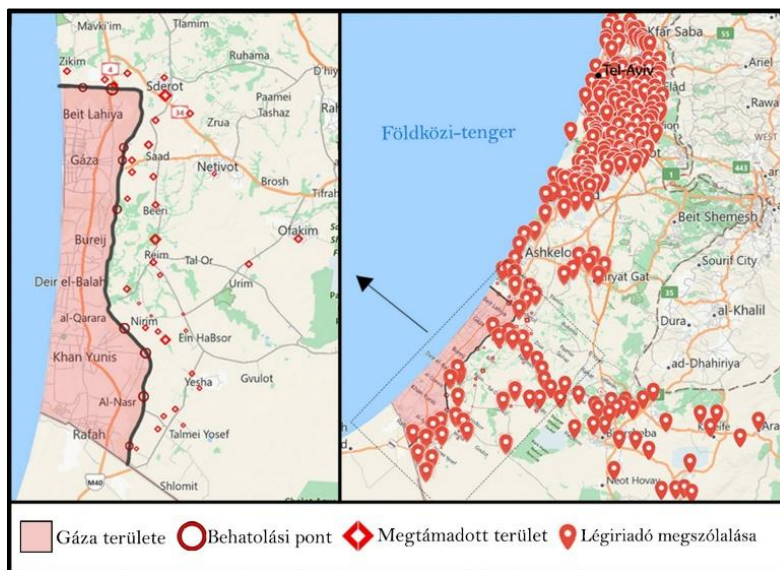
A hat óra negyvenöt perc körül érkező riasztások után a rendvédelmi szervek, katonák és tartalékosok központilag behívásra kerültek az alakulataikhoz (háromszázötvenezer tartalékos katonát mozgósítottak⁷¹), ahol a fegyverzet és felszerelés felvétele után egységszinten előre meghatározott településekre irányították őket. Az ország északi és keleti részére is küldtek tartalékosokat, mivel arra számítottak, hogy több irányból (Libanon, Ciszjordánia) is

⁷⁰ i24NEWS English 2023 (02p 50mp-től 03p 50mp-ig).

⁷¹ CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE 2023. (24. oldal).

megtámadhatják Izraelt. Ebben az időpontban még sem a vezetési pontokon lévő tábornokok, tisztek, sem pedig az egységek nem voltak tisztában a támadás mértékével, elkövetőivel. Alakulatonként maximum egy-két helyszínen lévő támadásról tudtak. Többségüket azonnal tűz alá vették, amint a helyszínre értek, így a lakosság kimentésére kezdetben lehetőségük sem volt. Az IDF-nek pár napos harc után sikerült kiszorítania a Hamász embereit Izrael területéről, majd kéthetes döntéshozatali és felkészülési időszakot követően elkezdték a Hamász elleni átfogó hadműveletüket Gáza területén.

A dolgozat leadásának időpontjában az izraeli hivatalos források alapján kijelenthető, hogy a terrortámadás következtében közel ezerkétszáz izraeli állampolgár veszítette életét (ebből hétszázharminckilenc civil, háromszázötvenhét katona, hatvanhét egyéb szolgálatot teljesítő személy volt). Összesen

3. ábra: A Hamász október 7-én elkövetett támadása.

kettőszázötvenöt embert raboltak el, melyből százegy a háború óta fogságban tartanak (amelyből hatvanötöt még életben maradtnak és harminchatot halottnak nyilvánítottak), százötvennégyet szabadon engedtek vagy kiszabadítottak. Az elrabolt személyek közül hetvenhárom halottnak nyilvánítottak⁷².

Benjamin Netanyahu, Izrael miniszterelnöke még aznap délután videóüzenet formájában⁷³ deklarálta, hogy Izrael háborúban áll. Ezzel egyidőben a miniszterelnök célként kijelölte a terrorszervezet teljes megsemmisítését, hogy a jövőben még egy ilyen támadás ne következhesse be. A szárazföldi hadjárat mellett elkezdődött a Hamász katonai és politikai vezetőinek felkutatása és a merényletek végrehajtása. Több, mint egy év alatt nyolc dandárparancsnokot, harminc zászlóaljparancsnokot, százhatvanöt szakaszparancsnokot és tizenhétezer terroristát⁷⁴ sikerült likvidálniuk. Ezen felül Izraelnek sikerült a Hamász öt

⁷² THE INSTITUTE FOR NATIONAL SECURITY STUDIES 2024 (October 7th Massacre).

⁷³ Guardian News 2023.

⁷⁴ THE INSTITUTE FOR NATIONAL SECURITY STUDIES 2024 („High Profile Neutralized Terrorists” rész).

legfontosabb politikai és katonai intézményének vezetői (Yahya Sinwar, Ismail Haniyeh⁷⁵, Saleh al-Aroui, Mohammed Deif, Marwan Issa) ellen sikeres merényletet végrehajtani és a fegyverraktárak kilencven százalékát elpusztítani⁷⁶.

Izraelnek feltehetően sikerült a Hamász szervezetére oly mértékű csapást mérni, hogy az ne legyen képes komoly, szervezett harcászati szintű támadásokat végrehajtani. Ennek az egyik legfőbb jellemzője, hogy 2024. szeptemberében Izrael hadműveletet indított a Libanon területén lévő Hezbollah⁷⁷ terrorszervezt ellen. A háború elején az IDF még attól tartott, hogy a Hezbollah is megtámadja az országot, melynek következtében többfrontos háborúra kényszerülhettek volna az izraeliek. Egy évvel később – az Észak-Izraelt 2023. október 8-a óta érő rakétatámadások miatt – már hadműveletet hajtanak végre Libanon területén, amelyből számomra az a következtetés vonható le, hogy nem tartanak attól, hogy a Hamással komolyabb harcot kell majd vívniuk. A lassan két hónapja tartó Hezbollah elleni támadás során tizenegy dandárparancsnokot, harminchét zászlóaljparancsnokot, negyvenhat szakaszparancsnokot és kettőezernégyszázötven terroristát sikerült likvidálniuk⁷⁸.

2.3.1. Összegzés

Alaposan tanulmányozva ezeket a konfliktusokat, elmondható, hogy az összecsapások kirobbanását zömében a Hamász kezdeményezte, melyre Izrael katonai műveletekkel reagált. Ezek során az izraeli fél korlátozott eszközöket használt, mivel elsődleges céljuk a mozgalom meggyengítése és operatív képességének csorbitása, nem pedig a szervezet megsemmisítése volt. Ez azért lehetett fontos számukra, hogy a palesztinok között is belső ellentéteket (Hamász – Fatah) tartsanak fenn. Amennyiben a palesztinok egységes érdekeket képviseltek volna, lehetőség adódott volna egy egységes palesztin állam és haderő létrehozására, amely sokkal veszélyesebb lett volna Izraelre nézve. Az adott konfliktus az izraeli hadműveletet vagy megtorlást követően, a palesztin fél kezdeményezésével induló ideiglenes békével zárult le.

A palesztin halottak száma minden konfliktus során legalább háromszorosa volt az izraeli halottak számához képest (lásd: 4. ábra). 2023-ig a Hamász nem volt képes Izrael ellen nagy veszteségeket okozó támadást végrehajtani, amely a rendkívül fejlett izraeli védelmi rendszernek, haditechnikai fölényüknek és az irreguláris, gerilla háborút folytató

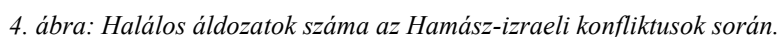
⁷⁵ Izrael nem vállalta magára a merényletet, viszont a motivációt és a merénylet végrehajtásának módját egybevetve valószínűleg Izrael hajtotta végre.

⁷⁶ One Year of the Swords of Iron War (2024) (3. ábra).

⁷⁷ 1982-ben megalakult, Libanonban területén tartózkodó síit muszlim terrorszervezet, amely politikai és katonai szárnyal is rendelkezik.

⁷⁸ THE INSTITUTE FOR NATIONAL SECURITY STUDIES 2024 („High Profile Neutralized Terrorists” rész).

Az október 7-ei támadás jelentőse meghaladta az eddigi terrortámadások mértékét, amely közvetlen (halottak, sérültek, elraboltak száma) és közvetett (bebizonyította, hogy Izrael megtámadható, amely számára létkérdés) szempontból sokkoló hatást ért el. Ez azzal magyarázható, hogy az egy napos

terrortámadás folyamán közel ugyanannyi izraeli halt meg (1 163 fő⁷⁹), mint az eddigi Hamász-izraeli konfliktusok során összesen. A támadás után az izraeli kormány belátta, hogy az addig alkalmazott műveletek nem elegendőek, ráadásul csak a palesztinokban meglévő Izrael-ellenes ideológiát fokozták.

Véleményem szerint, az október 7-én végrehajtott támadás mértéke miatt, az izraeli hadsereg és titkosszolgálatok jelenleg korlátok nélkül folytatják a támadás megtorlását, mivel a cél a szervezet teljes megsemmisítése. Ahogyan az 1972-es olimpia után történt, feltehetőleg napjainkban is addig fogják keresni a támadás megtervezőit, megszervezőit és elkövetőit, amíg fel nem kutatják és meg nem ölik őket. Ezért arra kell készülni, hogy az elkövetkező években is előfordulhatnak Hamász tisztviselők ellen elkövetett célzott merényletek.

A több mint egy éve zajló háborús cselekmények ellenére sem látható a konfliktus befejezésének időpontja. Véleményem szerint, az izraeli vezetés háborús céljainak elérése, illetve a környező országok által végrehajtott támadások vagy az átaluk kijelentett fenyegetések befejezéséig a háború folytatódni fog. Ráadásul a Közel-Keleten történő eseményeket figyelembe véve, a kisebb konfliktusok akár egy regionális háborúvá⁸⁰ is eszkalálódhatnak. Ez olyan szempontból előnyös Izrael számára, hogy a célszemélyek elleni merényletek zömét nyilvánosan, katonai eszközökkel és műveletekkel végrehajthatja.

⁸⁰ Regionális háború fogalma: egy adott régió belüli kétónál több ország közötti háború folyik, mely során a felek érdekek és/vagy ideológiái alapján csoportokba rendeződnek.

3. FEDETT MŰVELETEK

A Moszad megalakulása óta számtalan fedett műveletet hajtott végre. Ezek mennyiségéről, tartalmáról és eredményességéről titkosításuk miatt kevés érdemi információ érhető el nyílt forrásokból. Izrael Állam érdekeinek megfelelően, a sikeresen végrehajtott műveletek egy része nyilvánosságra került. Terjedelmi korlátok miatt, ezek közül öt műveletet fogok részletezni, melyek elemzése segíthet jobban megérteni az izraeli hozzáállást bizonyos eseményekkel, műveletekkel kapcsolatban. Összetett képet kaphatunk arról, hogy mikor, milyen feladat megoldására milyen taktikákat, technikákat, eljárásokat, fegyverzetet és felszerelést vetettek be napjainkig.

A dolgozat készítése során számos alkalommal használok a fedett művelet és célzott merénylet fogalmat, amelyek között különbséget szükséges tenni.

Fedett műveletként tekintünk minden olyan műveletre, amelynek megtervezéséről, elrendeléséről és végrehajtásáról a politikai döntéshozók szűk körének van tudomása, illetve az adott műveletet nehezen vagy egyáltalán nem lehetséges visszavezetni a végrehajtó szervezethez. Az ilyen típusú műveletek alappillérei az információgyűjtés, a felderítés, az értékelés-elemzés, az egység tagjainak kiválasztása, kiképzése és a feladat végrehajtása. A feladat titkosságát indokolhatja az egység műveleti biztonságának védelme, a harcászati szintű meglepetés, kezdeményezés elérése, az ellenérdekelt felek válaszreakciójának késleltetése vagy akár a külföldi országok jogszabályainak megsértése. A fedett művelet végrehajtásának részét képezheti a célzott merénylet is.

Célzott merénylet/likvidálás alatt bizonyos célszemély(ek) ellen végrehajtott merényletet vagy annak kísérletét értjük. A műveletek általánosságban egy szervezeten belül tapasztalattal rendelkező felső- és középvezetők ellen kerülnek végrehajtásra. Adott esetben maga a célzott likvidálás a fedett művelet célja vagy akár a végső része is lehet. Ezek végrehajtása számtalan eszközzel lehetséges, de a tanulmányban – gyakoriságukból adódóan – a robbanószerkezet, mérge alkalmazása, légitámadás végrehajtása vagy lőfegyverrel elkövetett merénylet szerepel.

3.1. A szempontrendszer

Az alábbi műveleteket kronológiai sorrendben mutatom be és három szempont (műveleteket kiváltó cselekmény hatása Izraelre és a zsidó közösségekre, műveletek időtartama és végrehajtásának helyszínei) alapján fogom elemezni. Ezen adatokból származó eredményeket (műveletek sikeressége, célszemélyek felkutatásának és likvidálásának sikeressége, bevetett és lebukott ügynökök száma) a fejezet végén mutatom be.

3.2. Náci háborús bűnösök elleni fedett műveletek

3.2.1. Rövid bemutatása

A második világháború után, az 1960-as és 1990-es évek között végrehajtott műveletek, melyek célja a nürnbergi per elől elmenekült náci háborús bűnösök felkutatása, bíróság elé állítása vagy likvidálása.

3.2.2. A műveleteket kiváltó cselekmény

A második világháború alatt a nácik népirtást követtek el a zsidó vallású személyek ellen. Feladataik eleinte a zsidók német területekről keletre való kitelepítése és elkülönítése volt, amely során a zsidó vallásúakat először gettókba, majd munkatáborokba hurcolták. Amikor látszott, hogy a háborút Németország nem tudja megnyerni, elkezdődött a zsidók tömeges, szervezett kiirtása, hogy azt még a háború alatt végre tudják hajtani. Ez idő alatt a nácik és kollaboránsaik hatmillió⁸¹ zsidó kiirtását vitték véghez. A háború végeztével a még életben maradt nácikat a szövetséges hatalmak elfogták és fogolytáborokba zárták. 1945. november 20-án elkezdődött a nürnbergi per, amelynek vádlottjai a náci háborús főbűnösök voltak. Sok magas rendfokozatú és súlyos bűnököt elkövető náci tábornok és tiszt hamis személyazonosságot felhasználva megszökött a letartóztatások elől, elkerülve a büntetésüket. Legtöbbjük Olaszországon keresztül Dél-Amerikába vagy a Közel-Keletre menekült, ahol családjakkal együtt letelepedve nyugodt életet éltek.

A nürnbergi bíróság elől megszökö, háborús bűnököt elkövető nácik kézre kerítésére az izraeliek az 1950-es évektől kezdődően nagy energiát fordítottak. Céljuk a bűnösök megbüntetése, az igazság szolgáltatása és a merényletek által elrettentő erő demonstrálása potenciális jövőbeli agresszorokkal szemben.

3.2.3. A műveletek

Az első műveletet 1960-ban hajtották végre Adolf Otto Eichmann⁸² ellen. A művelet célja Eichmann Argentínából való elrablása és Izraelben bíróság elé állítása volt, amely feladatot a Moszad és a Shin Bet ügynökeiből álló tizenkét fős egység sikeresen hajtotta végre. Az egység tagjai különböző képességekkel és szaktudással (orvos⁸³, dublőr, lakatos, irathamisító, jó helyismeret) rendelkeztek. Eichmann-t május 11-én rabolták el, majd 8 napon keresztül teljes

⁸¹ Estimated number of victims of the Holocaust and Nazi crimes against humanity during the Second World War from 1933 to 1945, by background (2024).

⁸² Adolf Otto Eichmann (A Harmadik Birodalom főhőhérja), aki a második világháború alatti deportálások fő szervezője volt. A háború során hatmillió zsidó kiirtásában játszott szerepet.

⁸³ ESTRIN 2019.

őrizetben tartották, nehogy megpróbáljon elszökni, segítséget hívni, esetleg öngyilkosságot elkövetni. Argentínából egy izraeli parlamenti képviselővel teli El Al gépre csempészték fel Eichmann-t, amely május 22-én szállt le Izraelben. S a gép leszállásával a művelet sikeresen került befejezésre.

Az 1960-as években a Moszad Alois Brunner⁸⁴ nyomára akadt, aki a háború után 1954-ben Szíriába menekült. Az izraeli hírszerző szolgálat 1961-ben találta meg Brunner damaszkuszi apartmanját, ahová két alkalommal (1961 és 1980) levélbombát küldtek. A támadások sikertelenek voltak, mivel Brunner mindkét robbantást túlélte, annak ellenére, hogy pár ujját és az egyik szemét elvesztette. Mivel 1961-ben nem sikerült likvidálniuk, így egészen haláláig az összes többi, létrehozott listán is szerepelt a neve. Utoljára 2001-ben látták élve, viszont életkorából adódóan csekély esély van arra, hogy még mindig életben lenne⁸⁵.

1963-ban Meir Amit lett a Moszad vezetője, aki nem sokkal tisztsége betöltésének kezdete után kiadta feladatnak egy főbb náci háborús bűnösöket tartalmazó lista összeállítását. A lista összeállítása során két fő szempont játszott szerepet: a személy által elkövetett bűnök súlyossága és a célponthoz való hozzáférés. A listára a következő öt név került fel: Dr. Josef Mengele, Heinrich Müller, Walter Rauff, Herbert Cukurs, Alois Brunner.

Annak ellenére, hogy a lista élén helyezkedtek el, Dr. Josef Mengelét és Heinrich Müllert a Moszadnak sohasem sikerült megtalálnia.

Walter Rauff⁸⁶ a háború után Szíriába, majd Olaszországon keresztül Ecuadorba szökött, ahonnan később Chilébe költözött át. 1962-ben a helyi hatóságok letartóztatták, de nem adták ki Nyugat-Németországnak. Letartóztatásának híre ment, amely a Moszadhoz is eljutott. 17 évvel később, 1979-ben a Moszad megpróbált ellene fegyveres merényletet elkövetni, de a végrehajtás megghiúsult. Nyílt forrásból származó információk szerint 1984-ben tüdőrákban halt meg.

Herbert Cukurs⁸⁷ a háború után Brazíliába menekült, ahol a Moszad a nyomára akadt. Cukurs-hoz eljutott a hír, hogy mi történt Eichmannal, ezért rendkívül elővigyázatosan élte az életét. A Moszad eredeti terve az volt, hogy Cukurst Uruguay-ba csalják egy üzleti lehetőség felajánlásával, majd a helyszínre érkezésekor elfogják. Amikor 1965. február 24-én Cukurs megérkezett a Montevideo külvárosában lévő luxusvillába, négy Moszad ügynök vette körbe.

⁸⁴ Alois Brunner Eichmann titkára (1938-1942 között), illetve deportálásért felelős SS-tiszt volt. Munkássága során 140000 zsidók küldött gázkamrába.

⁸⁵ SWC Annual Nazi War Criminal Report (2010).

⁸⁶ Walter Rauff egy SS mérnök volt, aki feltalálta a gáz furgont, amely a gázkamrák alapjaként szolgált.

⁸⁷ Herbert Cukurs /Riga hóhérja/ egy lett származású náci, aki önként segített az SS-nek és a Gestapo-nak. A háború alatt megközelítőleg 30000 zsidót ölt meg. Forrás: CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY 2003.

Erős ellenállása miatt nem voltak képesek elfogni, ezért a helyszínen agyonverték és fejbélőtték. A holttestét a helyszínen hagyták és azt a csoport Nyugat-Németországba történő kivonása után a helyi hatóságok tudomására hozták. A célszemély likvidálásával és a teljes csoport kivonásával a műveletet sikeresen végrehajtották.

A listát 1967-ben megváltoztatták, Cukurs lekerült róla, viszont Hans Eisele és Franz Stangl nevével kibővült.

Hans Eisele⁸⁸ a háború után Egyiptomba szökött, ahol egy orvosi klinikát nyitott. Jelentések szerint a Moszad levélbombával megpróbálta megölni Eiselét, viszont a bomba a kézbesítőnél, nem pedig a célpontnál robbant fel. Eisele tisztázatlan körülmények között 1967-ben Kairóban halt meg, ezért halálában a Moszad szerepét sem megerősíteni, sem kizárni nem lehet.

Franz Stangl⁸⁹ a háború után Olaszországon keresztül Szíriába szökött. Pár évvel később Brazíliába utazott, ahol 1967-ben a híres nácivadász (Simon Wiesenthal) kutatta fel. A Moszad szerepe máig tisztázatlan Stangl ügyével kapcsolatban, de elképzelhető, hogy Wiesenthal a Moszadtól kapta a vele kapcsolatos információkat. A helyi hatóságok elfogták és még 1967-ben kiadták Nyugat-Németországnak. 1970-ben életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték, 1971-ben szívrohamban elhunyt.

1977 májusától kezdve a Moszad újra nagyobb erőfeszítéseket tett a náci bűnösök felkutatására, bíróság elé állítására vagy megölésükre. Az állam megalapítása óta először, a kormány hivatalosan is felvállalta, hogy keresik a náci háborús bűnösöket. Az addig hatályban lévő eredeti lista hat új névvel bővült: Franz Murer, Nikolaus Klaus Barbie, Kurt Werner Lischka, Horst Schumann, Andrija Artukovic.

Franz Murer⁹⁰ a háború után szovjet hadifogságba került és huszonöt év börtönbüntetésre ítélték. A börtönből hat év után szabadult és Ausztriába költözött, ahol az 1960-as években Simon Wiesenthal-nak köszönhetően újra letartóztatták. Tárgyalása során felmentették, így büntetés nélkül szabadon távozhatott. 1979-ben a Moszad részletes információt gyűjtött róla és otthonáról, de végül merényletet nem hajtottak végre ellene. Murer 1994-ben, Ausztriában hunyt el, a Moszad érintettsége nyilvánosan elérhető forrásokból nem merült fel.

⁸⁸ Hans Eisele a második világháború alatt orvosi kísérleteket hajtott végre a fogvatartottakon.

⁸⁹ Franz Stangl a T-4 eutanázia programban vett részt, majd 1942-től a Sobiborban és Treblinakában teljesített szolgálatot.

⁹⁰ Franz Murer a második világháborúban a vilniusi gettó parancsnoka volt, ahol személyesen is részt vett az emberek megölésében.

Nikolaus Klaus Barbie⁹¹-t a háború után az amerikai kémelhárítás foglalkoztatta, mivel jó hírszerzői képességekkel rendelkezett. 1950-ben segítettek neki Bolíviába szökni, ahol Klaus Altmann álnéven üzletemberként tevékenykedett. 1980-ban a Moszad merényletet kíséreltek meg ellene, viszont a különböző források szerint az megghiúsult vagy megszakították. Ettől eltekintve, 1983-ban egy újabb merényletet terveztek ellene. A merénylet végrehajtása előtt nem sokkal, 1983. februárjában a bolíviai kormány kiadta Barbie-t Franciaországnak, ahol 1987-ben életfogytiglanra ítélték. Klaus Barbie 1991-ben a börtönben, rákban halt meg.

Kurt Werner Lischka, Horst Schumann és Andrija Artukovic felkutatására és elrablására a Moszad kevés erőfeszítést tett. Ez főleg annak tudható be, hogy elfogásuk kisebb prioritást élvezett a Moszad akkori tevékenysége során, illetve, hogy mindegyikük valamennyi időt börtönben töltött.

A Moszad 1988-ban frissítette utoljára a listát, amelyhez két új célpontot adott hozzá: Ernst Lerch és Karl Streibel. Mindkettőjükkel szemben információszerzést végeztek, de végül, egyikük ellen sem hajtottak végre merényletet.

Az elérhető információk szerint 1991-ben a Moszad eltörölte a náci háborús bűnösök felkutatását célzó programot.

3.2.4. A műveletek időtartama

Az első műveletet a nürnbergi per megkezdése után tizenöt évvel, 1960-ban hajtották végre. Ezt követően egy-két évente végeztek megfigyelést vagy próbáltak elfogni, esetenként merényletet végrehajtani a listán szereplő célszemélyek ellen. A listát öt-tíz évente frissítették. Az elérhető információk alapján a náci háború bűnösök felkutatását célzó művelet megközelítőleg harminc évig tartott.

3.2.5. A műveletek végrehajtásának helyszínei

A megfigyeléseket, elfogásokat, illetve merényleteket a következő helyszíneken hajtották végre: Buenos Aires (Argentína), Montevideo (Uruguay), Chile, Brazília, Bolívia, Damaszkusz (Szíria), Kairó (Egyiptom), Ausztria. A műveletek zömét Dél-Amerikában és a Közel-Keleten hajtották végre, amelyből arra lehet következtetni, hogy ezeken a helyeken rendkívüli hírszerzői apparátussal rendelkezettek és jelentős támogatást kaphattak a helyi zsidó diaszpóra tagjaitól.

3.2.6. Összegzés

Összességében a hadművelet nem minden esetben érte el a kívánt eredményt, mivel a

⁹¹ Nikolaus Klaus Barbie (a lyoni hóhér) a második világháború alatt német tisztként szolgált az SS-nél és az SD-nél, amely időszak alatt ő volt a felelőse és végrehajtója a kínzásoknak.

kijelölt tizenöt náci háborús főbűnös közül egy főt tudtak elfogni és bíróság elé állítani, egyet öltek meg, viszont a többi célszemély ellen hatékony információszerzés és néhány esetben sérülés okozása kivételével komolyabb eredményt nem tudtak elérni. A műveletek végrehajtását figyelmeztetésnek is szánták, hogy a világ bármely pontján képesek bárkit, bármikor utolérni.

A műveletek következményeként néhány helyszínen atrocitásokat követtek el a zsidó lakosság ellen, melynek a legkirívóbb esete az volt, amikor egy tizenkilenc éves zsidó vallású lányt neonácik raboltak el Argentínában és szvasztikát vágtak a bőrébe⁹². Nemzetközi szinten összességében megnőtt a Moszad elismertsége, mivel olyan műveleteket hajtottak végre, amelyre nagyon kevés titkosszolgálat képes.

3.3. Isten haragja művelet

3.3.1. Rövid bemutatása

Az 1970-es években Golda Meir⁹³ által jóváhagyott művelet, melynek célja a Fekete Szeptember elnevezésű terrrorszervezet felszámolása, vezetőinek felkutatása és likvidálása volt. A műveletben számos Moszad ügynök vett részt.

3.3.2. A műveletet kiváltó cselekmény

Az 1936-os hitleri náci Németországban, Berlinben megrendezett olimpia után, 1972-ben újra a németek tarthatták meg a nyári olimpiai játékokat a bajorországi Münchenben. Ezen alkalommal engedélyezték a zsidó vallásúak számára, hogy szerepeljenek a Németországban megrendezésre kerülő olimpiai játékokon, így aztán Izrael egy tucat atlétával képviseltette magát a sporteseményen.

1972. szeptember 5-e hajnalán nyolc palesztin, a Fekete Szeptember⁹⁴ csoporthoz tartozó terrorista rohamozta meg az izraeli sportolók szállását. Az alacsony szintű biztonsági óvintézkedéseknek köszönhetően erőfeszítés nélkül, észrevétlenül sikerült az elkövetőknek bejutni az olimpiai faluba. A bejutásuk után azonnal megkezdték az izraeliek túszul ejtését, az ellenállókat lelőtték. A rendőrség kiérkezése után hamarosan a média is megjelent a helyszínen, amely ezáltal a világ első élőben közvetített terrorcselekménye lett. Az izraeli miniszterelnök

⁹² Argentine Nazis Kidnap Jewish Girl; Carve Swastika on Her Body (2013); THE NATIONAL LIBRARY OF ISRAEL: *The American Jewish World*, 29 June 1962.

⁹³ Golda Meir 1898. május 3-án született Ukrajnában és 1978. december 8-án hunyt el Izraelben. 1948-ban munkássága hozzájárult Izrael Állam megalapításához. 1969 és 1974 között Izrael első női miniszterelnöke volt.

⁹⁴ A Fekete Szeptember nevű terrorista csoport Jasszer Arafat szervezésével jött létre, mint a Fatah titkos katonai szárnya. Tagjai radikális, könyörtelen terroristák voltak, akik rengeteg merényletet, robbantást és emberrablást hajtottak végre világszinten.

felajánlotta, hogy Németországba küldi a különleges egységeit, amelyet a németek visszautasítottak. A terroristák egy repülőgépet követeltek, amivel szabadon bárhova elrepülhetnek. A német hatóságok azzal az ötlettel álltak elő, hogy miután helikopterrel a repülőtérré szállítják a terroristákat és a túszoikat, egy üzemanyag nélküli gépet adnak nekik oda, amelyen majd egy német kommandóegység leküzdje a terroristákat. Ezen felül a repülőtéren bizonyos pozíciókban mesterlövészeket helyeznek el. A német rendőrség terve azonban különböző okok miatt kudarcba fulladt.

A tűzpárbaj kialakulása során a terroristák a helikopterekhez szorultak vissza, ahol azokra rálőve, majd a helikopterekbe gránátot dobva megölték a túszoikat (lásd: 5. ábra). A lövöldözés befejeződésével öt terrorista és egy rendőr az vesztette életét, míg három terroristát letartóztattak.

5. ábra: Felrobbantott Bell UH-1-es helikopter.

Az izraeli kormány tehetetlenül követte az eseményeket. Golda Meir szerint a zsidókat újra német földön mészárolták le, amely elfogadhatatlan volt számára. A terrorcselekmény következményeként a miniszterelnök 1972. szeptember 12-én engedélyezte, hogy az izraeli titkosszolgálatok műveleteket hajtsanak végre szövetséges országok területén is, anélkül, hogy értesítsék a helyi hatóságokat⁹⁵.

3.3.3. A műveletek

Az Isten Haragja művelet több fedett műveletből tevődött össze. A célszemélyek likvidálására, a körülményektől függően a Moszad különböző létszámú egységeket hozott létre. Ezen műveletek során a minimum létszám tizenhat⁹⁶, míg a maximum létszám hetvenöt volt⁹⁷. Az első egység a célszemélyek felkutatásáért, azonosításáért, napirendjének megfigyeléséért és nyomon követéséért volt felelős. Feladatkörükből adódóan ők érkeztek meg leghamarabb az adott műveleti területre. Őket követte a második és harmadik egység. A második egység felelt a logisztikáért, vagyis a felszerelések, fegyverzet, fedett lakások és a gépjárművek beszerzéséért. A harmadik egység tagjai feleltek a kapcsolattartásért, amelyet a kihelyezett műveleti központtal és a Moszad izraeli főhadiszállásával tartottak. A negyedik csoport volt a kivégzőegység, amelyet a műveletek során általában négy ügynök alkotott. Biztonsági okokból

⁹⁵ BERGMAN 2018.

⁹⁶ The George Washington University 1979 (19. oldal).

⁹⁷ BERGMAN 2018.

ez a csoport érkezett meg legkésőbb a helyszínre és hagyta el legkorábban a területet a merénylet végrehajtása után. Az ötödik csoport a kivégzőegység feladatának elvégzését biztosította. Feladatuk a negyedik csoport számára menekülési útvonalak felderítése, ellenőrzése és biztosítása, illetve az egység fegyveres védelme volt. A művelet megindítása előtt az első csoport elhagyta az országot, melyet a merénylet megtörténte után a negyedik és ötödik csoport követett. Az adott országot legkésőbb a második és harmadik csoport hagyta el, feladatuk a felszerelések, lakások és autók leadása volt.

A műveleti egységek számára egy listát állítottak össze, amely tizenegy ismert palesztin nevet tartalmazott: Ali Hassan Salameh, Abu Daoud, Mahmoud Hamshari, Wael Zwaiter, Dr. Basil al-Kubaisi, Kamal Nasser, Kemal Adwan, Mahmoud Yussuf Najjer, Mohammed Boudia, Hussein Aba dal-Chir, Dr. Waddi Haddad. A lista élén álló személy Ali Hassan Salameh⁹⁸, a müncheni olimpián történő terrortámadás kitervelője. A listán szereplő többi személy más Izrael-ellenes terrorcsoportok vezetői voltak. A műveleti egységek operatív tevékenységének irányítására, ellenőrzésére létrehozták az 'X-bizottság'-ot, amelynek tagjai Golda Meir, Moshe Dayan (védelmi miniszter) és Yigal Allon (miniszterelnök-helyettes) volt.

A csoportot Európába küldték, hogy megkezdjék a célszemélyek felkutatását. Több országban hoztak létre számukra fedett lakásokat, amelyek közt szabadon mozoghattak. Legalább négy városban nyitottak bankszámlát, hogy pénzt tudjanak küldeni bármikor a műveleti csoport számára. Ezek közül Genfben egy széfet is kibéreltek, amelybe pénz küldése mellett információközlés céljából utasításokat, leveleket is küldhettek⁹⁹.

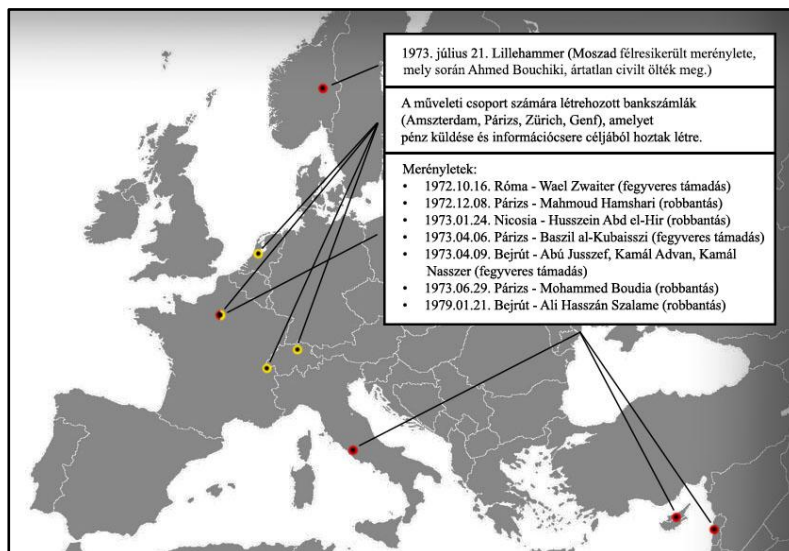
A művelet első sikeres merényletét 1972. október 16-án, Rómában Wael Zwaiter¹⁰⁰ ellen hajtották végre. Az elkövetkező egy esztendő leforgása alatt a listán szereplők közül hetet sikerült likvidálniuk (lásd: 6. ábra), viszont a fő célszemélyt nem találták. Előfordult, hogy ugyanazon vagy az egymást követő héten több terroristát is sikerült levadászniuk. 1973. júliusában megtalálták Salameh-t Lillehammerben, egy norvég városban, majd megfigyelés alá vonták. Ennek során egy-két érdekességet fedeztek fel vele kapcsolatban, ilyen volt például, hogy Salameh tudott norvégul, illetve, hogy egy terhes norvég nővel él együtt. Néhány ügynök fejében megfordult a gondolat, hogy téves célszemélyt azonosítottak, de mivel ezzel nem mindenki értett egyet, folytatták a műveletet. Mivel Salameh-t régóta próbálták elfogni, az is

⁹⁸ Ali Hassan Salameh, becenevén a "vörös herceg" 1940-ben a Brit Mandátum területén született és 1979. január 29-én hunyt el Libanonban. Ő volt a Fekete Szeptember műveleti parancsnoka, illetve az 1972-es müncheni túszejtés egyik kitervelője.

⁹⁹ JONAS 2005 (84. oldal).

¹⁰⁰ Wael Zwaiter publikus életében újságíró volt, de a Moszad szerint a Fekete Szeptember római műveleteinek parancsnokaként/ötletgazdjaként tevékenykedett.

megfontolás tárgyát képezte, hogy amennyiben nem hajtják végre a támadást, elszalasztják a lehetőséget és újból egy időre szem elől téveszthetik őt. A merényletet egy fehér autóval hajtották végre, melyből menet közben lőtték le a célszemélyt. A művelet során, egy helyi lakos megjegyezte a számára

6. ábra: Az Isten Haragja művelet helyszínei és eseményei.

szokatlan autó színét és márkáját, mely következtében a norvég rendőrségnek sikerült elfogni két Moszad ügynököt, majd rajtuk keresztül még négy másikat¹⁰¹. A letartóztatásokat követő napon kiderült, hogy az áldozat, akit megöltek nem Salameh volt. Golda Meir a hír hallatán felfüggesztette a műveletet és megszüntette az egységet.

A Moszad, a terroristák elleni merényleteinek eredményeképpen a Fekete Szeptember 1974-ben megszűnt. Ezek után Salameh új beosztást kapott, egy egység parancsnokává nevezték ki. 1976-ban újrakezdődtek és folyamatossá váltak az Izrael ellen irányuló terrorcselekmények, mely következtében Menachem Begin¹⁰² elrendelte a Golda Meir idején felfüggesztett műveletek folytatását. Salameh ez idő alatt a kényelmes, kevésbé veszélyes életmódjának és a CIA-hoz köthető kapcsolatának köszönhetően nagyobb biztonságban érezte magát. E dolgok miatt kevésbé fordított figyelmet az alapvető biztonsági eljárások alkalmazására.

Miután megtudták, hogy hol tartózkodik, megfigyelés alá vonták. A napi rutinja folyamán ugyanazon az útvonalon közlekedett, így eldöntötték, hogy a merényletet az azon az úton elhelyezett pokolgéppel hajtják végre. Salameh-t 1979. január 22-én, Bejrút (Libanon) városában egy VW Bogár típusú gépjárműbe elhelyezett pokolgéppel robbantották fel. Megölésével végleg befejeződött a Fekete Szeptember felszámolására létrehozott művelet, mely során a tizenegy kijelölt személy közül kettő (Abu Daoud, Dr. Wadi Haddad) kivételével a többieket sikerült likvidálniuk. A müncheni terrortámadás után mindenki, aki bármilyen

¹⁰¹ The George Washington University 1979 (19. oldal).

¹⁰² Menachem Begin 1913-ban született Oroszországban és 1992-ben hunyt el Izraelben. 1977 és 1983 között Izrael miniszterelnöke volt.

kapcsolatban állt a Fekete Szeptemberrel, legitim célponttá vált, amely miatt több, a listán nem szereplő palesztin terrorista ellen is követtek el merényleteket, amelyek többnyire sikeresek voltak.

3.3.4. A művelet időtartama

A müncheni terrortámadást (1972. szeptember 8.) követően felállították a műveleti csoportot, amelynek első sikeres merényletét nagyjából egy hónappal később (1972. október 16-án) hajtották végre. A művelet felfüggesztésének időpontjáig (1973. július 21-ig), nagyjából kéthavi rendszerességgel hajtottak végre sikeres merényletet. 1978-1979 folyamán Menachem Begin engedélyezte az akció újraindítását. Ezután az egységek kevesebb, mint egy év alatt felkutatták, majd 1979. január 22-én megölték Ali Hassan Salameh-t. Amennyiben a felfüggesztés idejét nem tekintjük, úgy kevesebb, mint két év alatt a palesztin nevekből álló listán szereplő személyek közül sikeresen likvidáltak kilenc főt.

3.3.5. A műveletek végrehajtásának helyszínei

A rendelkezésre álló információk alapján megfigyelést és/vagy merényletet a következő helyszíneket hajtották végre: Róma (Olaszország), Párizs (Franciaország), Spanyolország, Görögország, Nicosia (Ciprus), Lillehammer (Norvégia), Bejrút (Libanon). Megfigyelhető, hogy a műveletek zömét Izraellel szövetséges ország területén hajtották végre.

3.3.6. Összegzés

A művelet összességében sikeresnek mondható, két okból kifolyólag. Egyrésről, a Fekete Szeptember elnevezésű terrorcsoport elvesztette az operatív képességét, aminek következtében felbomlott a szervezet. Másrésről, a listán szereplő tizenegy személy közül kilencet likvidáltak. Továbbá, e személyek közül nyolc ellen a műveletek megkezdésétől számított egy éven belül sikerült merényletet végrehajtaniuk, amely rendkívül rövid időnek számít. Ehhez valószínűleg nagy mértékben hozzájárult, hogy a műveletek zömét szövetséges ország területén hajthatták végre. A műveletek végrehajtásával az izraeliek bebizonyították, hogy képesek a hátszínről függetlenül, önállóan, egymást követő merényleteket végrehajtani.

A művelet során hibákat is követtek el az ügynökök, amelyek közül a legnagyobb a lillehammeri merénylet folyamán történt. Hat ügynököt fogtak el, hallgattak ki, majd börtönbüntetésben részesültek. Kihallgatásuk során számtalan információt árultak el a Moszad szervezeti felépítéséről, amely miatt egy teljesen új rendszer kiépítésére kényszerült az intézmény vezetősége.

3.4. Khaled Mashal elleni merénylet

3.4.1. Rövid bemutatása

Khaled Mashal ellen 1997 szeptemberében végrehajtott merénylet, amely hibák sorozata miatt kudarcba fulladt. A merényletet Benjamin Netanyahu rendelte el, amelyet a Moszad ügynökei hajtottak végre.

3.4.2. A műveletet kiváltó cselekmény

Az oslói megállapodások (1993-1995) során a Hamász nem támogatta a PFSZ elképzeléseit és tárgyalását Izraellel, ezért radikálisabb irányba indult el. Tiltakozásukat kifejezve, az 1990-es években a Hamász öngyilkos merényletekből álló támadássorozatot hajtott végre Izrael ellen. A robbantások sűrűsége és áldozatainak magas száma miatt 1997-ben Benjamin Netanyahu utasította a Moszadot, hogy megtorlás céljából Hamász vezetőket likvidáljanak. A Moszad négy nevet tartalmazó listát nyújtott át Netanyahunak, melyen a következő nevek szerepeltek: Khaled Mashal¹⁰³, Muhammad Nazal, Ibrahim Ghosheh, Musa Abu Marzook. A négy célpont Jordániában tartózkodott, de ettől függetlenül, a jordán-izraeli békemegállapodás ellenére Netanyahu engedélyezte a Khaled Mashal elleni merényletet.

3.4.3. A művelet

1997. szeptember 19-20-án nyolc Moszad ügynök érkezett Ammanba Mashal meggyilkolásának céljából. Mivel Izrael és Jordánia frissen kötött békét, ezért a Moszadnak fedett műveletet kellett végrehajtania Mashallal szemben. A terv az volt, hogy a célpont halálát valamilyen fajta balesetnek állítják be, ezért méregre esett a választás. A terv az volt, hogy a támadó egység egyik tagja leönti a célszemélyt szódával, amíg a másik hátulról a nyakára fűjja a színtelen, szagtalan, észlelhetetlen mérget. Így amikor Mashal hátrafordul, ő csak annyit lát, hogy turisták szénsavas üdítőt bontottak fel a közvetlen közelében. Ezt a mozdulatot a Tel-Aviv (Izrael) utcáin sétáló járókelőkön felkészülés során jól begyakorolták. Egy biztosító csoport a közelben állomásozott az ellenszerrel, arra az esetre, ha esetleg valamelyik ügynökre került volna a halálos vegyi anyag.

A csoport egy héten keresztül várt Mashal megjelenésére, aki végül szeptember 25-én megjelent a „rajtaütés” helyszínén. Miközben Mashal az irodájának otthont adó épület ajtaja felé sétált, az izraeli ügynökök egy félresikerült mozdulattal ráfűjték Mashal fülére a

¹⁰³ Khaled Mashal 1961-ben belépett a Muszlim Testvériség palesztin ágába. 1980-as években politikai munkájára több időt szentelt, mely során céljai az iszlám közösségi szolgálatok támogatása és egy iszlamista palesztin haderő létrehozása volt. 1987-ben belépett a Hamász Politbüro-ba, ahol 1996 és 2017 között vezetői pozíciót töltött be.

lofentanilt¹⁰⁴, aki sofőrje segítségével el tudta hagyni a merényletkísérlet helyszínét. Az ügynökök elkezdtek menekülni, de balszerencsájukra éppen a helyszín közelében tartózkodott egy Hamász tag, aki gyalog üldözőbe vette az ügynököket, akik pár utcával odébb beszálltak a menekülőautóba. Kis távolság megtétele után az elkövetők úgy érezték, hogy biztonságosan elmenekültek a helyszínről, ezért kiszálltak az autóból és megpróbálták elvegyülni az utcán. Mashal egyik testőre egy szolgálaton kívüli rendőr segítségével elfogta a két ügynököt és átadták őket a jordán rendőrségnek¹⁰⁵.

Mivel az elkövetők kanadai turista útlevelet használtak, így először a jordán hatóságok a kanadai nagykövetséget értesítették, akik diplomatákat küldtek ki személyazonosságuk ellenőrzésére. Meglepődve tapasztalták, hogy a hibátlan útlevéllel rendelkező személyek nem kanadai állampolgárok. Ezt követően egyértelművé vált a jordánok számára, hogy a Moszad embereit tartják fogva. Ezzel egy időben, Mashal állapota a kórházban gyorsan romlott. A jordán király örjögött a hír hallatán és Netanyahunak ultimátumot adott, miszerint, ha nem adja át a méreg ellenszérumát, akkor bezáratja az izraeli nagykövetséget Ammanban, kilép az Izraellel kötött békeszerződésből¹⁰⁶ és kivégezteti a két elfogott ügynököt. Benjamin Netanyahu alapos értékelés után az ellenszérum átadása mellett döntött. Az Ammanban tartózkodó, ellenszérummal rendelkező ügynököket utasították, hogy működjenek együtt a jordán titkosszolgálattal, majd menjenek az izraeli nagykövetségre. Az ellenszérum átadása után Mashal túlélte a merénylet-kísérletet. Az izraeli nagykövetségen tartózkodó hat ügynök országból való kiutazásáért cserébe későbbi megegyezés alapján az izraeli hatóságok Ahmed Yassin-t, huszonhárom jordán és ötven palesztin rabot engedtek szabadon. Bár a két ország között átmeneti bizalomvesztés következett be, az egyezmény továbbra is fennmaradt és stabilizálta az jordán-izraeli viszonyt¹⁰⁷.

A művelet kudarcba fulladása miatt, a listán szereplő másik három személy ellen már nem hajtottak végre műveletet.

3.4.4. A művelet időtartama

A műveleti csoport 1997. szeptember 19-én érkezett meg Ammanba, majd szeptember 25-én próbálták meg végrehajtani a merényletet. Mivel az ügynökök hibáztak, az ellenszérumot még aznap át kellett adniuk Mashal orvosainak. Így annak ellenére, hogy a művelet hat napig

¹⁰⁴ A fentanyl egy fájdalomcsillapításra használt szintetikus opioid, amely a morfiumnál ötven-százszor erősebb, ezért túladagolása esetén halálhoz vezethet. Forrás: TÓTH (2022); AMBASCIATA D'ITALIA BUDAPEST (2024).

¹⁰⁵ McGeough 2009 (132 - 136. oldal).

¹⁰⁶ BARARI 2009.

¹⁰⁷ ROBINSON 2024; Israel Intelligence & Security: Report on the Mashal Affair (February 17, 1998).

tartott, egy nap alatt kudarcba fulladt.

3.4.5. A művelet végrehajtásának helyszíne

A műveletet Ammanban, Jordánia fővárosában hajtották végre. A műveletet megelőzően feltehetőleg nem volt elegendő hírforrás a városban, mivel – az 1994-ben megkötött jordán-izraeli békeszerződés miatt – a Moszad nem tevékenykedett a jordán hatóságok engedélye nélkül¹⁰⁸ az ország területén. Ez is hozzájárulhatott a művelet sikertelenségéhez.

3.4.6. Összegzés

Az 1990-es években történő Izrael-ellenes öngyilkos merényletek sorozatának megállítására céljából Benjamin Netanyahu kérésére a Moszad egy négy személyből álló listát állított össze. A listán szereplő nevek a Jordániában tartózkodó Hamász vezetőkből álltak. 1997-ben Netanyahu engedélyezte a Khaled Mashal elleni merényletet, amely hatalmas kudarcba fulladt. Az eredménytelen merénylet, az izraeli ügynökök elfogása és a palesztin foglyok elengedése presztízavesztést okozott a Moszad számára. Továbbá, a művelet sikertelensége miatt, a szolgálat a listán szereplő további három személy ellen beszüntette tevékenységét.

3.5. Irán atomfegyver programja elleni merényletek

3.5.1. Rövid bemutatása

Az 1980-as és 2020-as évek közötti műveletek végrehajtása, melynek célja az iráni atomfegyver program lassítása vagy megszüntetése. Ezt részben kulcsfontosságú szereplők, atomtudósok, mérnökök és segítőik ellen végrehajtott célzott likvidálásával kívánták elérni.

3.5.2. A műveletet kiváltó cselekmény

Az iráni atomprogram az 1970-es években kezdődött el Reza Pahlavi iráni sah uralkodása alatt. Ebben az időben Irán és Izrael szövetségesek voltak, 1977-ben még az atomrakéták ügyében is közös megbeszélésen vettek részt a két ország államfői. Az 1979-es iráni forradalom után a forradalmi iszlám kormány beszüntette az atomprogramot és Izrael ellen fordult. Az 1980 és 1988 között tartó irak-iráni háború során a kormány mégis engedélyezte az atom-biológiai-vegyi fegyverek fejlesztését és gyártását, mivel az iraki hadsereg mérgesgáz alkalmazásával is harcolt a háborúban. Még a háború befejezése előtt megjelent a hír, miszerint Irán békés célú atomreaktorokat épít Oroszország és Kína támogatásával. Ezek a létesítmények 1987-től tökéletes figyelemelterelést biztosítottak a valódi cél eléréséről, az atombomba létrehozásáról.

¹⁰⁸ BERGMAN 2018 (185. oldal).

A fejlesztés módszerét a pakisztáni atomprogram vezetőjétől (Dr. Abdul Kádír Khan) szerezték meg, aki a ^{235}U izotópot gázcentrifugák segítségével dúsította. A kormányzat a programhoz szükséges létesítményeket az ország különböző pontjain helyezte el. A programot 1998-ig sikerült titokban tartani, még a nyugati hírszerző szolgálatok előtt is, egészen addig, amíg az Amerikában menedékjogot kérő pakisztáni menekültek a CIA-nak beszámoltak a Pakisztán és Irán közötti titkos együttműködésről. A következő hat évben komolyabban nem foglalkoztak az üggyel. 2004-ben, Dr. Khan a nyilvánosság előtt is bejelentette, hogy profit céljából Líbiának és Iránnak információt szolgáltatott atomfegyverek létrehozásával kapcsolatban¹⁰⁹. Irán ekkoriban egyre nyomatékosabban fenyegetőzött Izrael megsemmisítésével, ezért a Moszad utasítást kapott az iráni atomprogram elleni fedett műveletek végrehajtására. Meir Dagan (Moszad akkori igazgatója) öt lépcsőben határozta meg az atomprogram késleltetését, amelyeket sorrendben vagy együttesen alkalmaztak: nemzetközi diplomáciai nyomás gyakorlása, gazdasági szankciók bevezetése, az iráni ellenzék támogatása a rezsim megdöntése céljából, a logisztikai útvonalak, az atomprogram működéséhez szükséges anyagok beszerzésének akadályozása és a fedett műveletek végrehajtása kulcsfontosságú személyek ellen.

3.5.3. *A művelet*

Az ötödik lépcső életbe léptetéséhez a Moszad egy tizenöt névből álló listát hozott létre. A művelet végrehajtásának módjában két fontos szempont játszott szerepet. Egyrészt, a listán szereplő személyek zöme civil volt, nem pedig az iráni Forradalmi Gárda¹¹⁰ tagja, viszont a civilek elleni merényletek nemzetközi jogba ütköztek. Ebből adódóan fontos volt, hogy a merényleteket teljes fedésben, hiba nélkül hajtsák végre, a végrehajtókat közvetlenül ne köthessék a szolgálathoz. Másrészt, a célszemélyek Iránban tartózkodtak, ahol Dagan hivatali ideje előtt a Moszad nem hajtott végre műveleteket. A fenti okra hivatkozva Dagan a beszerzett helyi ügynökök használatát preferálta. Jelenleg nem áll rendelkezésünkre információ a műveletekben alkalmazott ügynökökkel kapcsolatban, így elképzelhető, hogy akár a helyi proxy-k vagy akár egy fedett műveleti csoport hajtotta végre a merényleteket.

Az első általam megismert merényletet valószínűleg 2007. január 15-én hajtották végre. A célpont Dr. Ardeshire Hassanpour¹¹¹, aki az atomprogramon belül atomtudósként, kémikusként tevékenykedett. A Moszad radioaktív gázt alkalmazott vele szemben, mely halálát

¹⁰⁹ CSERHÁTI 2011.

¹¹⁰ Egy katonai és politikai feladatokat ellátó szervezet Iránban, melyet 1979-es forradalom után alapítottak.

¹¹¹ PLESCH-BUTCHER 2007 (58. oldal).

okozta¹¹².

Három évvel később 2010. január 12-én Masoud Ali-Mohammadi fizikaprofesszor ellen hajtottak végre műveletet. Ali-Mohammadet a munkába járásra igénybe vett útvonalon, egy út szélén álló motorra szerelt távirányítású robbanószerkezettel felrobbantották. 2010. decemberében az elkövetőt elfogták, aki bevallotta, hogy a Moszadnak dolgozott¹¹³.

A bevezetőben említett, Izrael által alkalmazott stratégiai öt lépcső másik eleme az infrastruktúra támadása. Az Amerikai Egyesült Államokkal, Hollandiával, Németországgal, Franciaországgal és Nagy-Britanniával összefogva Izrael is részt vett az „Olimpiai játékok művelet¹¹⁴”-ben (Operation Olympic Games), amely során kibertámadásokat¹¹⁵ intéztek az iráni atomprogram ellen. 2010 nyarán a vírust személyesen telepítették a Natanz létesítménynél, ahonnan az gyors ütemben terjedt. A vírus az urán dúsítását végző centrifugákat támadta, amelyek sebességének gyorsításával azok ötödét¹¹⁶ tette működésképtelenné.

Ali-Mohammadi merénylete után Dagan a miniszterelnök engedélyét kérte, hogy felgyorsíthassák a listán továbbra is szereplő tizenhárom tudós likvidálását¹¹⁷. Netanyahu októberben engedélyezte a következő műveletet. 2010. november 29-e reggelén két műveletet tervezett a Moszad. Az egyiket sikeresen végre is hajtották Majid Shariari ellen, aki az iráni atomenergiái szervezet munkavállalója és atomtudós volt. Halála napján egy motoros bombát helyezett Shariari autójára, aki a detonációt követően elhunyt. A másik személy Fereydoon Abbasi Davani volt, aki szintén az iráni atomenergia szervezet dolgozója és atomfizikus volt. Az ellene irányuló támadás megegyezett a Shariari elleni támadással, viszont Abassi Davani sérüléssel ugyan, de túlélte a támadást.

2011-ben Tamir Pardo lett a Moszad új vezetője, aki folytatta az elődje által elkezdett munkát. 2011. július 23-án sikeresen megölték Darioush Rezaeinejad elektronikai mérnököt. A végrehajtók fegyverrel lötték le őt, miközben a háza előtt parkolt. Rezaeinejad az iráni atomenergia szervezet rangidős kutatója volt.

2012. január 12-én reggel Teheránban, Mostafa Ahmadi-Roshan, a natanzi létesítmény helyettes vezetőjének autójára egy motoros mágnissel felszerelt bombát helyezett. A pokolgép robbanását Ahmadi-Roshan nem élte túl. Az addig végrehajtott célzott merényletek

¹¹² KHOSHNOOD 2021 (200. oldal).

¹¹³ KHOSHNOOD 2021 (200. oldal).

¹¹⁴ FOX 2020 („Introduction” rész).

¹¹⁵ Olyan kibertérben történő támadások, melyeket számítógépes rendszerek, hálózatok vagy eszközök ellen hajtanak végre.

¹¹⁶ CSEPREGI 2022 (12. oldal).

¹¹⁷ BERGMAN 2018 (251. oldal).

eredményesen működtek, mivel a Moszadhoz eljutott információk alapján számos tudós kérte az atomprogramból a civil szférába való áthelyezését.

2012-ben az Amerikai Egyesült Államok és Irán között titkos politikai tárgyalások kezdődtek az atomfegyver-programmal kapcsolatban. 2015-ben ENSZ BT öt állandó tagja, Irán és Németország aláírták az Átfogó Közös Cselekvési Tervet (továbbiakban: JCPOA), amely jelentős korlátozásokat vezetett be Irán atomprogramjával kapcsolatban. A 2016-ban hatályba lépő egyezmény alapján Irán beleegyezett abba, hogy az atomprogramját szinte teljesen leállítja, a jövőben hosszú évekre szigorú korlátozásokat léptet életbe és engedélyezi annak nemzetközi szervezetek általi ellenőrzését. Bejnamin Netanyahu a tárgyalások ideje alatt befagyasztotta a merényletek végrehajtását, majd az egyezmény megszületésekor be is szüntette azokat.

2018. január 31-én egy fedett műveleti csoport behatolt egy teheráni létesítménybe, ahol az iráni atomfegyverprogrammal kapcsolatos adatokat és információkat tárolták. A csoport több százezer titkos fájlt szerzett meg, amelyek bizonyítékul szolgáltak arra vonatkozóan, hogy Irán az egyezmény életbe lépése óta hamis adatokat és információkat osztott meg az atomprogramjával kapcsolatban. Április 30-án, a művelet során szerzett adatok egy részét Netanyahu megosztotta a nyilvánossággal¹¹⁸.

2018. májusában az Amerikai Egyesült Államok kilépett a JCPOA szerződésből és újra szankciókat vezetett be Iránnal szemben, mivel állítása szerint az egyezménynek nem sikerült rendezni Irán ballisztikus rakétaprogramját és a proxy-k által támogatott háborúját a térségben. 2019-ben Irán az egyezményben meghatározott értékeknél magasabb koncentrációban dúsította az uránizotópot. 2020-ban az Amerikai Egyesült Államok fegyveres erői légicsapással megölték Qasem Soleimani tábornokot, melynek hatására Irán bejelentette, hogy többé nem fogja limitálni az uránizotóp dúsítását. Erre reagálva 2020 októberében az Amerikai Egyesült Államok tovább növelte az Iránra kivetett szankciók mértékét¹¹⁹.

2020. november 27-én Mohsen Fakhrizadeh Mahabadi ellen sikeres merényletet hajtottak végre¹²⁰. Fakhrizadeh az (Amad projekt¹²¹) iráni atomfegyver program megtervezője és vezetője, valamint a Védelmi Innováció és Kutató Szervezet vezetője volt. Az atomtudóst Absard városában ölték meg egy távirányítású géppuskával. A géppuska alkatrészeit, az irányításhoz szükséges eszközöket és kommunikációs felületet valószínűleg szétszerelve,

¹¹⁸ ISRAELIPM 2018.

¹¹⁹ ROBINSON 2023.

¹²⁰ CSEPREGI 2022 (13. oldal)

¹²¹ BAFFA 2020.

alkatrészenként csempészték az országba, ahol egy kiképzett személy ezt összeszerelte és egy furgon platójára rögzítette. A merénylet napján a furgont a tudós által rendszeresen használt útvonal egy pontján leparkolták és elhagyták a helyszínt. A célszemély likvidálása után, a furgont egy robbanószerkezettel felrobbantották, amely következtében a furgon és a platóján lévő szerkezet megsemmisült.

A JCPOA-t aláíró országok 2021-ben újra tárgyalásokba bocsátkoztak Washingtonnal és Teheránnal, viszont a tárgyalások nem vezettek eredményre. A tárgyalásokat jelenleg két háború is hátráltatja, melyekben Irán fontos szereplőként jelenik meg.

3.5.4. A művelet időtartama

Az iráni atomprogram elleni előkészületek 2005-re tehetőek. A nyilvánosság számára elérhető adatok azt mutatják, hogy az Amad projekttel kapcsolatos első merényletet az izraeliek 2007-ben hajtották végre. Az azt követő 2010-ben történt merénylettől kezdődően megközelítőleg legalább évente végrehajtottak valamilyen műveletet. Az általam felsorolt merényletek mellett, rendszeresen kibertámadás érte a program rendszereit. Az Amad projekt jellegéből és a jelenlegi nemzetközi körülményekből arra lehet következtetni, hogy ezeket a támadásokat Izrael a mai napig folytatja.

3.5.5. A műveletek végrehajtásának helyszínei

Az összes műveletet Irán területén, főként Teheránban és környékén hajtották végre. Feltételezhető, hogy a Moszad vezetése úgy gondolta, hogy nincs lehetőség vagy idő az adott célszemélyek Iránból való kicsalogatására.

3.5.6. Összegzés

Az iráni iszlám forradalmi kormány által 1980-as években létrehozott Amad projektet 2004-ig Iránnak sikerült titokban tartania. Az ellenérdekelt hírszerző szolgálatok által megszerzett információk azt bizonyították, hogy Irán legkésőbb 2005-re atomhatalommá fog válni. Az izraeli kormány döntéseinek és a Moszad műveleteinek következtében ezidáig sikerült megakadályozni azt, hogy napjainkig Irán bevethető atomfegyverekkel rendelkezzen. A hírszerző szolgálatok és a nemzetközi közösség előtt ismert, hogy ezt a programot teljes mértékben megakadályozni nem, maximum késleltetni tudják.

3.6. Plazma képernyő művelet

3.6.1. Rövid bemutatása

2010. január 19-én egy minimum huszonhat¹²² főből álló egység likvidálta Mahmoud al-Mabhouh-t, a dubaji (Egyesült Arab Emírátsok) al-Bustan Rotana hotelben. Az ügynököket a dubaji rendőrségnek sikerült zárt láncú videokamerás rendszeren keresztül visszakövetniük, közülük tizenegy került beazonosításra, letartóztatásukra nem került sor.

3.6.2. A műveletet kiváltó cselekmény

Mahmoud Abed Ar-Ra'of al-Mabhouh Hassan¹²³ 1960. február 14-én született Gázában. Fiatal korában csatlakozott a Muszlim Testvériséghez. 1986-ban egy évig izraeli börtönben raboskodott, mivel illegálisan tartott magánál egy AK-47-es gépkarabélyt.¹²⁴ 1987-ben a Hamász megalakulása után belépett az Izz ad-Dín al-Kasszám Brigádokhoz. Al-Mabhouh-t 1989-ben, az első intifáda alatt két izraeli katonát (Ilan Sa'adon és Avi Sasportas) rabolt el és ölt meg, ami miatt a legkeresettebb bűnözők listájára került. A komoly üldöztetés miatt Egyiptomba menekült a családjával, ahol 1991-ben próbálták meg először megölni. Egy következő merénylettől tartva Damaszkuszba költözött. 2004-ben belépett a Hamász Politbüro-ba, amelyet akkoriban Khaled Mashal vezetett. A 2000-es évek folyamán Gázába történő fegyvercsempészetért felelt, amelyet a Szudánban kialakított kapcsolataival volt képes biztosítani (lásd: 7. ábra).

7. ábra: Fegyverszállítási útvonal.

Munkájának meg lett az eredménye, mivel

2008-ban a Hamász, a felhalmozott és a házi készítésű rakétái felhasználásával hatékony fenyegetéssé vált Izrael számára. Ezekből adódóan a Moszad kétszert próbált ellene merényletet elkövetni, de mindkettő sikertelenül végződött. 2009 környékén a Moszad megtudta, hogy al-Mabhouh feladata volt a Hamász fegyverraktárak készleteinek feltöltése, amely során a Hamász nagy hatótávolságú rakétákhoz (amelyek akár Tel-Avivig is elérhetnek)

¹²² MÖLZER 2010.

¹²³ THE NEFA FOUNDATION 2010.

¹²⁴ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY 2010.

és robbanószerekhez is hozzájutott. 2009-ben a Moszad negyedik alkalommal mérgezett itallal próbálta meg likvidálni al-Mabhough-t, amely ugyancsak kudarcba fulladt.

3.6.3. A művelet

Al-Mabhough tartózkodási helyéről 2010. január 15-én az Aman-nak sikerült információt gyűjtenie, miután feltörték az al-Mabhough által használt e-mail szerveret. Az e-mailek között egy január 19-ére lefoglalt repülőjegyet találtak Dubajba. A Moszad gyorsan összehívott megbeszélésén az a döntés született, hogy merényletet hajtanak végre ellene.

A célszemély 2010. január 19-én 15 óra 20 perckor érkezett meg testőrök nélkül Dubajba, Mahmoud Abdul Ra'ouf Mohammed néven. Az országba való beutazás célja feltehetőleg két találkozó volt, amelyből az elsőt ismeretlen személyekkel folytatott le, a másodikat pedig iráni tisztviselőkkel tartotta volna meg.

A fedett műveleti csoport felderítői a célszemély megérkezése előtt 15 órával (helyi idő szerint 00:09-kor) korábban érkeztek meg az országba. Pár órával később már az egész műveleti csoport az országban tartózkodott. Az ügynökök proxy országokon keresztül (Svájc, Egyesült Királyság, Olaszország, Franciaország és Németország), különböző nemzetiségű útlevelekkel, különböző időpontokban utaztak be az országba. Megérkezésük után legalább négyszer (három hotelben és egy bevásárlóközpontban) tartottak megbeszélést. Az egymás közötti kommunikációt egy nemzetközi kapcsolattartón – aki Ausztriában tartózkodott – és speciális kommunikációs eszközökön keresztül végezték. A dubaji rendőrség szerint az osztrák kapcsolat egy Moszad „parancsnoki és irányító központ” lehetett. Dubajban töltött idejük alatt rendszeresen változtatták a kinézetüket (parókák, arcszőrzet, öltözet). A célszemély érkezésekor a megfigyelő csoport tagjai a repülőtéren foglalták el kijelölt pozícióikat.

A célszemély földet érése után megfigyelés alá vonták és követték a szállodába. Al-Mabhough egy terasz nélküli, zárt ablakos szobát kért, a második emeleten. A szobaszám (230) megszerzése után, az információt megosztották a csoport többi tagjával, akik közül egy fő 15:53-kor felhívta a hotelt és lefoglalta az azzal szemben lévő szobát (237). 16:00 és 18:00 között a többi ügynök is megérkezett a hotelbe, amely során a megfigyelő párok is cserélődtek. 16:23-kor al-Mabhough elhagyta a szállodát. A csoport tagjai felmentek a 237-es szobába és megvárták a kivégző egység megérkezését, akik párokba rendeződve 18:33 körül léptek be a hotel bejáratán. 20:00-kor a kivégző egység megkísérelte a 230-as szoba zárjának elektronikus feltörését, amely idő alatt két ügynök figyelte a folyosókat, hogy nehogy bárki is megzavarhassa a behatolási kísérletet. 20:24-kor al-Mabhough visszaérkezett a hotelbe.

A merénylet 20:27-kor került végrehajtásra a biztosító csoport fedezete alatt, mely tagjai

a folyosón foglalták el pozícióikat. A legfrissebb rendőri jelentések szerint négy fő hajtotta végre a merényletet, amely során először szuxametónium-kloriddal¹²⁵ megbénították. Halála két módon történhetett: A kivégző egység egy párnával megfojtotta¹²⁶ vagy a klorid hatására megfulladt. A csoport célja az volt, hogy gyilkosságot természetes halálesetnek álcázza. 20:46-kor a kivégző csoport elhagyta a hotelt, akiket két másik ügynök követett. Az utolsó ügynök felrakta a 230-as szobára a „Ne zavarj!” táblát és 20:52-re a műveleti csoport összes tagja elhagyta a szállodát.

2010. január 20-án 13:30-kor a hotel személyzete erő alkalmazásával – mivel az belülről zárva volt – megnyitotta a 230-as szoba ajtaját, miután al-Mabhouh többször nem válaszolt a telefonhívásokra. Az áldozatot holtan találták a szobában. Elsősorban arra gyanakodtak, hogy természetes úton hunyt el, mivel nem találtak dulakodásra, harmadik fél érintettségére utaló nyomot. A csoport tagjai még a holttest megtalálása előtt elhagyták az Egyesült Arab Emírátsok területét. Az áldozat családjának kifejezett kérésére vizsgálatot indítottak a halál okának megállapítására. A vizsgálat tizedik napján kiderült, hogy valójában nem természetes úton hunyt el az áldozat. A dubaji rendőrség a nyilvánosság előtt kijelentette, hogy biztosak a Moszad ügyben való érintettségében.

A fedett műveleti csoport tagjai kettős állampolgárok útlevelét és adatai használták fel, ami miatt Izrael és a vele szövetséges országok között hatalmas diplomáciai botrány alakult ki. Nagy-Britannia, Franciaország, Németország és Írország is behívta az izraeli nagykövetet az ügy kivizsgálására, akik a művelet titkossága miatt valószínűleg nem tudtak előre a történetekről. A kamerafelvételeken keresztül beazonosított tizenegy személy, Benjamint Netanyahu (miniszterelnökként engedélyezte a műveletet) és Meir Dagan (Moszad főparancsnokként részt vett a művelet tervezésében és engedélyezésében) ellen elfogatóparancsot adott ki a dubaji rendőrség.

3.6.4. A művelet időtartama

Al-Mabhouh hollétének kiderítésétől (2010. január 15.) számított öt napon belül sikerült a Moszadnak megterveznie, megszerveznie, felkészülnie és végrehajtania (2010. január 19.) az ellene irányuló merényletet. Al-Mabhouh halálának valós okára január 30-án találtak elegendő bizonyíték a helyi hatóságok.

¹²⁵ Gyógyszer, amely érzéstelenítés céljából rövid távú izombénulást okoz. Beadási módja injekcióval történhet, mely hatása vénás alkalmazása esetén egy-hat perc közé tehető. Forrás: DRUGBANK ONLINE 2023.

¹²⁶ ABC NEWS 2010.

3.6.5. A művelet végrehajtásának helyszíne

A műveletet Dubajban (Egyesült Arab Emírségek) hajtották végre. A többi helyszínhez (Teherán (Irán), Damaszkusz (Szíria), Szudán, Kína) képest, ahol al-Mabhouh időt töltött, a Moszad szerint itt volt a legkevésbé hatékony a titkosszolgálat, mivel Dubaj hemzseg a turistáktól és az üzletemberektől, ezért jelentősen megosztja a rendvédelmi és titkosszolgálati erők figyelmét¹²⁷.

3.6.6. Összegzés

Az al-Mabhouh életét kioltását célzó ötödik merénylet-kísérletet sikeresen hajtották végre a Moszad tagjai. Beazonosításukat a Dubajban a közterületek biztonságát fokozó, fejlett térfigyelő és biztonsági kamerarendszer okozta, bár a művelet kudarcához vagy a személyek elfogásához ez nem vezetett. Ettől függetlenül nemzetközi szintén az útlevel, illetve a gyilkosság miatt érintett országok bizalmukat veszítették Izraellel kapcsolatban. A művelet sikeres végrehajtása ellenére, a Moszad az 1997-es Khaled Mashal ellen végrehajtott merénylethez hasonlóan nemzetközi elmarasztalásban részesült.

3.7. Az október 7-ei támadás óta történt fontosabb merényletek

A Hamász-izraeli háború kezdete óta Izrael számos kulcsfontosságú személyt likvidált. Erről egy második adatbázist (4. függelék) állítottam össze, amely negyvenkét személyből állt. A táblázatban szereplő nevek Hamász és Hezbollah vezetőkhöz is tartoznak, akik ellen Izrael megtorlás vagy éppen megelőzés céljából hajtott végre merényletet.

Marwan Issa, az Izz ad-Dín al-Kasszám Brigádok parancsnok-helyettese volt, akit az IDF 2024. március 10-én légicsapással likvidált.

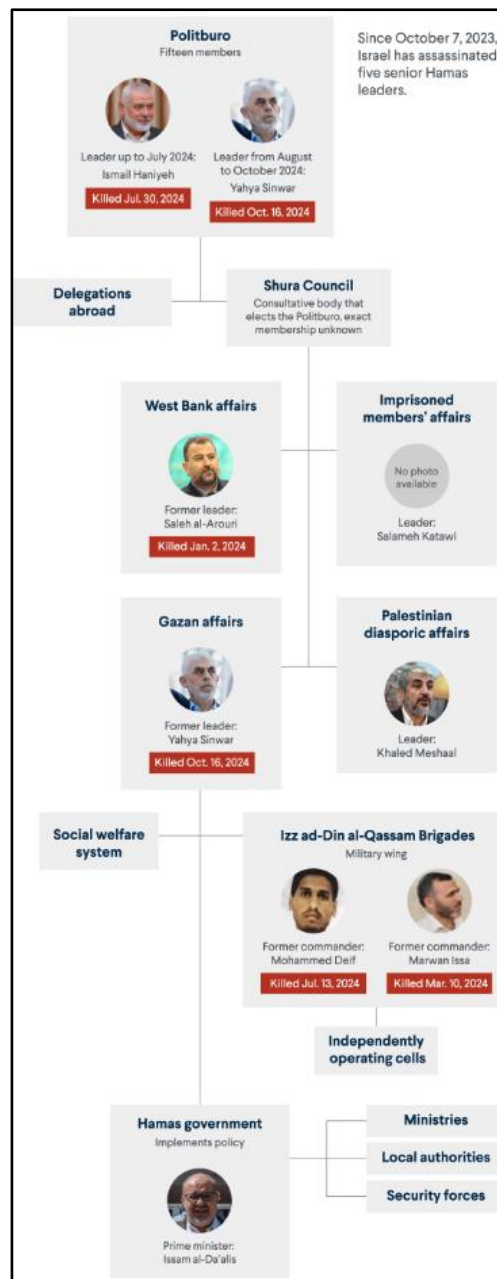
Mohammed Deif, az Izz ad-Dín al-Kasszám Brigádok parancsnoka volt, egészen 2024. július 13-áig, amíg egy légicsapással meg nem ölte az IDF Gáza területén.

Ismail Haniyeh, a Hamász Politbüro vezetője volt, akit 2024. július 31-én teheráni látogatása közben robbantottak fel az iráni Forradalmi Gárda vendégházában. Bár hivatalosan Izrael nem ismeri el részvételét a merényletben, az érdekek és az elkövetés módszeréből Izraelre lehet következtetni.

Yahya Sinwar, a Hamász katonai és politikai vezetője volt 2024. augusztusától, emellett az október 7-ei támadás fő megtervezője. Halála egy IDF-fel való tűzpárbaj során következett be Gáza területén 2024. október 17-én.

¹²⁷ BERGMAN 2018 (247. oldal).

Sinwar halálával Izrael a Hamász legfontosabb katonai és politikai vezetőjét is megölte (lásd: 8. ábra). A mozgalom vezetői közül a fontosabb személyek: Khaled Mashal, Khalil al-Hayya, Issam al-Da'alis és Salameh Katawi. Különböző források szerint Sinwar utódjának a Hamász Khaled Mashalt-t vagy Khalil al-Hayya-t tervezi megválasztani. Ezen személyek potenciális célpontok Izrael számára, amellyel a Hamász is tisztában van. Ez az oka annak, amiért hivatalos bejelentés nem történt a politikai vezető pozíciójának betöltéséről. Izrael azért nem támadta meg eddig ezeket a személyeket, mert legtöbbjük a katarai kormány vendégszeretetéet és védelmét élvezte. A túszokról szóló nemzetközi tárgyalások folyamatos elutasítása miatt, a 2024. novemberi elnökválasztást követően, az Amerikai Egyesült Államok kérte Katartól, hogy utasítsa ki a Hamász vezető tisztségviselőit. Naprakész információ nem áll rendelkezésemre, hogy pontosan hány Hamász tag tartózkodik az arab országban, de azt lehet tudni, hogy Khaled Mashal, Khalil al-Hayya, Zaher Jabrin, Ghazi Hamad és Mause Abu Marzouk Katarban tevékenykednek, mivel részesei a túszokról szóló tárgyalásoknak. A kiutasításra kerülő személyek feltehetően Törökországban, Iránban, Libanonban és Irakban kereshetnek menedéket.

8. ábra: A Hamász szervezeti felépítése.

Izrael 2024. januárjától kezdve légitámadásokat hajtott végre a Hezbollah vezetői ellen, viszont katonai műveletekre 2024. szeptemberétől került sor. A Libanon területén lévő Hezbollah fegyverraktárak és rakétakilövő állások ellen az izraeli légierő légitámadásokat hajtott végre, a vezetési- és kommunikációs pontokat, előerőt az IDF és annak különleges műveleti erői támadták.

A Hezbollah új személyhívókat rendelt a belső kommunikációs rendszer frissítésére. A Moszad egy fedett művelet keretében robbanószerrel látta el a beszerzésre kerülő új

személyhívókat, mielőtt azok Libanonba érkeztek és kiadásra kerültek a Hezbollah felső- és középvezetői részére. 2024. szeptember 17-én a személyhívók felrobbantása során minimum tizenkét ember halt meg és kettőezernyolcszáz személy sérült meg¹²⁸. A veszteségek hatására a Hezbollah szeptember 20-án egy megbeszélést hívott össze. A találkozó részleteit ismerve, az izraeliek légicsapást intéztek a helyszínre, mely során Ibrahim Aqil (a Radwan¹²⁹ műveleti parancsnoka) mellett másik tizenöt terroristát is megöltek.

A kialakult helyzet megoldására Hassan Nasrallah, a Hezbollah főtitkára 2024. szeptember 28-án egy újabb megbeszélést hívott össze a Hezbollah bejrúti földalatti főhadiszállására. A megbeszélés helyszínének és időpontjának ismeretében, az izraeliek légicsapást hajtottak végre, amely során Nasrallah-ot és másik húsz parancsnokot likvidáltak. A személyhívók felrobbantásától számított kevesebb, mint húsz nap alatt a Hezbollah teljes felsővezetését likvidálták.

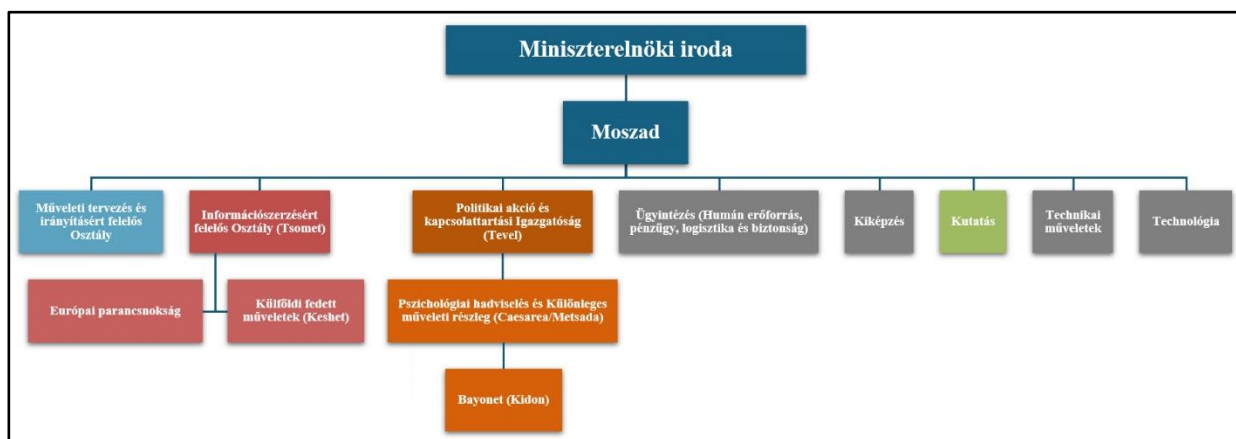
¹²⁸ HUMAN RIGHTS WATCH 2024.

¹²⁹ A Radwan a Hezbollah különleges műveleti egysége.

4. EREDMÉNYEK ÉS A HIPOTÉZISEK VIZSGÁLATA

4.1. A Moszad szervezeti felépítése

Az általam vizsgált anyagok során azt találtam, hogy a Moszad szervezeti felépítése nem elérhető a nyilvánosság számára. Azonban nyílt információkból egy megközelítő képet kaphatunk a szolgálatról és annak működéséről. Bár ezen adatokból a pontos szervezeti felépítést nem, de a Moszad működéséhez és műveleteinek végrehajtásához szükséges osztályokat, részlegeket és egységeket nagyjából be lehet határolni¹³⁰.

9. ábra: A Moszad szervezeti felépítése.

Az elérhető információk alapján a szolgálat a miniszterelnöki iroda irányítása alá tartozik¹³¹ és ellenőrzését a Kneszet Hírszerzési Albizottsága végzi¹³². A Moszadon belül nyolc főosztály/igazgatóság helyezkedik el (9. ábra). A szolgálatban tevékenykedők száma a becslések szerint hétezer fő lehet¹³³. Az „Információszerzésért felelős Osztály” (héberül: Tsomet) felel a nagy mennyiségű hivatalos és fedett információszerzésért. A külföldi hírszerző szolgálatokkal való kapcsolattartásért és Izraellel hivatalos diplomáciai kapcsolatot nem létesítő országokkal való titkos diplomáciai kapcsolattartásért a „Politikai akció és kapcsolattartási Igazgatóság” (héberül: Tevel) felel. Az információk alapján ezen az igazgatóságon belül helyezkedhet el a „Pszichológiai hadviselés és különleges műveleti részleg” (héberül: Caesarea/Metsada). Ez a részleg felelős az olyan fedett műveletek végrehajtásáért, mint a pszichológiai hadviselés, fekete propaganda, szabotázs és paramilitáris műveletek. A Moszad

¹³⁰ Az Moszad szervezetről szóló információkat az alábbi forrásokból származnak: BERGMAN 2018; INTERNET ARCHIVE 2014; THE GEORGE WASHINGTON UNIVERSITY 1979; PRIME MINISTER’S OFFICE 2020; PUBLIC INTEREST INVESTIGATIONS POWERBASE 2014; TODD-BLOCH 2003 (152-158. oldal).

¹³¹ RÉMAI 2023 (197. oldal).

¹³² RÉMAI 2019 (11. oldal).

¹³³ RÉMAI 2023 (198. oldal).

elfogó és kivégző egysége ezen a részlegen belül helyezkedik el, melyet az izraeliek Kidon-nak (Bayonet/a lándzsa hegye) hívnak és maximum száz főből áll. A szolgálat tevékenységeinek megtervezését és koordinálását a „Műveleti tervezés és irányításért felelős Osztály” végzi. A „Kutatás”-ért felelős osztály felel az elemző-értékelő feladatkörök ellátásáért, a publikációk létrehozásáért és a napi szintű hírszerzési adatok összegzéséért. A többi osztály/részleg a Moszad tevékenységének kiszolgálását szolgálja.

Egy célzott merénylet végrehajtása során a következő folyamatot figyeltem meg a dolgozatom készítése közben. Első lépésként az izraeli miniszterelnök utasítja a Moszadot, hogy az adott cél elérése érdekében egy listát állítson össze az Izrael biztonságára kiemelt veszélyt jelentő személyekről. A lista összeállítását követően azt visszaküldik a miniszterelnöknek jóváhagyásra. Amennyiben ez megtörténik, a célszemélyek felkutatása és megfigyelése elkezdődik. A beérkező információk segítségével kidolgozzák a műveleti tervet, ezzel párhuzamosan egy csoportot felkészítenek annak végrehajtására. Az általam bemutatott műveletek alapján ezt rendkívül rövid idő alatt képesek végrehajtani. Amint elegendő információval és kellően felkészült egységgel rendelkeznek, egy piros lapot¹³⁴ nyújtanak be a miniszterelnöknek. Ha a lapot a miniszterelnök aláírja, a műveleti csoport elkezd a fedett művelet végrehajtását.

4.1.1. A fedett műveleti csoport feladatkörei és modus operandija

A szolgálat fedett műveleti csoportjai által használt feladatköröket és munkamódszereit (modus operandi) az általam felhasznált adatokból állítottam össze. A nyilvánosságra került műveletek végrehajtása során a módszerek zömében megegyeznek. Ebből két dolog következik. Az egyik az, hogy szándékosan ezt a módszert publikálják a nyilvánosság felé, hogy a valódi eljárás módja rejtve maradjon. A másik az, hogy ténylegesen így hajtották végre a műveletet. Bármelyik is legyen a valóság, a kutatásom alatt a következő mintára lettem figyelmes.

A műveleti csoportot egy parancsnok vezeti és minimum tizenöt fő alkotja, amelyben mindenki különböző képességekkel és specializációkkal rendelkezik. Ez megkönnyíti a művelet során az önálló feladatellátást. Mindegyik művelet más kivitelezést igényel, de az alább ismertetett három feladatkör mindig megjelenik.

Az információ megszerzéséhez, a helyszínek feltérképezéséhez és a célszemély követéséhez megfigyelő alcsoportok szükségesek. Ez a feladatkör viszonylag magas létszámot

¹³⁴ A lapon a likvidálni kívánt célpont neve szerepel, amelyet a miniszterelnöknek alá kell írni. A lap piros színű, innen kapta nevét.

igényel, amelyek alkalmazása javarészt párokban történik. A dekonspiráció elkerülése érdekében rendszertelenül váltani kell a párokat, hogy azok ne legyenek feltűnőek a célszemély számára. Továbbá egy időben egyszerre nem elég egy megfigyelő pár alkalmazása, minimum kettő szükséges a célszemély folyamatos szemmel tartása céljából. A Moszadnál bevett szokás, hogy a megfigyelő munka során nőket is alkalmaznak – vagy amennyiben erre nincs lehetőség, a férfiak nőnek öltöznek be –, hogy az adott pár megjelenése természetesebb benyomást keltsen. Ezek a személyek lehetnek az adott helyszínen beépített, mély fedésben dolgozó hírszerzők vagy a célországba érkező műveleti csoport tagjai.

A műveletek végrehajtása során mindig vannak olyan személyek, akik a háttérmunkát végzik. Feladatuk során koordinációs, logisztikai (szükséges eszközök, lakások beszerzése) és kommunikációs (információ áramlása a parancsnokság és a műveleti csoport, valamint a műveleti csoport tagjai között) feladatokat látnak el.

A művelet végrehajtásához elengedhetetlen a kivégző alcsoport alkalmazása. Feladatuk a művelet célpontjának likvidálása. Az adott helyszínen ők is maximum párosával jelennek meg, egészen a célszemély likvidálásáig. Tagjai csak férfiak lehetnek, így amennyiben a feltűnést kerülni kívánják, akár nőnek maszkírozhatják magukat.

A művelettől függően egyéb feladatkörök is megjelenhetnek, például számos esetben biztosító vagy diverzáns alcsoportra is szükség volt. Félresikerült likvidálás esetén ennek a csoportnak a feladata, hogy a kivégző csoportot biztosítsák vagy róluk vonják el a figyelmet.

A fedett műveleti csoportnak az adott országba való telepítésének és kivonásának sorrendjére a következő minta jellemző. Elsőnek a megfigyelő alcsoport érkezik meg az országba, akiket a koordinálásért felelős alcsoport követ. A kivégző alcsoport a célszemély likvidálásának időpontja előtt pár órával érkezik az országba. A merénylet végrehajtása után a művelet helyszínétől és a merénylet körülményeitől függően két változat volt jellemző. Az egyik, hogy mindent hátrahagyva, a lehető legrövidebb idő alatt mindegyik alcsoport távozik az országból. A másik, hogy a merénylet után a kivégző alcsoport azonnal távozik, majd miután a lehető legtöbb nyomot eltüntették és a bérbe vett eszközöket visszaszolgáltatták, a másik két alcsoport is elhagyja az országot.

Az eljárások vizsgálata során a következő megállapításokra jutottam: Az adott országba történő be- és kiutazást proxy országokon keresztül, hamisított útlevelemmel és személyazonossággal végezték. Az ország területén maximum párokban jelentek meg, amely során parókákat és öltözetet cseréltek. A csoport tagjai között személyes információátadás történt, titkosított kommunikációra alkalmas eszközt maximum a helyszín és időpont

egyeztetésére használtak. Rádiót, jeladót, személyhívót nem hordtak maguknál, mivel egy esetleges rendőri ellenőrzés esetén az felfedésükhöz vezethetett volna.

A célszemély megfigyelése során az öltözetet, kinézetet és a párokat időközönként változtatták. Ez idő alatt a célszemély szokásait, kapcsolatait és napirendjét figyelték meg. A személyről létrehozott profil és megismert napirendje alapján kiválasztott időpontban és helyszínen hajtották végre a merényletet.

4.2. A fedett műveletekből levonható következtetések

Izrael Állam, megszületésétől fogva rendkívül nagy hangsúlyt fektet a titkosszolgálati műveletekre. A történelmi események, földrajzi elhelyezkedése és jelenlegi biztonsági helyzete miatt folyamatosan alkalmazzák a különböző titkosszolgálati eszközöket. Az ellenérdekelt felek ellen, azok infrastruktúrájának rombolásával vagy élőerejük pusztításával lehetséges elérni a kellő hatást.

Egy terrrorszervezet esetében a politikai, katonai felső- és középvezetők jelentik a legnagyobb fenyegetést, mivel ők fontos szaktudással, tapasztalattal és kapcsolati tőkével rendelkeznek. Ezeket a vezetőket haláluk esetén rendkívül nehéz pótolni. A célszemélyek ellen elkövetett támadásokat két részre bonthatjuk, emberrablásra és merényletekre. Emberrablás abban az esetben lehet hasznos, ha az illető olyan információval rendelkezik, amelyben az izraeli titkosszolgálatok érdekeltek. A merényletek ebből a szempontból sokkal egyszerűbbek, lényegében bárhol, bármikor lehetséges azok végrehajtása a megfelelő eszközökkel. A fedett műveleti csoport részéről is alacsonyabb a veszélyeztetettség a művelet során történő lebukásra, fogságba kerülésre. Ezekből adódóan – ahogyan az a bemutatott műveletekből is látható – leginkább a célzott merényleteket preferálják.

A célzott merényleteknek az ellenséges országra vagy szervezetre nézve néhány esetben stratégiai szintű hatása lehet. Likvidálásra általában azokat az ellenérdekelt személyeket jelölik ki, akik Izrael biztonságára komoly és folyamatos veszélyt jelentenek. Mike Harari már az 1950-es években létrehozott egy célszemélyek kijelölésére szolgáló bizottságot¹³⁵. Innentől kezdve, a Moszad listákat állított össze a kitűzött cél elérése érdekében azok nevével, akiknek megölését a politikai vezetés számára javasolta.

Az ilyen műveleteknek általában két célja van. Egyrészt, a műveletek közvetlen célja, hogy az ellenséges vezetői pozíciót betöltő személyek folyamatos likvidálásával az ellenérdekelt szervezet vezetését rombolják, működését akadályozzák és pusztító képességeit

¹³⁵ BERGMAN 2018 (45. oldal).

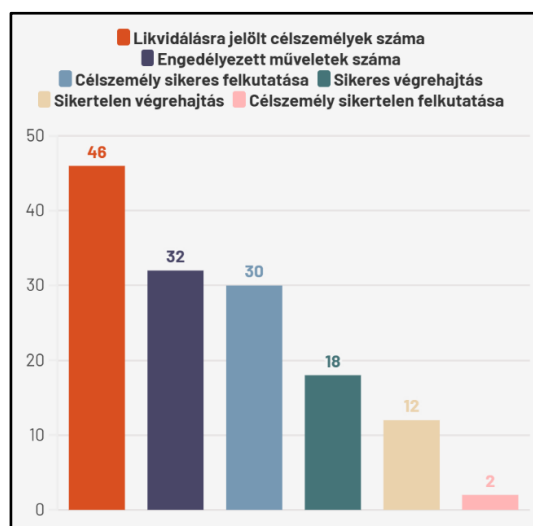
csökkentsék. Másrészt, a merényletek közvetett hatása az ellenséges szervezet tagjaira, adott pozíciót betöltő személyre és azok utódaira gyakorolt pszichikai nyomás, ami az elrettentésen túl Izrael nemzetközi presztízsét is növeli.

A történelem folyamán a konfliktusokra reagálva számtalan személy neve került fel a listára. Jobban megfigyelve bizonyos időszakokat, egy adott csoport, szervezet tagjai ellen, a merényletek elkövetése során azonos módszert alkalmaztak. A likvidáláshoz használt módszert és eszközt mindig az adott korszak technológiai fejlettségéhez, illetve globális, regionális és lokális helyzetéhez – háborús helyzet vagy béke – mérten alkalmazták. A célzott merényletek során fegyvereket, robbanószerkezeteket, mérgeket, illetve jelenleg, a háborús környezetben – titkosszolgálati és katonai felderítést alkalmazva – légi csapásokat hajtottak végre.

Az izraeli titkosszolgálatok a műveleteket lényegében a világ bármely pontján képesek végrehajtani. A dolgozatban feldolgozott műveletek értékelése alapján Észak-Amerika, Antarktisz és Ausztrália kivételével az összes többi kontinensen hajtottak végre műveleteket. Az országokat barátságos, semleges, ellenséges osztályokba sorolták, amelyektől a tervezés, szervezés és végrehajtás módszerei függtek. Különböző időszakokban a politikai akarat miatt barátságos vagy éppen ellenséges ország területén nem hajthattak végre műveleteket vagy merényleteket.

A műveletek legtöbbje éveken keresztül tartott. Az izraeliek rendkívül elszántak, hogy a létüket fenyegető szervezetet, csoportot vagy személyt felkutassák, majd politikai akarattól függően likvidálják.

A tanulmányban részletezett műveletek során összesen negyvenhat – a Moszad által javasolt – név került fel a likvidálásra jelölt célszemélyek listájára. Ezek közül, végül csak harminckettő személy ellen engedélyeztek műveletet, amelyek során az esetek 93,75%-ában sikeresen kutatták fel a célszemélyt. Likvidálást vagy elfogást csak a megfigyelt személyek 60%-ánál tudták sikeresen végrehajtani, míg a maradék 40%-ban a műveletek különböző okokból sikertelenül zárultak. Ez azt eredményezi, hogy az eredetileg likvidálásra kijelölt személyek

10. ábra: A fedett műveletek, azok sikerességének és sikertelenségének száma.

39%-a ellen voltak képesek sikeres műveletet végrehajtani. Véleményem szerint, ezek az eredmények még mindig sikeresnek mondhatóak, mivel a megfigyelt személyek több, mint a

fele ellen képesek voltak végrehajtani komplex merényleteket, nagyszámú civil áldozat nélkül. Fontos célpont ellen akár több alkalommal, több éves távlatban is képesek voltak műveleteket végrehajtani, amennyiben az adott személy tovább folytatta Izrael-ellenes tevékenységét.

A műveletek végrehajtása során törekedni kell a hibák megelőzésére, melyek komplex műveletek esetén hatványozottan fordulhatnak elő, ezért kiemelt fontosságú a műveleti csoport tagjainak kiválasztása, felkészítése, az adott művelet végrehajtásához szükséges fegyverzet, felszerelés és információ biztosítása.

4.3. Hipotézisek vizsgálata

Ebben az alfejezetben a dolgozatomban elején felállított hipotéziseket vizsgálom és a kutatásaim alapján igazolom vagy elvetem azokat.

4.3.2. I. Hipotézis

Izrael képes és hajlandó a terrrorszervezetek vezetői ellen ellenséges, semleges vagy szövetséges országok területén merényleteket végrehajtani.

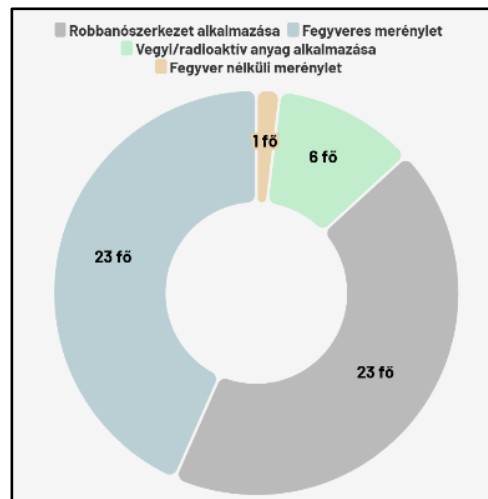
A műveletek elemzéséből azt a következtetést vontam le, hogy Izraelnek külön stratégiája, rendszere, intézményei, egységei és eljárásai vannak a végrehajtandó célzott merényletekre.

Fedett műveleteket bármelyik országban képesek végrehajtani, viszont a likvidálásokhoz mindig a számukra lehető legkedvezőbb helyszínt választják. Amennyiben erre nincs lehetőség, az eredeti ország területén hajtják végre a merényletet. A műveletek 58%-a ellenséges, 28%-a barátságos és 14%-a semleges ország területén történtek. A tanulmányban feldolgozott műveletek során a Moszad huszonhárom különböző országban/entitásban hajtott végre fedett műveleteket (11. ábra), amelyek részben eredményesen végződtek.

11. ábra: A végrehajtott fedett műveletek földrajzi kiterjedése. (3. függelék)

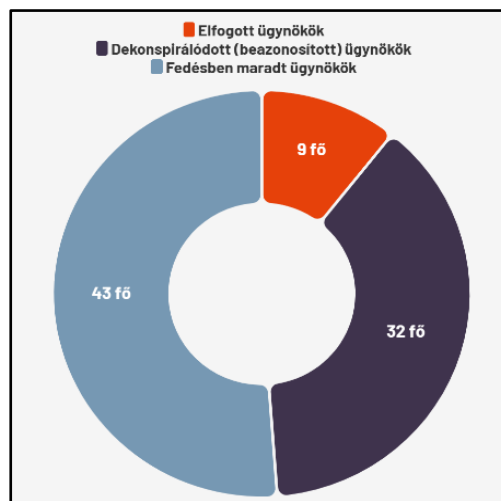
A merényleteket különböző módszerekkel képesek végrehajtani, az adott műveleti körülményeknek megfelelően (lásd: 12. ábra). Az 1. függelékben megjelenített esetek 43%-ában robbanószerkezetet (huszonhárom fő), 43%-ában fegyvert használtak (huszonhárom fő), 12%-ában vegyi/radioaktív anyaggal (hat fő) hajtották végre a merényleteket és az esetek 2%-ában fegyver nélkül (egy fő) követték el azokat. Napjainkban a háború természete miatt – ahogyan az 4. függelékben bemutatom – a célszemélyek likvidálását zömében légicsapással hajtották végre.

12. ábra: A merényletek eszközei.

Az összegyűjtött információk során azt tapasztaltam, hogy egy művelet akkor ér véget, amikor a lista legfontosabb szereplői ellen sikeres merényletet követtek el vagy a regnáló kormány részéről politikai ellenállás van azok végrehajtásával kapcsolatban. Ettől függetlenül a kutatás eredményei igazolták, hogy Izrael rendelkezik a megfelelő erőforrásokkal az akár évtizedeken keresztül húzódó merényletek és műveletek végrehajtására.

A sikertelen műveletek kockázatot hordozhatnak magukban az országra – politikai, diplomáciai, katonai, gazdasági és bizalmi kapcsolataira – és a szolgálatokra nézve. A dolgozatban részletesen bemutatott műveletek során a bevetett nyolcvannégy ügynök 11%-át elfogták, 38%-a dekonspirálódott, 51%-a fedésben maradt a művelet alatt vagy után (lásd: 13. ábra). A lebukott személyek aránya a valóságban feltehetően sokkal alacsonyabb, de nem ismerjük a bevetett ügynökök valós számát.

13. ábra: Fedett műveletek során bevetett ügynökök száma.

Ezen magas kockázatok ellenére Izrael mégis fedett műveleteket és célzott merényleteket hajt végre az ország függetlenségének kikiáltása óta. A műveletek folyamatos végrehajtása mellett a következő érvek szólnak:

1. A célzott merényletek végrehajtása előnyösebb, mint a hadsereg alkalmazása, mivel:
 - a. Egy ország vagy szervezet nyílt katonai megtámadása valószínűleg

háborúhoz vezetne.

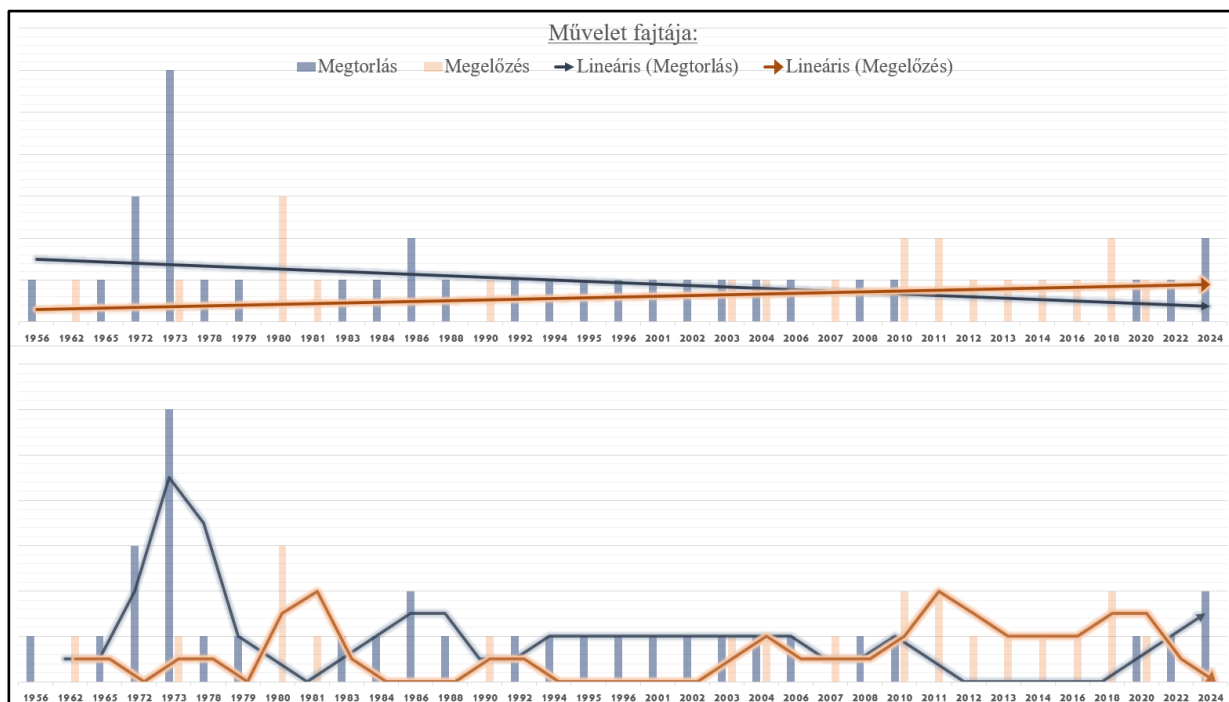
- i. Háború esetén az ország gazdaságának hadigazdálkodásra való átállítása huzamosabb időt igényel és hátrányos az életszínvonal alakulására. Ráadásul egy háború során több százezer tartalékos katonát is mozgósítani kéne, akik ez idő alatt a munkahelyeiken nem képesek tevékenységüket ellátni.
 - b. Kevesebb erőforrás ráfordításával tudják a vezetői pozíciót betöltő személyeket likvidálni.
2. A fedett műveletek vagy célzott merényletek Izrael létének fennmaradásához szükségesek, mivel ezek során a jövőben Izrael ellen bekövetkező támadásokat előzik meg. Ebből adódóan inkább hajlandóak végrehajtani a rendkívül magas kockázattal járó műveleteket.
 3. A műveleteket és merényleteket azért szükséges végrehajtani, mivel Izrael nem rendelkezik elegendő erőforrással egy hosszú háború megvívásához. Így mindent megtesznek annak érdekében, hogy elkerüljenek egy hosszú, komplex háborút egy hozzájuk hasonló katonai haderővel rendelkező országgal vagy szervezettel szemben.

A dolgozatomban bemutatott esetek vizsgálatának eredményei igazolják, hogy Izrael képes és hajlandó az ellenérdekelt szervezetek vezetői ellen ellenséges, semleges vagy szövetséges ország területén merényletet végrehajtani.

4.3.3. II. Hipotézis

Izrael a megelőző jellegű merényletek végrehajtását részesíti előnyben a megtorló jellegű merényletek helyett.

A műveletek felosztása során megtorló és megelőző merényletet különböztethetünk meg. Izrael függetlenségének kikiáltása után elsődlegesen a zsidó közösségekkel szemben fellépők ellen, majd aktuális ellenségeivel szemben hajtottak végre merényleteket, melyeknek célja a támadások és az áldozatok megtorlása volt. Az izraeli titkosszolgálatok az 1970-es évektől kezdődően már nem csak megtorló, hanem támadások megelőzése érdekében preventív jellegű műveleteket is hajtottak végre. A 14. ábra felső része alapján megállapítható, hogy a tendencia csak a 2000-es évekre változik meg, amikor a megelőző merényletek száma 2007-től kezdődően túlszárnyalja a megtorló műveletek számát.

14. ábra: A célzott merényletek fajtái arányának változása.
(Az ábra felső része a hosszútávú tendenciavonalakat,
az ábra alsó része a részletesebb tendenciavonalakat mutatja be)

A 14. ábra alsó részének elemzése mutatja, hogy Izrael a terrorista támadásokra megtorló műveletekkel reagál. A megtorló műveleteket követően, általában megelőző műveletek sorát hajtja végre terrorista csoportok ellen. A mintát alapul véve megfigyelhető, hogy a megtorló és megelőző fázisok folyamatosan, ciklikusan – különböző amplitúdóval – egymást váltva ismétlődnek.

Az október 7-ei terrortámadás áldozatainak száma megegyezik az összes addigi Hamász-izraeli konfliktus során elhunyt izraeliek számával. Az ilyen mértékű újabb veszteségek elszenvedésének elkerülése érdekében, várhatóan nem csak a támadás megtervezői, szervezői és végrehajtói, hanem további célpontok ellen is fedett műveleteket fognak végrehajtani. Ezért Izrael a jövőben, a megelőzés céljából indított merényletekre több erőforrást fog felhasználni, hogy még egy október 7-e színvonalú támadást ne kelljen újra átélniük. A 2024. szeptemberében történt, Hezbollah vezetőinek likvidálása is azt támasztja alá, hogy Izrael egy nagyobb támadás elkerülése érdekében megelőző csapásokat hajt végre egyéb terrorszervezetek vezetői ellen. A későbbiek során ezeket nem csak szervezetek, de akár olyan országok ellen is végrehajthatják, amely Izrael létére fenyegetést jelentenek. Ebből adódóan várható, hogy Izrael a Közel-Keleten lévő terrorcsoportok vagy akár az iráni Forradalmi Gárda vezetői ellen is műveleteket fog végrehajtani.

A hipotézis a kutatás eredményei által beigazolódott, mivel az adatok szerint, Izrael a

2000-es évek óta a megelőző jellegű műveletek végrehajtását preferálja. Ezen felül a közelmúltban történt, egyéb terrrorszervezetek elleni támadások is azt támasztják alá, hogy Izrael megelőző csapásokat hajt végre, hogy még egy október 7-éhez hasonló támadást egyik ország vagy szervezet se legyen képes végrehajtani.

4.3.1. III. Hipotézis

Izrael a 2023. október 7-én az országot ért támadás miatt fedett műveleteket folytat a Hamász katonai és politikai vezetői ellen.

Izrael az október 7-ei támadás során elszenvedett súlyos veszteségeinek felmérése után a Hamász teljes elpusztítását tűzte ki célként, amelynek végrehajtását egy rövidebb tervezési időszak után indította el. A háború során az volt látható, hogy Izrael területén és az azt körülvevő országokban tartózkodó személyek ellen nyílt katonai támadásokat intéztek. A célzott merényleteket titkosszolgálati és katonai felderítést követően légicsapásokkal hajtották végre (4. függelék). Több, mint egy év alatt a Hamász legfontosabb katonai felső- és középvezetőit (Yahya Sinwar, Mohammed Deif, Marwan Issa) likvidálták. Ezen célzott merényleteket Izrael büszkén vállalja a világ nyilvánossága előtt, mivel az október 7-ei terrortámadás megtorlásaként tekint azokra. Emellett elrettentő erőt demonstrál mindazok számára, akik izraeli célpontok ellen terveznek támadásokat végrehajtani. A Hamász politikai vezetői közül Ismail Haniyeh és Saleh al-Arouri ellen hajtottak végre sikeres műveleteket. Haniyeh esetében a merényletet fedett művelet során kellett végrehajtani, abból a célból, hogy egy nagyobb, regionális háborút elkerüljenek.

Izrael további – a célszemély tartózkodási helyétől függően fedett vagy nyílt – merényleteket fog végrehajtani a Hamász vezetői ellen, hogy a szervezet rövid-, közép- és hosszútávon se legyen képes újra megerősödni. A kutatásom során arra következtetésre jutottam, hogy a következő időszakban az alábbi személyeket tervezhetik likvidálni:

1. Khalil al-Hayya, a Hamász jelenlegi gázai helyettes vezetője és Yahya Sinwar, a Politbüro vezetőjének volt helyettese, aki részt vett az október 7-ei terrortámadás megtervezésében. 2007-ben már hajtottak végre merényletet ellene, amely során rajta kívül az egész családja meghalt. Valószínűleg ő lesz a Politbüro új vezetője.
2. Khaled Mashal, a palesztin diaszpóra ügyek vezetője, a Politbüro tagja. 1997-ben Netanyahu engedélyezte az ellene irányuló merényletet, amely sikertelenül végződött.

-
3. Zaher Jabrin, a Hamász pénzügyi hivatalának vezetője és a Hamász fő kapcsolattartója az iráni Forradalmi Gárdával. Az október 7-ei támadást és ahhoz hasonló műveleteket finanszíroz. Jelenlegi tartózkodási helye nem ismert, feltehetőleg Isztambulban (Törökország) vagy Dohában (Katar) tevékenykedik.
 4. Mousa Abu Marzouk, a Politbüro helyettes vezetője volt 1996 és 2017 között, jelenleg a Politbüro-ban tevékenykedik.
 5. Issam al-Daalis, a Gázai övezet politikai vezetője és a bebörtönzött tagok ügyének képviselője.

Az ebben a fejezetben ismertetett eredmények és következtetések alapján hipotézisem csak részben igazoldott be, mivel elsősorban Izrael nem fedett, hanem nyílt katonai műveletekkel hajtja végre a Hamász katonai és politikai vezetői elleni merényleteket. Ez alól a legjelentősebb kivétel, az Ismail Haniyeh elleni Teheránban (Irán) történt sikeres merénylet, amely igazolja, hogy Izrael az október 7-ei támadást klasszikus fedett műveletek során elkövetett merényletekkel is megtorolja. Feltehetően – ahogyan az eddig is megfigyelhető volt – Izrael a következő időszakban is tovább fogja folytatni a fedett műveleteinek és célzott merényleteinek végrehajtását.

ÖSSZEFOGLALÁS

A kutatásom készítése során arra kerestem a választ, hogy az Izrael elleni, Hamász által végrehajtott október 7-ei terrortámadás milyen hatással lesz az izraeli titkosszolgálatok által végrehajtott fedett műveletekre.

Az első fejezetben ismertettem a kutatásom célját és annak elérését segítő hipotéziseket. Továbbá beszámoltam a kutatás módszertanáról, illetve arról, hogy miért induktív kutatást végeztem.

Az második fejezetben bemutatam a háborúban részt vevő felek történelmét, társadalmi viszonyait és az egymáshoz viszonyuló kapcsolatát. Ezeknek a feltárása azért volt szükséges, hogy jobban megértsük a felek motivációját és mentalitását.

Az első rész bemutatása során láthatóvá vált, hogy Izrael függetlenségének kikiáltása óta folyamatos háborúkban és konfliktusokban harcolt területe és lakossága megóvásának érdekében. A folyamatos biztonság fenntartásáért korszerű hadsereget, rendőrséget és titkosszolgálatokat alkalmaz. Az Izrael területén végrehajtott terrortámadások következményeképpen különleges taktikákat, technikákat, eljárásokat alakított ki, intézményeket hozott létre és csoportokat képzett ki.

A második részben a Hamász létrejöttét, főbb vezetőit és tevékenységét mutattam be. A mozgalom célja – Izrael elpusztítása – a megalakulásuk óta végrehajtott terrortámadásain is tükröződik. Ezen túl ismertettem, hogy miként nyomja el és használja ki a Gázai övezet területén élő palesztinokat.

A harmadik részben a Hamász és Izrael közötti főbb eseményeket mutattam be. Az esetek zömében a két fél között a Hamász által kezdeményezett fegyveres konfliktusok zajlottak, amelyek időnyerés céljából békével zárultak le. A valóságban ezek az egyezmények tűzszünetnek feleltek meg, mivel minden évtizedben zajlott valamilyen konfliktus a két fél között. A Hamász legnagyobb terrortámadását 2023. október 7-én hajtotta végre, amelynek izraeli áldozatainak száma, a két fél eddigi konfliktusai során megölt izraeli áldozatok számával egyezett meg. Izrael háborút kezdeményezett a Hamász ellen, amely során az elmúlt egy évben kegyetlen veszteségeket okozott a mozgalom számára.

A harmadik fejezetben az izraeli titkosszolgálat által végrehajtott öt fedett műveletet mutattam be. Ezek kiválasztása során arra törekedtem, hogy egymástól időben, helyszínen, módszerben és eredményességben eltérő műveleteket elemezzem.

Az első esetben, még Izrael kikiáltása előtt, a második világháborúban zsidók milliói ellen elkövetett háborús bűncselekményekben részt vevő személyek ellen hajtottak végre fedett műveleteket. A második világháború befejezését követő három évtizedben, főként Dél-Amerikában és az arab államokban bujkáló náci háborús bűnösök elszámoltatására tettek kísérletet, amely nem minden esetben zárult sikeresen.

A második esetben, 1972-ben a müncheni olimpiai játékokon részt vevő egy tucat izraeli sportoló meggyilkolását megtervező terroristák ellen hajtottak végre (egy kivétellel) sikeres fedett műveleteket. Az elkövetés helyszínei több idegen állam területén voltak, időtartama nem érte el a két évet. Az egyetlen sikertelen merénylet végrehajtása során egy információ felületes ellenőrzése egy ártatlan személy halálát, néhány ügynök elfogását, a kihallgatások során a szervezetet érintő súlyos információk szivárgását okozta. A hibátlannak nem mondható eset azt az üzenetet továbbítja az elkövetőknek, ha nem is azonnal, de belátható időn belül mindenki sorra kerül.

A harmadik esetben az 1990-es években, Izrael területén öngyilkos merénylők által elkövetett robbantásos merényletek kitervelője ellen hajtottak végre sikertelen fedett műveletet. Az elkövetés helyszíne az egyik szomszédos arab ország fővárosa volt. A műveletet az izraeli titkosszolgálat emberei végezték, akiket a merényletet követő menekülés során a helyi hatóságok elfogtak. A két ország vezetői azonnali tárgyalásokba kezdtek, majd a megállapodás eredményeképpen a célszemély életét megmentették, valamint az izraeli ügynököket egy fogolycsere keretében elengedték. A művelet arra példa, hogy egy rosszul kivitelezett akció esélyt ad a megtorlás elkerülésére.

A negyedik esetben a 2000-es évek elejétől kezdve, a titkos iráni atomfegyver programon dolgozó tudósok ellen követtek el zömében sikeres műveleteket. Az elkövetés helyszínei a perzsa fővárosban és annak környékén voltak. A civil tudósok likvidálása a hatályos nemzetközi jog előírásait sértik, viszont Izrael – ahogyan az Amerikai Egyesült Államok is – tudta, hogy egy sikeres iráni atomprogram súlyos fenyegetést jelent a nemzetközi biztonságra.

Az ötödik esetben két izraeli katona elrablásával, megölésével és fegyverkereskedelemmel kapcsolatos cselekmények elkövetőjével szemben hajtottak végre sikeres fedett műveletet 2010-ben. Az elkövetés helyszíne egy arab ország fővárosa volt. Az elkábított, majd megfojtott célszemélyt úgy hagyták hátra, mintha természetes halállal halt volna meg. A család kérésére történt alaposabb vizsgálat mutatta ki az idegenkezűséget. A művelet után, a térfigyelő kamerák felvételeinek megtekintése, értékelése, elemzése és alapos nyomozói tevékenység eredményeképpen számos ügynököt a helyi hatóságok beazonosítottak,

de elfogásukra nem került sor.

A hatodik esetben felsorolom a 2023. október 7-én kezdődő háború óta Izrael által végrehajtott célzott merényleteket. Az általam megvizsgált merényletek elemzése során arra következtettem, hogy a merényletek 96%-át légicsapással hajtották végre.

A negyedik fejezetben levontam a fedett műveletek elemzéséből származó eredményeket és következtetéseket. Ezek alapján bemutattam a Moszad szervezeti felépítését, az izraeli titkosszolgálatok által végrehajtott műveletek helyszíneit, azok időtartamát és a merényletek végrehajtására használt eszközöket. Ezen túl ismertettem a kutatás során említett műveletek eredményességét és az előforduló kockázatok arányát. A negyedik fejezet végén a dolgozatom elején megfogalmazott hipotéziseket vizsgáltam meg, amely során arra jutottam, hogy Izrael képes és hajlandó fedett műveleteket végrehajtani ellenséges, semleges és szövetséges országok területén. Az izraeli titkosszolgálatok a megtorló jellegű műveletek végrehajtása helyett, a megelőző fedett műveletek végrehajtását helyezi előtérbe. Ebből és a háború óta végrehajtott likvidálásokból következik, hogy Izrael továbbra is fedett műveleteket fog végrehajtani a Hamász és más Izrael-ellenes tevékenységet folytató országok vagy szervezetek ellen.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Könyvek

- Paul MCGEOUGH (2009): *KILL KHALID*. Ausztrália és Új-Zéland, Allen & Unwin. (Elektronikus kiadvány) Elérhető: https://ia601507.us.archive.org/6/items/kill-khalid-mossads/Kill%20Khalid_%20Mossad%27s%20Failed%20Hit%20and%20the%20Rise%20 Hamas.pdf
- Hassan A. BARARI (2009): *The Middle East Peace by Piece: The Quest For a Solution tot he Arab-Israeli Conflict*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/amman/06836-book.pdf>
- Ronen BERGMAN (2018): *Rise and Kill First: The Secret History of Israel's Targeted Assassinations*. New York, Random House.
- Paul TODD – Jonathan BLOCH (2003): *Global Intelligence: The World's Secret Services Today*. Elérhető: https://books.google.hu/books?id=0gZ7sjNakKEC&pg=PR7&hl=hu&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false
- Michael BAR-ZOHAR – Nissim MISHAL (2012): *The Greatest Missions of the Israeli Secret Service MOSSAD*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető: <https://ia903002.us.archive.org/24/items/pdfy-kxJuN00KtPU1iooO/Mossad%20%5BThe%20Greatest%20Missions%20Of%20The%20Israeli%20Secret%20Service%5D.pdf>
- George JONAS (2005): *Vengeance: The True Story of an Israeli Counter-Terrorist Team*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető: <https://www.google.hu/books/edition/Vengeance/2FRsQe8YsnMC?hl=hu&gbpv=1&ktab=editions>
- YAD VASHEM (2007): „As clouds and wind without rain”: *In search of Nazi criminals who were never punished for their crimes*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető: <https://www.yadvashem.org/yv/pdf-drupal/he/archive/mossad-documents/nazi-war-criminals.pdf>
- Baruch KIMMERLING (2008): *Clash of Identities*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető: <https://ciaotest.cc.columbia.edu/book/cup/0001178/0001178.pdf>

Cikkek

- Emanuel FABIAN (2023): IDF: 9,500 rockets fired at Israel since Oct. 7, including 3,000 in 1st hours of onslaught. *The Times of Israel*. Forrás: www.timesofisrael.com/liveblog_entry/idf-9500-rockets-fired-at-israel-since-oct-7-including-3000-in-1st-hours-of-onslaught/ (2023.11.30.)
- Yael CIECHANOVER (2024): Gaza civilians infiltrated Israel on October 7, not just terrorists. *ynetnews*. Forrás: www.ynetnews.com/magazine/article/hyemuuj26 (2024.02.28.)
- Israel-Gaza war in maps and charts: Live tracker (2024). *Aljazeera*. Elérhető: <https://www.aljazeera.com/news/longform/2023/10/9/israel-hamas-war-in-maps-and-charts-live-tracker>
- Maps: Tracking the Attacks in Israel and Gaza (2024). *The New York Times*. Elérhető: <https://www.nytimes.com/interactive/2023/10/07/world/middleeast/israel-gaza-maps.html>
- Map, aerial images show where Hamas attacked Israeli towns near Gaza Strip (2024). *CBS NEWS*. Elérhető: <https://www.cbsnews.com/news/map-images-israel-gaza-strip-hamas/>
- AIJAC unequivocally condemns brutal Hamas attacks on Israel, expresses solidarity with the Israeli people (2023). *AIJAC*. Elérhető: <https://aijac.org.au/media-release/aijac-unequivocally-condemns-brutal-hamas-attacks-on-israel-expresses-solidarity-with-the-israeli-people/>
- Ronen BERGMAN (2011): Gilad Shalit and the Rising Price of an Israeli Life. *The New York Times*. Forrás: <https://www.nytimes.com/2011/11/13/magazine/gilad-shalit-and-the-cost-of-an-israeli-life.html?sq=hezbollah%20tannenbaum%20drug&st=cse&scp=2&pagewanted=print>
- Carrie KELLER-LYNN (2023): Hangebi: Israel won't negotiate with Hamas on hostages now, will remove it from power. *The Times of Israel*. Forrás: <https://www.timesofisrael.com/hanegbi-israel-wont-negotiate-with-hamas-on-hostages-now-will-remove-it-from-power/>
- Jacob MAGID – Toi STAFF (2024): White House confirms Israel killed Hamas No. 3 in strike last week. *The Times of Israel*. Forrás: <https://www.timesofisrael.com/white-house-confirms-israel-killed-hamas-no-3-in-strike-last-week/>

-
- Argentine Nazis Kidnap Jewish Girl; Carve Swastika on Her Body (2013). *JEWISH TELEGRAPHIC AGENCY*. Forrás: <https://www.jta.org/archive/argentine-nazis-kidnap-jewish-girl-carve-swastika-on-her-body>
 - Seth J. FRANTZMAN (2021): Hamas continues recruiting child soldiers: Where is the condemnation? *The Jerusalem Post*. Forrás: <https://www.jpost.com/arab-israeli-conflict/hamas-continues-recruiting-child-soldiers-so-where-is-the-condemnation-672163>
 - William BOOTH (2015): Here's what a Hamas training camp for teens looks like. *The Washington Post*. Forrás: https://www.washingtonpost.com/world/heres-what-a-hamas-training-camp-for-teens-looks-like/2015/01/29/ef0b4092-a33f-11e4-9f89-561284a573f8_story.html
 - Lazar BERMAN (2024): IDF knows where Hamas leader is, but won't strike at him because of hostages – reports. *The Times of Israel*. Forrás: <https://www.timesofisrael.com/idf-knows-where-hamas-leader-is-but-wont-strike-because-of-hostages-reports/>
 - Thomas LATSCHAN (2024): Who are Hamas' leaders? *DW*. Forrás: <https://www.dw.com/en/the-commanders-of-hamas-who-leads-the-palestinian-group/a-67540272>
 - Lina ALSHAWABKEH (2024): Hamas: Who are the group's most prominent leaders? *BBC news*. Forrás: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67103298>
 - Isabel Vincent – Benjamin Weinthal (2023): Hamas leaders worth staggering \$11B revel in luxury – while Gaza's people suffer. *New York Post*. Forrás: <https://nypost.com/2023/11/07/news/hamas-leaders-worth-11bn-live-luxury-lives-in-qatar/>
 - Lara KEAY (2024): Who are the key leaders of Hamas – inside Gaza and beyond? *sky news*. Forrás: <https://news.sky.com/story/who-are-the-key-leaders-of-hamas-inside-gaza-and-beyond-13042603>
 - 8 Hamas, 'Islamic Jihad' Leaders Leave Gaza to Live Abroad (2022). *Ashraq Al-Awsat*. Források: <https://english.aawsat.com/home/article/3414056/8-hamas-islamic-jihad-leaders-leave-gaza-live-abroad>
 - Yael CIECHANOVER (2024): 'Gaza civilians infiltrated Israel on October 7, not just terrorists'. *ynetnews.com*. Forrás: <https://www.ynetnews.com/magazine/article/hyemuuj26>

-
- Itzik SABAN (2023): Senior officer: Navy fighters eliminated 200 terrorists; nine fighters were killed and 35 wounded. *israelhayom*. Forrás: <https://www.israelhayom.co.il/news/defense/article/14709216>
 - Yoav ZEYTON – Einav HALAVI – Yael CHECHENOVER (2024): The secret arrival, the wave of attack – and the rescue: „The fighters protected Luis and Fernando with their bodies”. *ynetnews.com*. Forrás: <https://www.ynet.co.il/news/article/rywsfgdsa>
 - Alan COWELL (1997): The Daring Attack That Blew Up in Israel’s Face. *The New York Times*. Forrás: <https://www.nytimes.com/1997/10/15/world/the-daring-attack-that-blew-up-in-israel-s-face.html>
 - ABC NEWS (2010): *Dubai Hit: Police Say They Know How Mahmoud al-Mabhouh Was Killed*. Forrás: <https://abcnews.go.com/Blotter/dubai-hit-police-mahmoud-al-mabhouh-killed/story?id=9973592>
 - Sammy WESTFALL – Brian MURPHY – Adam TAYLOR – Bryan PIETSCH – Andrea SALECEDO (2023): The Israeli-Palestinian conflict: A chronology. *The Washington Post*. Forrás: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/israel-palestine-conflict-timeline-history-explained/>
 - Daniel ESTRIN (2019): The Doctor Who Helped Israeli Spies Catch Eichmann But Refused Recognition For It. *National Public Radio*. Forrás: <https://www.npr.org/2019/07/16/740686212/the-doctor-who-helped-israeli-spies-catch-eichmann-but-refused-recognition-for-i>
 - Summer SAID – Benoit FAUCON – Stephen KALIN (2023): Iran Helped Plot Attack on Israel Over Several Weeks. *The Wall Street Journal*. Forrás: <https://www.wsj.com/world/middle-east/iran-israel-hamas-strike-planning-bbe07b25>
 - Hamidreza AZIZI – Erwin van VEEN (2024): Iran and Gaza in regional perspective: winning the battle, but losing the war? *Clingendael*. Forrás: <https://www.clingendael.org/publication/iran-and-gaza-regional-perspective-winning-battle-losing-war>
 - Toi STAFF (2023): Iran: Oct. 7 attack was revenge for killing of Soleimani in 2020; Hamas: no it wasn’t. *The Times of Israel*. Forrás: <https://www.timesofisrael.com/irans-guard-corps-hamas-oct-7-attack-was-revenge-for-killing-of-soleimani-in-2020/>
 - Yaakov KATZ (2010): Security and Defense: Espionage, with a smile. *The Jerusalem Post*. Forrás: <https://www.inss.org.il/he/wp->

<content/uploads/sites/2/systemfiles/SystemFiles/Security%20and%20Defense%20-%20Yoram%20545928055.pdf>

- AL ARABIYA NET (2010): *A dubai rendőrség további 15 gyanúsított személyt fedett fel al-Mabhouh meggyilkolásával kapcsolatban*. Forrás: <https://factjo.com/fullnews.aspx?id=14564>
- Toi STAFF (2023): In recording, Shin Bet chief vows to kill Hamas chiefs 'in Lebanon, Turkey, Qatar'. *The Times of Israel*. Forrás: <https://www.timesofisrael.com/in-recording-shin-bet-chief-vows-to-kill-hamas-chiefs-in-lebanon-turkey-qatar/>
- Carmel DANGOR (2023): הקלטות ראש השב"כ: נחסל את ראשי חמאס בקטר ובטורקיה. Forrás: <https://www.kan.org.il/content/kan-news/defense/637820/>
- Ronen BERGMAN (2011): The Dubai Job. *GQ*. Forrás: <https://www.gq.com/story/the-dubai-job-mossad-assassination-hamas>
- Michael CROWLEY (2014): The Man Who Haunts Israel. *Time*. Forrás: <https://time.com/khaled-mashaal/>
- Jon HENLEY (2001): French court strikes blow against fugitive Nazi. *The Guardian*. Forrás: <https://www.theguardian.com/world/2001/mar/03/warcrimes.germany>
- Saar HAAS (2017): List exposed: The Nazis who got away from the Mossad. *ynetnews.com* Forrás: <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-5015601,00.html>
- Yaron DRUCKMAN (2015): 50 years ago: How Mossad caught 'the butcher of Riga'. *ynetnews.com*. Forrás: <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4634365,00.html>
- Robert PHILPOT (2020): How the Mossad hunted the 'Butcher of Riga' who murdered up to 30,000 Jews. *The Times of Israel*. Forrás: <https://www.timesofisrael.com/how-the-mossad-hunted-the-butcher-of-riga-who-murdered-up-to-30000-jews/>
- Ronen BERGMAN – Mark MAZZETTI – Farnaz FASSIHI (2024): Bomb Smuggled Into Tehran Guesthouse Months Ago Killed Hamas Leader. *The New York Times*. Forrás: <https://www.nytimes.com/2024/08/01/world/middleeast/how-hamas-leader-haniyeh-killed-iran-bomb.html>
- Einav HALABI (2024): Who are the Hamas leaders set to be deported from Qatar? *ynetnews.com*. Forrás: <https://www.ynetnews.com/article/rk01jwc21e>
- THE ECONOMIC TIMES (2024): Meet Khaled Mashal, the alleged successor to Yahya Sinwar as Hamas Chief, whom Netanyahu tried to assassinate in 1997. Forrás: <https://economictimes.indiatimes.com/news/international/world-news/meet-khaled->

[meshaal-the-alleged-successor-to-yahya-sinwar-as-hamas-chief-whom-netanyahu-tried-to-assassinate-in-1997/articleshow/114354976.cms?from=mdr#goog_rewarded](https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/07075332.1980.9640202?needAccess=true)

Tanulmányok

- Lewis BERNARD (2010): Palestine: On the History and Geography of a Name. In GAYNOR Johnson szerk.: *The International History Review*. Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/07075332.1980.9640202?needAccess=true>
- Daniel BYMAN - Riley MCCABE - Alexander PALMER - Catrina DOXSEE - Mackenzie HOLTZ - Delaney DUFF (2023): Hamas's October 7 Attack: Visualizing the Data. In *Center for Strategic & International Studies*. Forrás: <https://www.csis.org/analysis/hamass-october-7-attack-visualizing-data>
- Yoram SCHWEITZER (2012): A Mixed Blessing: Hamas, Israel, and the Recent Prisoner Exchange. In *Strategic Assessment*. Institute for National Security Studies. Forrás: <https://www.inss.org.il/wp-content/uploads/2022/12/fe-233001974.pdf>
- Anthony H. CORDESMAN (2023): Gaza: Why the War Won't End. In *Center for Strategic & International Studies*. Forrás: <https://www.csis.org/analysis/gaza-why-war-wont-end>
- Beverley MILTON-EDWARDS (2008): The Ascendance of Political Islam: Hamas and consolidation in the Gaza Strip. In *Third World Quarterly*. Forrás: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01436590802528739?casa_token=QEh2rKHzza4AAAAA%3AcWDLEWqsncoUbcDVIZW_kDg_hpRBzuhl1_GJCyIGm0501wYXSzCSSvKjholaR2dwNv-Phcrgx2oP97H#abstract
- Raphael S. COHEN – David E. JOHNSON – David E. THALER – Brenna ALLEN – ELIZABETH M. BARTELS – James CAHILL – Shira EFRON (2017): Lessons from Israel's Wars in Gaza. Forrás: https://www.rand.org/pubs/research_briefs/RB9975.html
- Shlomo SHPIRO (2008): Poisoned Chalice: Intelligence Use of Chemical and Biological Weapons. Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08850600802486879>
- Tamsin WESTLAKE (2023): An analysis of the 7th of October 2023 casualties in Israel. Forrás: <https://aoav.org.uk/2023/an-analysis-of-the-7th-of-october-2023-casualties-in-israel-as-a-result-of-the-hamas-attack/>

-
- Lior TABANSKY (2020): Israel Defense Forces and National Cyber Defense. Forrás: <https://www.jstor.org/stable/26934535?seq=3>
 - Ari CICUREL – Yoni TOBIN – Zachary SCHILDCROUT – Anna SCHAFTTEL (2024): Israel's Operation Swords of Iron Update June 7, 2024. Forrás: https://jinsa.org/jinsa_report/israels-operation-swords-of-iron-6-7-24/
 - CSERHÁTI András (2011): A Stuxnet vírus és az iráni atomprogram. Forrás: https://nuklearis.hu/sites/default/files/nukleon/Nukleon_4_1_85_Cserhati_.pdf
 - Dr. Dan PLESCH – Martin BUTCHER (2007): Considering a war with Iran: A discussion paper on WMD in the Middle East. Forrás: <https://eprints.soas.ac.uk/5688/1/0707StudySeptrevPC.pdf>
 - Ardavan KHOSHNOOD (2021): The Assassination of Fakhrizadeh – A Major Iranian Counterintelligence Failure? Forrás: <https://gsis.scholasticahq.com/article/25514.pdf>
 - Lawrence FOX (2020): Effects of the Stuxnet Cyberattack on the Natanz Uranium Enrichment Facility: An evaluation of the first known cyberattack in history and an analysis of possible Iranian security hardening procedures at Natanz. Forrás: https://www.researchgate.net/publication/356976697_Effects_of_the_Stuxnet_Cyberattack_on_the_Natanz_Uranium_Enrichment_Facility_An_evaluation_of_the_first_known_cyberattack_in_history_and_an_analysis_of_possible_Iranian_security_hardening_procedures_a
 - Richard C. BAFFA (2020): Iran: Limited Retaliation for Assassination of Nuclear Scientist Likely. Forrás: https://thecsi.org.uk/wp-content/uploads/2020/12/Baffa_Iran_Fakhrizadeh_Dec-2020.pdf
 - Udi DEKEL (2021): Operation Guardian of the Walls: Envisioning the End. Forrás: <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep33853.pdf>
 - Phillip SMYTH (2023): The Path to October 7: How Iran Built Up and Managed a Palestinian 'Axis of Resistance'. Forrás: <https://ctc.westpoint.edu/the-path-to-october-7-how-iran-built-up-and-managed-a-palestinian-axis-of-resistance/>
 - Riley MCCABE (2024): Ismail Haniyeh's Assassination: Escalation or an Off-Ramp? Forrás: <https://www.csis.org/analysis/ismail-haniyehs-assassination-escalation-or-ramp>

-
- Yvan LLEDO-FERRER – Damien Van PUYVELDE (2020): ASSASSINATION an increasingly uninhibited instrument of power. Forrás: <https://www.irsem.fr/media/5-publications/notes-de-recherche-research-papers/2020/rp-irsem-100.pdf>
 - Dr. Ardavan KHOSHNOOD (2020): The Assassination of Mohsen Fakhrizadeh: What Are the Iranian Regime’s Options? Forrás: <https://besacenter.org/wp-content/uploads/2020/11/1834-Fakhrizadeh-Assassination-Khoshnood-final.pdf>
 - Siegfried S. HECKER – Abbas MILANI (2015): Ending the assassination and oppression of Iranian nuclear scientists. Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1177/0096340214564140>
 - Ram PRATAP SINGH (2022): Palestine Israel Conflict 2021. Forrás: https://anubooks.com/uploads/session_pdf/1661845912twenty%20one%20rjps.pdf
 - Gabriel WEIMANN – Dana WEIMANN-SAKS (2024): Coping with Hamas’s Psychological Warfare during the Gaza War. Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1057610X.2024.2327669>
 - Richard MAHER (2019): The covert campaign against Iran’s nuclear program: Implications for the theory and practice of counterproliferation. Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402390.2019.1662401>
 - Ronit Berger HOBSON – Ami PEDAHZUR (2022): The Munich massacre and the proliferation of counterterrorism special operation forces. Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13537121.2022.2088134>
 - Khalid FARRAJ (2020): The First Intifada (Part II): The Road to Oslo. Forrás: <https://www.jstor.org/stable/26873261>
 - Khalid FARRAJ (2020): The First Intifada: Hope and the Loss of Hope. Forrás: <https://www.jstor.org/stable/26378729>
 - Avner BARNEA (2024): Israeli Intelligence Was Caught Off Guard: The Hamas Attack on 7 October 2023—A Preliminary Analysis. Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08850607.2024.2315546>
 - CSEPREGI Zsolt (2023): Az Izrael–Hamász háború és az izraeli nemzetbiztonsági stratégia jövője. Forrás: https://real-j.mtak.hu/25510/19/NMSZ_2023_4.pdf
 - KIS-BENEDEK József (2005): A Palesztin Intifáda Biztonságpolitikai és Katonai Összefüggései. Forrás: <https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12012/ertekezes.pdf?sequence=1>

-
- CSEPREGI Zsolt (2022): Az izraeli-iráni „árnyékháború” nemzetbiztonsági eszközei. Forrás: <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/nbsz/article/view/6154/5249>
 - RÉMAI Dániel (2023): Az Izraeli Nemzetbiztonsági Rendszer Fejlődése. Forrás: https://www.knbsz.gov.hu/hu/letoltes/szsz/2023_4_szam.pdf#page=184
 - RÉMAI Dániel (2019): Az izraeli nemzetbiztonsági rendszer fejlődésének története. Forrás: <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/nbsz/article/view/1802/3441>

Internetes tartalmak

- CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE (2023): *Israel and Hamas October 2023 Conflict: Frequently Asked Questions (FAQs)*. Forrás: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R47754>
- *Mapping the Massacres* (2024). Elérhető: <https://oct7map.com/>
- CENTRAL BUREAU OF STATISTICS (2023): *Monthly Bulletin of Statistics 2023*. Forrás: <https://www.cbs.gov.il/he/publications/doclib/2023/yarhon1223/b1.pdf>
- BALASHON (2020): *pelishtim and palash*. Elérhető: <https://www.balashon.com/2020/01/pelishtim-and-palash.html>
- Origins of the Name “Palestine” and Palestinian Nationalism (2023). *Jewish Virtual Library*. Elérhető: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/origin-of-quot-palestine-quot>
- MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS (1969): *11: Basic Foreign Policy Principles of the Government of Israel*. Forrás: <https://www.gov.il/en/pages/11-basic-foreign-policy-principles-of-the-government-of-israel-15-december-1969>
- ISRAELI GOVERNMENT: *The Counter-terrorism Law, 5776-2016*. Forrás: https://www.gov.il/BlobFolder/dynamiccollectorresultitem/counter-terrorism-law-2016-english/he/legal-docs_counter_terrorism_law_2016_english.pdf
- THE ISRAEL DEFENSE FORCES (2014): *8 Terror Attacks You Should Know About*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/palestinian-terrorism/8-terror-attacks-you-should-know-about/>
- Timeline of Jewish History: 1985 (?). *Jewish Virtual Library*. Elérhető: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/timeline-of-jewish-history-1985>
- Israeli Freed by Hizbullah Admits he Went to Lebanon for Drug Deal (2006). *Internet Archive*. Elérhető: <https://web.archive.org/web/20131102193259/http://old.naharnet.com/domino/tn/NewsDesk.nsf/story/B76A839BD9381B85C225724B002C5AA8?OpenDocument>

-
- Gilad Shalit (1986 -) (?). *Jewish Virtual Library*. Elérhető: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/gilad-shalit>
 - PRIME MINISTER’S OFFICE (2010): *PM Netanyahu’s Remarks at Special Press Conference Regarding the Continued Efforts to Release Kidnapped Soldier Gilad Shalit*. Forrás: <https://www.gov.il/en/pages/speechshalit010710>
 - INSTITUTE FOR THE STUDY OF WAR (2023): *Israel-Hamas War (Iran Updates)*. Forrás: <https://www.understandingwar.org/backgrounder/israel%E2%80%93hamas-war-iran-updates>
 - Kali ROBINSON (2024): *What Is Hamas?*. Forrás: <https://www.cfr.org/backgrounder/what-hamas>
 - ISRAEL FOREIGN MINISTRY (1988): *The covenant of the HAMAS – Main points*. Forrás: <https://irp.fas.org/world/para/docs/880818a.htm>
 - CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY (2024): *Gaza Strip*. Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/gaza-strip/#people-and-society>
 - UNITED NATIONS RELIEF AND WORKS AGENCY FOR PALESTINE REFUGEES IN THE NEAR EAST (2013): *The First Intifada*. Forrás: <https://www.unrwa.org/content/first-intifada>
 - CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY (2013): *ISRAELI MANAGEMENT OF THE PALESTINIAN UPRISING*. Forrás: <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp06t00412r000707990001-8>
 - Bader ARAJ – Robert J. BRYM (2024): *intifada*. Forrás: <https://www.britannica.com/topic/intifada>
 - THE ISRAEL DEFENSE FORCES (2017): *Operation Cast Lead*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/wars-and-operations/operation-cast-lead/>
 - CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE (2009): *Israel and Hamas: Conflict in Gaza (2008-2009)*. Forrás: <https://sgp.fas.org/crs/mideast/R40101.pdf>
 - THE ISRAEL DEFENSE FORCES (2017): *Operation Protective Edge*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/wars-and-operations/operation-protective-edge/operation-protective-edge/>
 - The Great March of Return (March 2018 – April 2021) (2018). *Jewish Virtual Library*. Elérhető: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/march-of-return#ends>

-
- UNITED NATIONS RELIEF AND WORKS AGENCY FOR PALESTINE REFUGEES IN THE NEAR EAST (2019): *GAZA – GREAT MARCH OF RETURN*. Forrás: <https://www.unrwa.org/campaign/gaza-great-march-return>
 - PLO (2018). *History.com*. Forrás: <https://www.history.com/topics/middle-east/plo>
 - Kali ROBINSON (2024): *Who Governs the Palestinians?* Forrás: <https://www.cfr.org/backgrounder/who-governs-palestinians>
 - Palesine Liberation Organization (2024). *Britannica*. Forrás: <https://www.britannica.com/topic/Palestine-Liberation-Organization>
 - Fatah (2024). *Britannica*. Forrás: <https://www.britannica.com/topic/Fatah>
 - THE ISRAEL DEFENSE FORCES (2015): *The 5 Major Threats Facing Israel*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/security-threats/the-5-major-threats-facing-israel/>
 - Kali ROBINSON – Will MERROW (2024): *Iran’s Regional Armed Network*. Forrás: <https://www.cfr.org/article/irans-regional-armed-network>
 - COUNTER TERRORISM GUIDE (2022): *Popular Front for the Liberation of Palestine (PFLP)*. Forrás: https://www.dni.gov/nctc/ftos/pflp_fto.html
 - MOSSAD: *The establishment of the Mossad for Intelligence and Special Tasks (the Mossad)*. Forrás: <https://www.mossad.gov.il/history>
 - SHABAK: *Isser Harel*. Forrás: <https://www.shabak.gov.il/en/moreshet/heads/isser-harel/>
 - Isser Harel (1912 – 2003). *Jewish Virtual Library*. Elérhető: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/isser-harel>
 - THE NATIONAL LIBRARY OF ISRAEL: *The American Jewish World, 29 June 1962*. Forrás: <https://www.nli.org.il/en/newspapers/amjwld/1962/06/29/01/article/12/>
 - Mossad kidnapping inside Iran tied to Cyprus (2023). *ekathimerini.com*. Forrás: <https://www.ekathimerini.com/news/1214423/mossad-kidnapping-inside-iran-tied-to-cyprus/>
 - Golda Meir (2024). *Britannica*. Forrás: <https://www.britannica.com/biography/Golda-Meir>
 - Meir, Golda 1898- 1978 (2008). *Wilson Center*. Forrás: <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/people/meir-golda>
 - Brigid NANNENHORN (?): *Golda Meir*. Forrás: <https://emke.uwm.edu/entry/golda-meir/>

-
- Golda Meir (1898 – 1978) (2006). *Jewish Virtual Library*. Forrás: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/golda-meir>
 - Rafael REUVENY (2024): *Black September*. Forrás: <https://www.britannica.com/topic/Black-September-political-organization-Palestine>
 - CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY (2007): *MEMORANDUM*. Forrás: <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP79R00967A000500030016-0.pdf>
 - Ali Hassan Salameh (1940 – 1979) (2006). *Jewish Virtual Library*. Forrás: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/ali-hassan-salameh>
 - Ali Hasan Salameh. *All 4 Palestine*. Forrás: <https://www.all4palestine.org/ModelDetails.aspx?gid=13&mid=1611&lang=en>
 - Ali Hassan Salameh (2014). *Britannica*. Forrás: <https://www.britannica.com/biography/Ali-Hassan-Salameh>
 - Moshe Dayan (2001). *Britannica*. Forrás: <https://www.britannica.com/biography/Moshe-Dayan>
 - Yigal Allon (2024). *Britannica*. Forrás: <https://www.britannica.com/biography/Yigal-Allon>
 - Menachem Begin (1913 – 1992). *Jewish Virtual Library*. Forrás: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/menachem-begin>
 - PRIME MINISTER’S OFFICE (2019): *Menachem Begin 1977-1983*. Forrás: <https://www.gov.il/en/pages/begin>
 - Menachem Begin. *Britannica*. Forrás: <https://www.britannica.com/biography/Menachem-Begin>
 - Khaled Meshal (1956 -). *Jewish Virtual Library*. Forrás: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/khaled-mashal>
 - Khaled Mashal (2024). *MAPPING PALESTINIAN POLITICS*. Forrás: https://ecfr.eu/special/mapping_palestinian_politics/khaled_mashal/
 - Yahya Sinwar (2024). *MAPPING PALESTINIAN POLITICS*. Forrás: https://ecfr.eu/special/mapping_palestinian_politics/yahya_sinwar/
 - Khalil al-Hayya (2020). *MAPPING PALESTINIAN POLITICS*. Forrás: https://ecfr.eu/special/mapping_palestinian_politics/khalil_al_hayya/
 - Essem al-Dalis (2023). *MAPPING PALESTINIAN POLITICS*. Forrás: https://ecfr.eu/special/mapping_palestinian_politics/essam-al-dalis/

-
- Khaled Meshaal. *Britannica*. Forrás: <https://www.britannica.com/biography/Khaled-Meshaal>
 - Eben KAPLAN (2006): *Profile of Khaled Meshal (aka Khalid Meshaal, Khaleed Mash'al)*. Forrás: <https://www.cfr.org/backgrounder/profile-khaled-meshal-aka-khalid-meshaal-khaleed-mashal>
 - Israel Intelligence & Security: Report on the Mashal Affair (February 17, 1998). *Jewish Virtual Library*. Elérhető: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/report-on-the-mashal-affair-february-1998>
 - SHABAK: *Heritage*. Forrás: <https://www.shabak.gov.il/en/moreshet/timeline#cbpf=.1948-1956il/en/mini-sites/dado-center/vol-2-change-and-transformation/ma-asei-aman/>
 - SHABAK: *History*. Forrás: <https://www.shabak.gov.il/en/moreshet/#=3>
 - Coastal Road massacre. *Wikipedia*. Elérhető: https://en.wikipedia.org/wiki/Coastal_Road_massacre
 - Robert JOHNSTON (2017): *Worst Terrorist Attacks in Israel*. Forrás: <https://www.johnstonsarchive.net/terrorism/terrisraelworst.html>
 - Hamas summer camps in the Gaza Strip (2023). *The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center*. Forrás: <https://www.terrorism-info.org.il/en/hamas-summer-camps-in-the-gaza-strip/>
 - Amelia NAVIS (2021): *Hamas' Summer Indoctrination Camps for 50,000 Children*. Forrás: <https://jcpa.org/hamas-summer-indoctrination-camps-for-50000-children/>
 - Robert BARRON (2019): *Palestinian Politics Timeline: Since the 2006 Election*. Forrás: <https://www.usip.org/palestinian-politics-timeline-2006-election>
 - THE ISRAEL DEFENSE FORCES (2014): *Hamas Indoctrinates Palestinian Youth after Kidnapping*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/the-hamas-terrorist-organization/hamas-indoctrinates-palestinian-youth-after-kidnapping/>
 - IZRAEL ÁLLAM NAGYKÖVETSÉGE, BUDAPEST: *Izraeli Védelmi Erők*. Forrás: <https://embassies.gov.il/budapest/AboutIsrael/State/Pages/Izraeli-V%C3%A9delmi-Er%C5%91k.aspx>
 - 9. British Palestine (1917-1948). *University of Central Arkansas*. Forrás: <https://uca.edu/politicalscience/home/research-projects/dadm-project/middle-eastnorth-africapersian-gulf-region/british-palestine-1917-1948/>

-
- Operation Finale – „the story of Eichmann’s capture”. *The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center*. Forrás: https://www.intelligence.org.il/?module=articles&item_id=16&article_id=11&art_category_id=7
 - CENTRAL BUREAU OF STATISTICS (2024): *B. Population*. Forrás: <https://www.cbs.gov.il/he/publications/doclib/2024/yarhon0324/b1.pdf>
 - WORLD BANK GROUP (2024): *GDP per capita (current US\$) – Israel*. Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=IL>
 - THE MILITARY BALANCE (2024): *Chapter Six: Middle East and North Africa*. Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/04597222.2024.2298594#d1e90>
 - THE INSTITUTE FOR NATIONAL SECURITY STUDIES (2024): *Swords of Iron: An Overview*. Forrás: <https://www.inss.org.il/publication/war-data/>
 - UNITED NATIONS OFFICE FOR THE COORDINATION OF HUMANITARIAN AFFAIRS OCCUPIED PALESTINIAN TERRITORY (2014): *Gaza Strip Access and Movement (Gaza crisis)*. Forrás: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoIGaza/gaza.pdf>
 - The Hamas Covenant (1988). *Israeli Missions Around The World*. Forrás: <https://embassies.gov.il/holysee/AboutIsrael/the-middle-east/Pages/The%20Hamas-Covenant.aspx>
 - The Covenant of the Islamic Resistance Movement (1988). *Yale Law School*. Forrás: https://avalon.law.yale.edu/20th_century/hamas.asp
 - Our Narrative... Operation Al-Aqsa Flood (2024). *Hamas Media Office*. Forrás: <https://www.palestinechronicle.com/wp-content/uploads/2024/01/PDF.pdf>
 - 10 Things to Know About Hamas (2023). *Foundation for Defense of Democracies*. Forrás: <https://www.fdd.org/analysis/2023/10/16/10-things-to-know-about-hamas/>
 - We must speak about the Palestinian workers: the occupation of labor, version 2024 (2024). *Worker’s Hotline*. Forrás: <https://kavlaoved.org.il/en/jobless-unpaid-uncompensated-the-plight-of-palestinian-workers-amidst-crisis/>
 - One Year of the Swords of Iron War (2024). *The Institute for National Security Studies*. Forrás: <https://www.inss.org.il/publication/all-fronts/>

-
- Estimated number of victims of the Holocaust and Nazi crimes against humanity during the Second World War from 1933 to 1945, by background (2024). *Statista*. Forrás: <https://www.statista.com/statistics/1071011/holocaust-nazi-persecution-victims-wwii/>
 - SWC Annual Nazi War Criminal Report (2010). *Simon Wiesenthal Center*. Forrás: <https://www.wiesenthal.com/about/news/swc-annual-nazi-war-criminal.html>
 - CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY (2003): *Memorandum*. Forrás: https://www.cia.gov/readingroom/docs/CUKURS,%20HERBERTS_0012.pdf
 - THE GEORGE WASHINGTON UNIVERSITY (1979): *secret nofor-ncontract-orcon*. Forrás: <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB407/docs/EBB-PollardDoc1.pdf>
 - TÓTH Enikő (2022): *Fentanil: Legális gyógyszerből pusztító drog*. Forrás: <https://drogkutato.hu/wp-content/uploads/2022/12/Fentanil.pdf>
 - AMBASCIATA D'ITALIA BUDAPEST (2024): *A Külügyi és Nemzetközi Együttműködési Minisztérium feljegyzése a szintetikus kábítószer, köztük a fentanil terjedése elleni küzdelemről*. Forrás: https://ambbudapest.esteri.it/hu/news/dall_ambasciata/2024/05/a-kulugyi-es-nemzetkozi-egyuttmukodesi-miniszterium-feljegyzese-a-szintetikus-kabitoszerek-koztuk-a-fentanil-terjedese-elleni-kuzdelemrol/
 - UNITED STATES DRUG ENFORCEMENT ADMINISTRATION (2021): *Facts About Fentanyl*. Forrás: <https://www.dea.gov/resources/facts-about-fentanyl>
 - UNITED STATES INSTITUTE OF PEACE (2024): *Timeline: Israeli Attacks on Iran*. Forrás: <https://iranprimer.usip.org/blog/2022/aug/11/timeline-israeli-attacks-iran>
 - Kali ROBINSON (2023): *What Is the Iran Nuclear Deal?* Forrás: <https://www.cfr.org/backgrounder/what-iran-nuclear-deal>
 - Andeas MÖLZER (2010): *Murder of Hamas member in Dubai*. Forrás: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-7-2010-2097_EN.pdf
 - THE NEFA FOUNDATION (2010): *Ezzedeen Al-Qassam Brigades "Al Qassam Brigades mourns Mahmoud al Mabhouh" Originally Released on: January 20, 2010*. Forrás: https://www.cia.gov/library/abbottabad-compound/52/527A490345148A37199EDFAB3611E90E_NEFA_-_Hamis_Mourns_Assassinated_Military_Leader_Mahmoud_Al_Mabhouh.pdf

-
- CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY (2010): *Ezzedeem Al-Qassam Brigades “Mahmoud al Mabhouh” Originally Released on: February 20, 2010*. Forrás: https://www.cia.gov/library/abbottabad-compound/A7/A7AC381A7F677FE3239AD36E22B0DDD1_NEFA_-_Hamam_Biography_of_Assasinated_Military_Leader_Mahmoud_Al_Mabhouh.pdf
 - DRUGBANK ONLINE (2023): *Succinylcholine*. Forrás: <https://go.drugbank.com/drugs/DB00202>
 - INTERNET ARCHIVE (2014): *Mossad Organizational Chart*. Forrás: <https://archive.org/details/pdfy-oCHnBd9LCLPEIdbD/mode/1up>
 - PRIME MINISTER’S OFFICE (2020): *Units*. Forrás: <https://www.gov.il/en/departments/Units/?OfficeId=e744bba9-d17e-429f-abc3-50f7a8a55667>
 - PUBLIC INTEREST INVESTIGATIONS POWERBASE (2014): *Mossad*. Forrás: <https://powerbase.info/index.php/Mossad>
 - WORLD BANK GROUP (2024): *GDP per capita (current US\$) – West Bank and Gaza*. Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=PS>
 - Douglas J. FEITH (2021): *The Forgotten History of the Term „Palestine”*. Forrás: <https://www.hudson.org/node/44363>
 - Alexander PALMER – Daniel BYMAN (2023): *What’s Next for Hamas and Israel?* Forrás: <https://www.csis.org/analysis/whats-next-hamas-and-israel>
 - CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE (2023): *Israel and Hamas: Major Conflict After Surprise Attacks*. Forrás: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IN/IN12262>
 - INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS: *„Great March of Return” Demonstrations and Israel’s Military Response*. Forrás: <https://casebook.icrc.org/case-study/great-march-return-demonstrations-and-israel’s-military-response>
 - Todd R. PHINNEY (2007): *The Second Palestinian Intifada*. Forrás: <https://www.jstor.org/stable/resrep13776.10?seq=1>
 - The Situation on the eve of the Second Intifada (2000). *Israeli Missions Around The World*. Forrás: <https://embassies.gov.il/MFA/AboutIsrael/Maps/Pages/Situation-on-the-eve-of-the-Second-Intifada.aspx>

-
- ISRAEL DEFENSE FORCES (2020): *Entrenching the Middle East*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/iran/iran-s-proxies-entrenching-the-middle-east/>
 - ISRAEL DEFENSE FORCES (2020): *Reclaiming the Initiative: Proxy Warfare in the Middle East*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/dado-center/research/reclaiming-the-initiative-proxy-warfare-in-the-middle-east/>
 - Ray TAKEYH (2023): *Iran's Support Against Israel Bolsters Hamas*. Forrás: <https://www.cfr.org/in-brief/irans-support-against-israel-bolsters-hamas>
 - Matthew LEVITT (2023): *The Hamas-Iran Relationship*. Forrás: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/hamas-iran-relationship>
 - STRATFOR (2010): *The Assassination of Mahmoud al-Mabhouh: A closer look*. Forrás: https://wikileaks.org/gifiles/attach/24/24875_DUBAI_brief_100219.pdf
 - Chris MARSDEN (2010): *Mounting evidence Mossad Behind Dubai assassination of Hamas leader*. Forrás: <https://www.wsws.org/en/articles/2010/02/moss-fl18.pdf>
 - James JEFFREY (2024): *360° Reactions: Assassination of Hamas Leader Ismail Haniyeh*. Forrás: <https://www.wilsoncenter.org/article/360deg-reactions-assassination-hamas-leader-ismail-haniyeh>
 - DUBAI GOVERNMENT MEDIA OFFICE (2010): *Police Traces Suspect's Routes and Credit Cards*. Forrás: <https://www.wsj.com/public/resources/documents/dubaihamas0224.pdf>
 - HOLOKAUSZT EMLÉKKÖZPONT: *Stangl, Franz*. Forrás: <https://hdke.hu/tudastar/enciklopedia/stangl-franz/>
 - HOLOCAUST HISTORICAL SOCIETY (2014): *Franz Stangl*. Forrás: <https://www.holocausthistoricalsociety.org.uk/contents/aktionreinhardt/franzstangl.html>
 - HOLOCAUST ENCYCLOPEDIA (2005): *Evading Justice*. Forrás: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/evading-justice>
 - Franz Stangl (1908 – 1971) (2002). *Jewish Virtual Library*. Forrás: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/franz-stangl>
 - HOLOCAUST HISTORICAL SOCIETY (2018): *Alois Brunner*. Forrás: <https://www.holocausthistoricalsociety.org.uk/contents/germanbiographies/aloisbrunner.html>

-
- The Mossad Hunt For Nazis (2017). *Jewish Virtual Library*. Forrás: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-mossad-hunt-for-nazis>
 - Mary FELSTINER (2001): *Alois Brunner: „Eichmann’s Best Tool”*. Forrás: <https://www.museumoftolerance.com/education/archives-and-reference-library/online-resources/simon-wiesenthal-center-annual-volume-3/annual-3-chapter-1.html>
 - UNITED NATIONS GENERAL ASSEMBLY (1985): *Letter dated 6 November 1985 from the Permanent Representative of Israel to the United Nations addressed to the Secretary-General*. Forrás: [https://digitallibrary.un.org/record/104950/files/A_C.3_40_9-EN.pdf&ved=2ahUKEwilkYr0IL6JAxWAg_0HHThdJMUQFnoECBkQAQ&usg=AOvVaw3YSavzuiL7--PqriHjUhrW](https://digitallibrary.un.org/record/104950/files/A_C.3_40_9-EN.pdf?ved=2ahUKEwilkYr0IL6JAxWAg_0HHThdJMUQFnoECBkQAQ&usg=AOvVaw3YSavzuiL7--PqriHjUhrW)
 - YAD VASHEM (2017): *"The Pursuit of Nazi War Criminals": Mossad Research in Yad Vashem's Archives Now Open for Public Viewing*. Forrás: <https://www.yadvashem.org/archive/about/our-collections/mossad-documents.html>
 - HOLOCAUST HISTORICAL SOCIETY (2009): *Klaus Barbie*. Forrás: <https://www.holocausthistoricalsociety.org.uk/contents/germanbiographies/klausbarbie.html>
 - Christopher KLEIN (2024): *The 8 Most Notorious Nazis Who Escaped to South America*. Forrás: <https://www.history.com/news/the-7-most-notorious-nazis-who-escaped-to-south-america>
 - PALM STRATEGIC INITIATIVES CENTRE (2023): *The Iranian Nuclear File: Between Israel’s Paths and Iran’s Corresponding Ones*. Forrás: <https://palmstrategic.org/uploads/documents/2023/02/0Sneb.pdf>
 - UNITED STATES INSTITUTE OF PEACE (2021): *Israeli Sabotage of Iran’s Nuclear Program*. Forrás: <https://iranprimer.usip.org/blog/2021/apr/12/israeli-sabotage-iran%E2%80%99s-nuclear-program>
 - CENTER FOR PREVENTIVE ACTION (2024): *Israeli-Palestinian Conflict*. Forrás: <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/israeli-palestinian-conflict>
 - Shai FELDMAN – David Siddhartha PATEL (2021): *The Impact of the May 2021 Hamas-Israel Confrontation*. Forrás: <https://www.brandeis.edu/crown/publications/crown-conversations/cc-10.html>

-
- UNITED STATES DEPARTMENT OF STATE (2021): *West Bank and Gaza Strip 2021 Human Rights Report*. Forrás: <https://www.state.gov/reports/2021-country-reports-on-human-rights-practices/israel-west-bank-and-gaza/west-bank-and-gaza/>
 - UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER (2021): *Gaza-Israel escalation: End violence now, then work to end occupation, say UN experts*. Forrás: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2021/05/gaza-israel-escalation-end-violence-now-then-work-end-occupation-say-un>
 - Dore GOLD (2021): *The Gaza War 2021: An Overview*. Forrás: <https://jcpa.org/article/the-gaza-war-2021-an-overview/>
 - THE FOUNDATION FOR DEFENSE OF DEMOCRACIES (2023): *10 Things to Know About Hamas and Qatar*. Forrás: <https://www.fdd.org/wp-content/uploads/2023/12/10-things-to-know-about-hamas-and-qatar.pdf>
 - Johanna MOORE – Siddhant KISHORE – Annika GANZEVELD – Ben REZAEI – Avery BORENS – Adiv KURAY – Nicholas CARL (2024): *Iran Update*. Forrás: <https://www.understandingwar.org/sites/default/files/2024-11-08-PDF-Iran%20Update.pdf>
 - THE MEIR AMIT INTELLIGENCE AND TERRORISM INFORMATION CENTER (2024): *Spotlight on the Israel-Palestinian Conflict*. Forrás: https://www.terrorism-info.org.il/app/uploads/2024/11/E_242_24.pdf
 - COUNTER EXTREMISM PROJECT (2024): *Khalil al-Hayya*. Forrás: <https://www.counterextremism.com/extremists/khalil-al-hayya>
 - COUNTER EXTREMISM PROJECT (2023): *Moussa Mohammed Abu Marzouk*. Forrás: <https://www.counterextremism.com/extremists/moussa-mohammed-abu-marzouk>
 - COUNTER EXTREMISM PROJECT (2023): *Zaher Jabarin*. Forrás: <https://www.counterextremism.com/extremists/zaher-jabarin>
 - Dr. Shaul BARTAL (2024): *The Future of Hamas and the War in Gaza After the Sinwar Era*. Forrás: <https://besacenter.org/wp-content/uploads/2024/11/2317-Bartal-The-future-of-Hamas-and-the-war-in-Gaza-.pdf>
 - Andrei-Cristian MORARU – Ammar EL BENNI (2022): *Brief Analysis on Hamas's Recent Spread of Terror Across Israel*. Forrás:

https://www.afahc.ro/ro/rcic/2022/rcic'22/volum_2022/118-123%20Moraru%20El%20Benni.pdf

- Kelly CAMPA – Carolyn MOORMAN – Alexandra BRAVERMAN – Siddhant KISHORE – Ben REZAEI – Brian CARTER (2024): *Iran Update*. Forrás: https://www.understandingwar.org/sites/default/files/Iran%20Update%2C%20October%2020%2C%202024%20PDF_0.pdf
- Yoni Ben Menachem (2024): *Zaher Al-Jabarin: The Mastermind behind Suicide Attacks on Israeli Targets*. Forrás: <https://jcpa.org/zaher-al-jabarin-the-mastermind-behind-suicide-attacks-on-israeli-targets/>
- CONGRESS OF THE UNITED STATES (2023): *Letter to Secretary Blinken on Turkey's Support for Hamas*. Forrás: <https://pappas.house.gov/sites/evo-subsites/pappas.house.gov/files/evo-media-document/10.26.23-rep.-pappas-letter-to-secretary-blinken-on-turkeys-support-for-hamas.pdf>
- WILSON CENTER (2024): *Israel Targets Hezbollah & Hamas Officials*. Forrás: <https://www.wilsoncenter.org/article/israeli-assassinations-top-hamas-and-hezbollah-officials>
- ISRAEL DEFENSE FORCES (2024): *Underground and in the heart of Hezbollah's stronghold in Beirut: The IDF eliminated the senior commanders of the Radwan Force in the Hezbollah terrorist organization*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/idf-press-releases-israel-at-war/september-24-pr/underground-and-in-the-heart-of-hezbollah-s-stronghold-in-beirut-the-idf-eliminated-the-senior-commanders-of-the-radwan-force-in-the-hezbollah-terrorist-organization/>
- ISRAEL DEFENSE FORCES (2024): *ELIMINATED: Ibrahim Muhammad Qabisi, Head of Hezbollah's Missiles and Rockets Force*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/idf-press-releases-israel-at-war/september-24-pr/eliminated-ibrahim-muhammad-qabisi-head-of-hezbollah-s-missiles-and-rockets-force/>
- ISRAEL DEFENSE FORCES (2024): *Remarks From the Chief of the General Staff Regarding the Elimination of Hassan Nasrallah*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/idf-press-releases-israel-at-war/september-24-pr/remarks-from-the-chief-of-the-general-staff-regarding-the-elimination-of-hassan-nasrallah/>
- ISRAEL DEFENSE FORCES (2024): *The IDF eliminated Mohammad Rashid Sakafi, Head of the Hezbollah terrorist organization's communication networks*. Forrás: <https://idfanc.activetrail.biz/ANC04102024895>

-
- ISRAEL DEFENSE FORCES (2024): *20 Additional Terrorists Were Eliminated Alongside Hassan Nasrallah*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/idf-press-releases-israel-at-war/september-24-pr/20-additional-terrorists-were-eliminated-alongside-hassan-nasrallah/>
 - THE ISLAMIC RESISTANCE MOVEMENT (2017): *A Document of General Principles & Policies*. Forrás: <https://palwatch.org/storage/documents/hamas%20new%20policy%20document%2010517.pdf>
 - THE INSTITUTE FOR NATIONAL SECURITY STUDIES (2017): *The IDF Strategy*. Forrás: <https://www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/2017/04/IDF-Strategy.pdf>
 - NATO STRATEGIC COMMUNICATIONS CENTRE OF EXCELLENCE (2022): *Hamas' use of human shields in Gaza*. Forrás: https://stratcomcoe.org/cuploads/pfiles/hamas_human_shields.pdf
 - HUMAN RIGHTS WATCH (2024): *Lebanon: Exploding Pagers Harmed Hezbollah, Civilians*. Forrás: <https://www.hrw.org/news/2024/09/18/lebanon-exploding-pagers-harmed-hezbollah-civilians>

Videók

- i24NEWS English (2023): *FULL VIDEO: Shin Bet interrogation of Hamas terrorists who invaded on October 7*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=HnLq0DjErIA>
- Guardian News (2023): *'We are at war': Israel's Benjamin Netanyahu makes statement on Hamas attack*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=GAm2RAbAc-Y>
- Israel Defense Forces (2024): *Hamas Fighting in Civilian Clothes | Compilation*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=Qk7IKvIROXk>
- Washington Post (2023): *How Israel's high-tech 'Iron Wall' crumbled under Hamas's Oct. 7 attack | Visual Forensics*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=mcSoNyNd428>
- Israel National News – Arutz Sheva (2023): *Hamas terrorist in interrogation: 'We have ambulances that look like civilian ambulances'*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=ZoAR2BAdH5c>

-
- The Sun (2023): *IDF releases footage of Hams beating civilians and stealing aid in Gaza Strip*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=LnVST02SFfc>
 - Israel Defense Forces (2024): *MUST-WATCH Testimonies: Hamas Inside Shifa Hospital*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=w6FLoLfFHkY>
 - Middle East Eye (2023): *Palestinian kidnapped by Mossad freed*. Forrás: https://www.youtube.com/watch?v=b-4KUIGPa_o
 - CBN News (2024): *Hamas Summer Camps for Kids a Chilling Preview of October 7th Massacres*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=zogs6cRR350>
 - IsraeliPM (2018): *PM Netanyahu Reveals the Iranian Secret Atomic Archive*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=pkhrV4cZLE>
 - AP Archive (2015): *Gaza – Fatah-Hamas: The Battle For Gaza*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=yFhBgJVoTC0>
 - Gulf News (2014): *The murder of Mahmoud Al Mabhouh*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=bJujIwtdk8w>
 - Euronews (2024): *Video. Latest news bulletin September 28th – Evening*. Forrás: <https://www.euronews.com/video/2024/09/28/latest-news-bulletin-september-28th-evening>

Ábrákhoz tartozó források

- 1. ábra
 - Our Narrative... Operation Al-Aqsa Flood (2024). *Hamas Media Office*. Forrás: <https://www.palestinechronicle.com/wp-content/uploads/2024/01/PDF.pdf>
- 2. ábra
 - Hassan A. BARARI (2009): *The Middle East Peace by Piece: The Quest For a Solution tot he Arab-Israeli Conflict*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/amman/06836-book.pdf>
 - ISRAEL DEFENSE FORCES (2018): *Wars and Operations*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/wars-and-operations/>
- 3. ábra
 - *Mapping the Massacres* (2024). Elérhető: <https://oct7map.com/>

-
- AJLabs (2024): *Israel-Gaza war in maps and charts: Live tracker*. Forrás: <https://www.aljazeera.com/news/longform/2023/10/9/israel-hamas-war-in-maps-and-charts-live-tracker>
 - Maps: Tracking the Attacks in Israel and Gaza (2024). *The New York Times*. Elérhető: <https://www.nytimes.com/interactive/2023/10/07/world/middleeast/israel-gaza-maps.html>
 - Map, aerial images show where Hamas attacked Israeli towns near Gaza Strip (2024). *CBS NEWS*. Elérhető: <https://www.cbsnews.com/news/map-images-israel-gaza-strip-hamas/>
 - AIJAC unequivocally condemns brutal Hamas attacks on Israel, expresses solidarity with the Israeli people (2023). *AIJAC*. Elérhető: <https://aijac.org.au/media-release/aijac-unequivocally-condemns-brutal-hamas-attacks-on-israel-expresses-solidarity-with-the-israeli-people/>
 - 4. ábra
 - B'TSELEM (2006): *Fatalities in the first Intifada*. Forrás: https://www.btselem.org/statistics/first_intifada_tables
 - B'TSELEM (2011): *Fatalities: Before Cast Lead [Explanation]*. Forrás: <https://statistics.btselem.org/en/stats/before-cast-lead/by-date-of-incident?section=overall&tab=charts>
 - B'TSELEM (2011): *Fatalities: During Cast Lead [Explanation]*. Forrás: <https://statistics.btselem.org/en/stats/during-cast-lead/by-date-of-incident?section=overall&tab=overview>
 - COUNCIL FOR ARAB-BRITISH UNDERSTANDING (2012): *Humanitarian Factsheet: From „Cast Lead” to „Pillar of Defence”*. Forrás: <https://www.caabu.org/what-we-do/gaza/factsheet-humanitarian-situation-cast-lead-pillar-defense>
 - ISRAEL DEFENSE FORCES (2017): *Operation Cast Lead*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/wars-and-operations/operation-cast-lead/>
 - B'TSELEM (2013): *Fatalities since the outbreak of the second intifada and until „Cast Lead”*. Forrás: <https://archive.ph/20130414103627/http://old.btselem.org/statistics/english/Cas>

[ualties.asp?sD=29&sM=09&sY=2000&eD=15&eM=1&eY=2005&filterby=event&oferet_stat=before](https://www.ochaopt.org/content/key-figures-2014-hostilities)

- UNITED NATIONS OFFICE FOR THE COORDINATION OF HUMANITARIAN AFFAIRS (2015): *Key figures on the 2014 hostilities*. Forrás: <https://www.ochaopt.org/content/key-figures-2014-hostilities>
- ISRAEL DEFENSE FORCES (2017): *Operation Protective Edge*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/wars-and-operations/operation-protective-edge/operation-protective-edge/>
- B'TSELEM (2018): *Unwilling and Unable*. Forrás: https://www.btselem.org/sites/default/files/publications/202112_unwilling_and_unable_eng.pdf
- UNITED NATIONS (2020): *Two Years On: People Injured and Traumatized During the „Great March of Return” are Still Struggling*. Forrás: <https://www.un.org/unispal/document/two-years-on-people-injured-and-traumatized-during-the-great-march-of-return-are-still-struggling/>
- B'TSELEM (2022): *2021 was the deadliest year since 2014, Israel killed 319 Palestinians in oPt 5-year record in house demolitions: 895 Palestinians lost their homes*. Forrás: https://www.btselem.org/press_releases/20220104_in_deadliest_year_since_2014_israel_killed_319_palestinians_in_opt
- THE INSTITUTE FOR NATIONAL SECURITY STUDIES (2024): *A Year of War: A Summary of Data from All Fronts*. Forrás: <https://www.inss.org.il/publication/all-fronts/>
- AJLabs (2024): *Israel-Gaza war in maps and charts: Live tracker*. Forrás: <https://www.aljazeera.com/news/longform/2023/10/9/israel-hamas-war-in-maps-and-charts-live-tracker>
- 5. ábra:
 - Roman DEININGER – Uwe RITZER (2023): *Welche acht Historiker das Olympia-Attentat aufarbeiten werden*. Forrás: <https://www.sueddeutsche.de/politik/olympische-spiele-1972-attentat-historikerkommission-1.5810777?reduced=true>
- 6. ábra:

-
- Ronen BERGMAN (2018): *Rise and Kill First: The Secret History of Israel's Targeted Assassinations*. New York, Random House.
 - Michael BAR-ZOHAR – Nissim MISHAL (2012): *The Greatest Missions of the Israeli Secret Service MOSSAD*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető: <https://ia903002.us.archive.org/24/items/pdfy-kxJuN00KtPU1iooO/Mossad%20%5BThe%20Greatest%20Missions%20Of%20The%20Israeli%20Secret%20Service%5D.pdf>
 - George JONAS (2005): *Vengeance: The True Story of an Israeli Counter-Terrorist Team*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető: <https://www.google.hu/books/edition/Vengeance/2FRsQe8YsnMC?hl=hu&gbpv=1&kptab=editions>
 - 7. ábra
 - Ronen BERGMAN (2018): *Rise and Kill First: The Secret History of Israel's Targeted Assassinations*. New York, Random House. (247. oldal)
 - CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE (2023): *Israel and Hamas October 2023 Conflict: Frequently Asked Questions (FAQs)*. Forrás: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R47754>
 - Fabian HINZ (2021): *Iran Transfers Rockets to Palestinian Groups*. Forrás: <https://www.wilsoncenter.org/article/irans-rockets-palestinian-groups>
 - 8. ábra
 - Kali ROBINSON (2024): *What Is Hamas?*. Forrás: <https://www.cfr.org/background/what-hamas>
 - 9. ábra
 - Ronen BERGMAN (2018): *Rise and Kill First: The Secret History of Israel's Targeted Assassinations*. New York, Random House.
 - INTERNET ARCHIVE (2014): *Mossad Organizational Chart*. Forrás: <https://archive.org/details/pdfy-oCHnBd9LCLPEIdbD/mode/1up>
 - PRIME MINISTER'S OFFICE (2020): *Units*. Forrás: <https://www.gov.il/en/departments/Units/?OfficeId=e744bba9-d17e-429f-abc3-50f7a8a55667>
 - PUBLIC INTEREST INVESTIGATIONS POWERBASE (2014): *Mossad*. Forrás: <https://powerbase.info/index.php/Mossad>

-
- THE GEORGE WASHINGTON UNIVERSITY (1979): *secret nofor-n contract-orcon*. Forrás:
<https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB407/docs/EBB-PollardDoc1.pdf>
 - Paul TODD – Jonathan BLOCH (2003): *Global Intelligence: The World's Secret Services Today*. (152-158. oldal) Elérhető:
https://books.google.hu/books?id=0gZ7sjNakKEC&pg=PR7&hl=hu&source=gbps_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false
 - 10. ábra
 - 2. függelék
 - 11. ábra
 - 3. függelék
 - 12. ábra
 - 1. függelék
 - 13. ábra
 - 2. függelék
 - 14. ábra
 - 1. függelék

Függelékhez tartozó források

- 1. függelék
 - Michael BAR-ZOHAR – Nissim MISHAL (2012): *The Greatest Missions of the Israeli Secret Service MOSSAD*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető:
<https://ia903002.us.archive.org/24/items/pdfy-kxJuN00KtPU1iooO/Mossad%20%5BThe%20Greatest%20Missions%20Of%20The%20Israeli%20Secret%20Service%5D.pdf>
 - George JONAS (2005): *Vengeance: The True Story of an Israeli Counter-Terrorist Team*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető:
<https://www.google.hu/books/edition/Vengeance/2FRsQe8YsnMC?hl=hu&gbpv=1&kptab=editions>
 - Ronen BERGMAN (2018): *Rise and Kill First: The Secret History of Israel's Targeted Assassinations*. New York, Random House.

-
- The Mossad Hunt For Nazis (2017). *Jewish Virtual Library*. Forrás: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-mossad-hunt-for-nazis>
 - Israel Counter-Terrorism: Targeted Killings of Terrorists (2024). *Jewish Virtual Library*. Forrás: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/israeli-targeted-killings-of-terrorists>
 - WIKIPEDIA (2024): *List of Israeli assassinations*. Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Israeli_assassinations
 - YAD VASHEM (2007): „*As clouds and wind without rain*”: *In search of Nazi criminals who were never punished for their crimes*. Forrás: <https://www.yadvashem.org/yv/pdf-drupal/he/archive/mossad-documents/nazi-war-criminals.pdf>
 - 2. függelék
 - Michael BAR-ZOHAR – Nissim MISHAL (2012): *The Greatest Missions of the Israeli Secret Service MOSSAD*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető: <https://ia903002.us.archive.org/24/items/pdfy-kxJuN00KtPU1iooO/Mossad%20%5BThe%20Greatest%20Missions%20Of%20The%20Israeli%20Secret%20Service%5D.pdf>
 - Ronen BERGMAN (2018): *Rise and Kill First: The Secret History of Israel's Targeted Assassinations*. New York, Random House.
 - The Mossad Hunt For Nazis (2017). *Jewish Virtual Library*. Forrás: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-mossad-hunt-for-nazis>
 - YAD VASHEM (2007): „*As clouds and wind without rain*”: *In search of Nazi criminals who were never punished for their crimes*. Forrás: <https://www.yadvashem.org/yv/pdf-drupal/he/archive/mossad-documents/nazi-war-criminals.pdf>
 - George JONAS (2005): *Vengeance: The True Story of an Israeli Counter-Terrorist Team*. (Elektronikus kiadvány) Elérhető: <https://www.google.hu/books/edition/Vengeance/2FRsQe8YsnMC?hl=hu&gbpv=1&kptab=editions>
 - UNITED STATES INSTITUTE OF PEACE (2024): *Timeline: Israeli Attacks on Iran*. Forrás: <https://iranprimer.usip.org/blog/2022/aug/11/timeline-israeli-attacks-iran>

-
- UNITED STATES INSTITUTE OF PEACE (2021): *Israeli Sabotage of Iran's Nuclear Program*. Forrás: <https://iranprimer.usip.org/blog/2021/apr/12/israeli-sabotage-iran%E2%80%99s-nuclear-program>
 - Alan COWELL (1997): The Daring Attack That Blew Up in Israel's Face. *The New York Times*. Forrás: <https://www.nytimes.com/1997/10/15/world/the-daring-attack-that-blew-up-in-israel-s-face.html>
 - 3. függelék
 - Első és a második függelék összetéve.
 - 4. függelék
 - THE INSTITUTE FOR NATIONAL SECURITY STUDIES (2024): *Swords of Iron: An Overview*. Forrás: <https://www.inss.org.il/publication/war-data/>
 - WILSON CENTER (2024): *Israel Targets Hezbollah & Hamas Officials*. Forrás: <https://www.wilsoncenter.org/article/israeli-assassinations-top-hamas-and-hezbollah-officials>
 - ISRAEL DEFENSE FORCES (2024): *Underground and in the heart of Hezbollah's stronghold in Beirut: The IDF eliminated the senior commanders of the Radwan Force in the Hezbollah terrorist organization*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/idf-press-releases-israel-at-war/september-24-pr/underground-and-in-the-heart-of-hezbollah-s-stronghold-in-beirut-the-idf-eliminated-the-senior-commanders-of-the-radwan-force-in-the-hezbollah-terrorist-organization/>
 - ISRAEL DEFENSE FORCES (2024): *ELIMINATED: Ibrahim Muhammad Qabisi, Head of Hezbollah's Missiles and Rockets Force*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/idf-press-releases-israel-at-war/september-24-pr/eliminated-ibrahim-muhammad-qabisi-head-of-hezbollah-s-missiles-and-rockets-force/>
 - ISRAEL DEFENSE FORCES (2024): *Remarks From the Chief of the General Staff Regarding the Elimination of Hassan Nasrallah*. Forrás: <https://www.idf.il/en/mini-sites/idf-press-releases-israel-at-war/september-24-pr/remarks-from-the-chief-of-the-general-staff-regarding-the-elimination-of-hassan-nasrallah/>

-
- ISRAEL DEFENSE FORCES (2024): *The IDF eliminated Mohammad Rashid Sakafi, Head of the Hezbollah terrorist organization's communication networks*. Forrás: <https://idfanc.activetrail.biz/ANC04102024895>
 - ISRAEL DEFENSE FORCES (2024): *20 Additional Terrorists Were Eliminated Alongside Hassan Nasrallah*. Forrás: <https://www.idf.il/en/minisites/idf-press-releases-israel-at-war/september-24-pr/20-additional-terrorists-were-eliminated-alongside-hassan-nasrallah/>

FÜGGELÉKEK

1. Függelék

	IDŐPONT	HELYSZÍN	CÉLPONT	ESZKÖZ/MÓDSZER	MÉRÉNYLET FAJTÁJI
1	2024.07.31	Irán	Ismail Haniyeh	Robbanószerkezet	Megtorlás
2	2024.04.09	Libanon	Mohammad Srour	Lőfegyver	Megtorlás
3	2022.05.22	Irán	Hassan Sayyad	Lőfegyver	Megtorlás
4	2020.11.27	Irán	Mohsen Fakhrizadeh	Lőfegyver	Megelőzés
5	2020.08.07	Irán	Abu Muhammad al-Masri	Lőfegyver	Megtorlás
6	2018.08.05	Szíria	Aziz Asbar	Robbanószerkezet	Megelőzés
7	2018.04.21	Malajzia	Fadi Mohammad al-Batsh	Lőfegyver	Megelőzés
8	2016.12.15	Tunézia	Mohammed Zawahri	Lőfegyver	Megelőzés
9	2014.07.05	Szíria	Mwafaq Badiyeh	Robbanószerkezet	Megelőzés
10	2013.12.04	Libanon	Hassan al-Laqqis	Lőfegyver	Megelőzés
11	2012.01.12	Irán	Mostafa Ahmadi	Robbanószerkezet	Megelőzés
12	2011.11.12	Irán	General Hassan Tehrani Moghaddam	Robbanószerkezet	Megelőzés
13	2011.07.23	Irán	Dariouh Rezaeinejad	Lőfegyver	Megelőzés
14	2010.11.29	Irán	Majid Shahrari	Robbanószerkezet	Megelőzés
15	2010.01.19	Egyesült Arab Emírségek	Mahmoud al-Mabhouh	Vegyí anyag	Megtorlás
16	2010.01.12	Irán	Masoud Ali	Robbanószerkezet	Megelőzés
17	2008.02.12	Szíria	Imad Mughniyeh	Robbanószerkezet	Megtorlás
18	2007.01.15	Irán	Dr. Ardeschire Hassanpour	Vegyí/radioaktív anyag	Megelőzés
19	2006.05.26	Libanon	Mahmoud al-Majzub	Robbanószerkezet	Megtorlás
20	2004.09.26	Szíria	Sheikh Khalil	Robbanószerkezet	Megtorlás
21	2004.07.12	Libanon	Ghaleb Awali	Robbanószerkezet	Megelőzés
22	2003.08.02	Libanon	Ali Husszein Salah	Robbanószerkezet	Megtorlás és
23	2002.12.06	Libanon	Ramzi Nahara	Robbanószerkezet	Megtorlás
24	2001.08.20	Ciszjordánia	Imad Abu Sneneh	Lőfegyver	Megtorlás
25	1996.01.06	Gázai Övezet	Yahya Ayyash	Robbanószerkezet	Megtorlás
26	1995.10.26	Málta	Fathi Shaqaqi	Lőfegyver	Megtorlás
27	1994.12.21	Libanon	Fouad Mughniyeh	Robbanószerkezet	Megtorlás
28	1992.06.08	Franciaország	Atef Bseiso	Lőfegyver	Megtorlás
29	1990.03.20	Belgium	Gerald Bull	Lőfegyver	Megelőzés
30	1988.04.14	Tunézia	Khalil al-Wazir	Lőfegyver	Megtorlás
31	1986.10.21	Görögország	Munther Abu	Robbanószerkezet	Megtorlás
32	1986.06.09	Görögország	Khalid Nazzal	Lőfegyver	Megtorlás
33	1984.06.01	Ciszjordánia	Murshid Nahas	Lőfegyver	Megtorlás
34	1983.08.21	Görögország	Mamoun Meraish	Lőfegyver	Megtorlás
35	1981.09.01	Brazília	José Alberto Albano do Amarante	Vegyí/radioaktív anyag	Megelőzés
36	1980.10.01	Franciaország	Abd al-Rahman	Vegyí/radioaktív	Megelőzés
37	1980.09.14	Olaszország	Salman Rashid	Vegyí/radioaktív	Megelőzés
38	1980.06.13	Franciaország	Yehia El-Mashad	Fegyver nélkül	Megelőzés
39	1979.01.21	Libanon	Ali Hasszán Szalame	Robbanószerkezet	Megtorlás
40	1978.03.28	Németország	Wadie Haddad	Vegyí/radioaktív	Megtorlás
41	1973.06.29	Franciaország	Mohammed Boudia	Robbanószerkezet	Megtorlás
42	1973.04.11	Görögország	Zaiad Muchasi	Robbanószerkezet	Megelőzés
43	1973.04.09	Libanon	Kamal Adwan	Lőfegyver	Megtorlás
44	1973.04.09	Libanon	Muhammad Youssef Al-Najjar	Lőfegyver	Megtorlás
45	1973.04.09	Libanon	Kamal Nasser	Lőfegyver	Megtorlás
46	1973.04.06	Franciaország	Baszil al-Kubaissi	Lőfegyver	Megtorlás
47	1973.01.24	Ciprus	Husszein Abd el-Hir	Robbanószerkezet	Megtorlás
48	1972.12.08	Franciaország	Mahmoud Hamshari	Robbanószerkezet	Megtorlás
49	1972.10.16	Olaszország	Wael Zwaiter	Lőfegyver	Megtorlás
50	1972.07.08	Libanon	Ghassan Kanafani	Robbanószerkezet	Megtorlás
51	1965.02.23	Uruguay	Herbert Cukurs	Lőfegyver	Megtorlás
52	1962.09.11	Németország	Heinz Krug	Lőfegyver	Megelőzés
53	1956.06.11	Egyiptom	Mustafa Hafez	Robbanószerkezet	Megtorlás

2. Függelék

	Listákon szereplő nevek száma	Engedélyezett műveletek száma	Felkutatás sikeresége	Művelet sikeres végrehajtása	Művelet sikertelen végrehajtása	Bevetett ügynökök száma	Elfogott ügynökök száma	Beazonosított ügynökök száma	Fedésben maradt ügynökök száma
Náci háborús bűnösök elleni fedett műveletek	15	10	9	2	8	24	0	0	24
Isten Haragja művelet	11	10	9	9	1	16	6	6	10
Khaled Mashal elleni merénylet	4	1	1	0	1	8	2	8	0
Irán atomfegyver programja elleni merényletek	15	7	7	6	1	10	1	1	9
Plazma képernyő művelet	1	4	4	1	3	26	0	26	0
Összesített	46	32	30	18	14	84	9	41	43

3. Függelék

Ország/Entitás	Műveletek száma
Libanon	12
Irán	10
Franciaország	6
Szíria	4
Görögország	4
Tunézia	2
Ciszjordánia	2
Olaszország	2
Németország	2
Malajzia	1
Egyesült Arab Emírségek	1
Gázai Övezet	1
Málta	1
Belgium	1
Brazília	1
Ciprus	1
Uruguay	1
Egyiptom	1
Marokkó	1
Norvégia	1
Argentína	1
Ecuador	1
Ausztria	1

4. Függelék

Hamász vezetői ellen végrehajtott merényletek

DÁTUM	HELYSZÍN	CÉLSZEMÉLY	MERÉNYLET MÓDSZERE
2023.10.17	Gázai Övezet	Ayman Nofal	Légicsapás
2023.10.19	Gázai Övezet	Jamila al Shanti	Légicsapás
2023.10.31	Gázai Övezet	Ibrahim Biari	Légicsapás
2023.11.21	Libanon	Khalil Kharaz	Légicsapás
2023.12.25	Libanon	Saleh al Arcouri	Légicsapás
2024.03.10	Gázai Övezet	Marwan Issa	Légicsapás
2024.07.13	Gázai Övezet	Mohammed Deif	Légicsapás
2024.07.31	Irán	Ismail Haniyeh	Robbanószerkezet
2024.08.04	Gázai Övezet	Jaber Aziz	Légicsapás
2024.08.05	Gázai Övezet	Abdel Fattah al Zeriei	Légicsapás
2024.08.09	Libanon	Samer Mahmoud al Haj	Légicsapás
2024.08.10	Gázai Övezet	Youssef al Kahlout	Légicsapás
2024.08.10	Gázai Övezet	Amgad Yemini	Légicsapás
2024.08.17	Ciszföld	Ahmed Abu Ara	Légicsapás
2024.08.17	Ciszföld	Raafat Dawasi	Légicsapás
2024.08.30	Ciszföld	Wassem Hazem	Tűzpárbaj
2024.08.01	Gázai Övezet	Ahmed Fawzi Nasser Wadiyya	Légicsapás
2024.09.09	Gázai Övezet	Samer Abu Daqqa	Légicsapás
2024.09.09	Gázai Övezet	Osama Tabesh	Légicsapás
2024.10.17	Gázai Övezet	Yahya Sinwar	Tűzpárbaj

Hezbollah vezetői ellen végrehajtott merényletek

IDŐPONT	HELYSZÍN	CÉLSZEMÉLY	MERÉNYLET MÓDSZERE
2024.01.08	Libanon	Wissam Hassan al Tawil	Légicsapás
2024.01.09	Libanon	Ali Hussein Burji	Légicsapás
2024.02.15	Libanon	Ali Muhammad al Debes, Hassan Ibrahim Issa	Légicsapás
2024.03.21	Libanon	Qassem Saqlawi	Légicsapás
2024.02.29	Libanon	Ali Abed Akhsan Naim	Légicsapás
2024.03.31	Libanon	Ismail al Zin	Légicsapás
2024.04.08	Libanon	Ali Ahmad Hassan	Légicsapás
2024.04.16	Libanon	Ismail Yusef Baz, Muhammad Hossein Shouri	Légicsapás
2024.04.23	Libanon	Muhammad Attiya, Hussein Azkoul	Légicsapás
2024.05.15	Libanon	Hossein Makki	Légicsapás
2024.06.12	Libanon	Sami Taleb Abdullah	Légicsapás
2024.06.20	Libanon	Abbas Ibrahim Hamza Hamada	Légicsapás
2024.07.03	Libanon	Mohammad Naameh Nasser	Légicsapás
2024.07.08	Libanon	Mustafa Hassan Salman	Légicsapás
2024.07.09	Szír	Yasser Nemr Qranbish	Légicsapás
2024.07.30	Libanon	Fuad Shukr	Légicsapás
2024.08.03	Libanon	Ali Nazi Abd Ali	Légicsapás
2024.08.05	Libanon	Ali Jamal al Din Jawad	Légicsapás
2024.08.06	Libanon	Amin Badreddine	Légicsapás
2024.08.07	Libanon	Hassan Fares Jeshe	Légicsapás
2024.08.13	Libanon	Ibrahim Jamil al Ashi, Fadi Muhammad Shihab	Légicsapás
2024.08.17	Libanon	Hussein Ibrahim Kasab	Légicsapás
2024.09.20	Libanon	Ibrahim Aqil	Légicsapás
2024.09.24	Libanon	Ibrahim Muhammad Qabisi	Légicsapás
2024.09.28	Libanon	Hassan Nasrallah	Légicsapás
2024.10.03	Libanon	Mohammad Rashid Sakafi	Légicsapás
2024.10.08	Libanon	Hashem Safieddine	Tűzpárbaj

